

Goriški in tržaški romarji skupaj na Barbani

foto dd

Uvodnik

Jurij Paljak

Spomin peša

Polemike, ki smo jim priče te dni v Trstu in širše v naši deželi, okrog spomina na rasne zakone, s katerimi je Mussolini stopil ob bok Hitlerju, so samo dokaz več, kako je pomemben spomin. Da bi imeli skupen spomin, je v naših krajih le pobožna želja, o čemer priča dejstvo, da italijanska vlada ni nikdar uradno objavila skupnih izsledkov in poročila italijansko slovenske skupine zgodovinarjev izpred veliko let. In prav nič nam ne pomaga, če sami sebe prepričujemo, da "nekaterim peša spomin", ali pa, da rečemo tisto na glas, kar nas večina misli, da namreč naši sodržavljeni italijanske narodnosti večinoma menijo, da se je zgodovina v naših krajih začela maja leta 1945. Prej seveda ni bilo ničesar, kvečjemu le "slavna rimska dvatisočletna zgodovina, katere nadaljevalka je Italija".

Pa ni bilo tako, vemo, da ni bilo tako. Dejstvo, da današnji desničarji nočejo spominjanja na rasne zakone, govori prav o tem in posredno tudi zamisel italijanskih nacionalistov v Gorici, da bi dosegli odvzem italijanskega odlikovanja maršalu Titu.

Poljski pesnik in aforist Stanislaw Jerzy Lec, ki se je rodil leta 1909, je svoje najboljše aforizme napisal med obema svetovnim vojnama in njegov je tudi ta: "Ko podirate spomenike, ohranite podstavke, v prihodnosti vam bodo prišli prav". Pa vendar se nam je zdelo, da smo neke korake v iskanju skupnega spomina, ki bi nas združeval in delal boljše, le naredili v preteklosti, a nam ta divja polemika zdaj ponovno kaže, da do zblizanja ni prišlo. Pa nam spet pride prav veliki Lec, ki je med drugim zapisal tudi ta aforizem: "Nekateri radi razumejo, v kar verjamejo. Drugi radi verjamejo v to, kar razumejo".

In vendar je v času interneta, ki tako zelo spreminja vse nas, kot doslej še ni spreminjala nobena stvar nikdar, potrebno razumeti, imeti spomin, vedeti, od kod prihajamo, kdo smo, kaj so naši predniki počeli in zakaj smo taki, kot smo. In če komu peša spomin, ga moramo na to opozoriti. Vedno znova!

Pogovor / Damijana Čevdek Jug

Z novim elanom v novo sezono

Sredi poletja je imelo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica občni zbor, na katerem je bilo med drugim izvoljeno novo vodstvo. O delovanju ZCPZ in njegovih načrtih smo se pogovorili z novo predsednico, Damijano Čevdek Jug.

Kaj bi povedala o občnem zboru? Kdo sedi v novem odboru?

Občni zbor smo imeli 24. julija. Predsednik Dario Bertinazzi, ki je združenje vodil sedem let, je v svojem poročilu orisal delovanje v zadnjem letu.

/ str. 3

foto dd

Gorica / "Spomini/Memorie"

Niz odmevnih dogodkov

Kulturni center Lojze Bratuž se klanja spomenu na stoto obletnico konca prve svetovne vojne z bogatim nizom dogodkov, ki bodo do konca leta potekali na Goriškem, Tržaškem in deloma Videmskem.

Projekt so 13. septembra predstavili v beli dvorani goriške občinske palače. Župan Rodolfo Ziberna se je zahvalil vodstvu kulturnega centra in pohvalil njegovo bogato ter razvejeno dejavnost.

/ str. 7

foto dd

POGOVOR Igor Giacomini

Z vpisom v slovenske šole smo zadovoljni

Ob začetku novega šolskega leta smo obiskali generalnega direktorja deželnega šolskega urada za slovenske in italijanske šole. Tržaški pravnik mlade generacije Igor Giacomini je to mesto zasedel v lanskem decembru. Načelnik šolstva v deželi Furlaniji Julijski krajini pravi, da je zadovoljen s stanjem vpisov na slovenskih šolah. Giacomini je po opravljenih službah občinskega podtajnika v Dolini in Sovodnjah zmagal zavezni tečaj za osebe Urada za slovenske šole.

/ str. 3

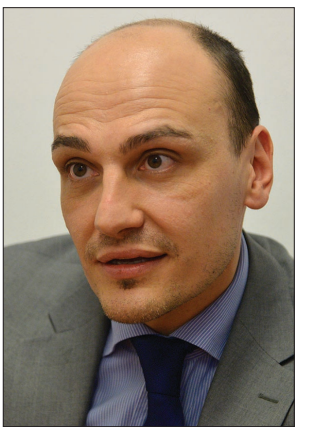

foto dami@n

Veliko naročnic in naročnikov s Tržaškega in Goriškega nas opozarja, da pošta zamuja z dostavo našega časnika. Včasih je zamuda nedostojna, nesramna do nas, ki časnik delamo, plačujemo italijanski pošti posebno pogodbo, po kateri je določeno, da ga mora razdeliti vsem naslovnicam in naslovnikom v Italiji v dveh dneh po izidu. Predvsem pa je žaljiva do vas, drage naročnice in naročniki. Vemo, da imajo sorodne težave tudi drugi tedniki pri nas, a to nikomur ne pomaga. Dejansko prihaja do zamud zaradi malomarnosti krajevnih poštarjev, ki Novega glasa ne dostavijo pravočasno, kot bi ga morali. Zato vas ponovno vljudno naprošamo, da stopite do krajevnega poštne urada in vprašate, zakaj zamujajo z dostavo našega tednika. Istočasno pa vas prosimo, da nam poveste, če časnik zamuja, ker redno obveščamo poštne urade na krajevni in državni ravni o tem! Hvala za zaupanje in ostanite nam zvesti!

Gledališka ponudba za otroke

V nedeljo,
23. septembra,
se v Marijinem
domu pri
Sv. Ivanu v Trstu
začenja 21.
Gledališki vrtiljak

Danilo Lovrečič 1936 – 2018

jem v času bivanja v goriškem Alojzijevešču, zato tega mesta ni nikoli maral. Njegove poklicne poti nisem spremljal. Iz pogovorov pa sem zaznal, da je veliko bral. Na potovanju je imel pri sebi vedno nekaj knjig. Znova in znova je prebral ruske klasike, doma je imel njihova zbrana dela v italijanščini. Pri branju so ga vedno mikale opombe, zato je rad pripomnil: "Vedno je treba prebrati, tudi tisto, kar je

O naših zamejskih politikih, pa tudi o naših "všijih" kulturnikih, je imel vedno pripravljen poln koš "dovpitov z ovčirki", ki jih je rad spretno "vtihotalil" med pogovor. Skratka, bil je razgledan, velikokrat zelo hudomušen, obenem pa blag in dobrohoten. Rad je pomagal, kjer je le mogel, zato je imel veliko znancev, s katerimi je bil redno v stiku.

Šarmantri gospod Danilo! Spokojno počivajte med svojimi v Ricmanjih, kamor ste radi zahajali in prinašali cvetje staršem na grob. Sedaj vam bomo cvetje prinašali mi! Hvala tudi za vse lepe in zanimive pogovore!

A portrait of a middle-aged man with dark, slightly receding hair, wearing a dark suit jacket, a light-colored striped shirt, and a patterned tie. He is looking directly at the camera with a serious expression against a plain blue background.

tem zgodovinsko znanem dijaškem zavodu. Ravnatelj je bil Janez Eržen, njegov najtesnejši sodelavec pa dr. Franc Močnik, izredna osebnost celotne naše Primorske. Danilo je prišel v zavod s svojim bratom Božidarjem. Takrat nas je bilo v zavodu veliko gojencev in med njimi je bilo mnogo takih, ki so se s svojimi družinami izselili iz takratne cone B Svobodnega tržaškega ozemlja, in pa onih, ki so zapustili s svojimi družinami Vipavsko, Kobarško, Primorsko, ki so po vojni pripadli takratni Jugoslaviji. Eni so bili optanti, drugi emigranti oz. begunci, tretji pa

Danilo Lovrečič je bil zelo nadarjen deček, čeprav bolj tihe in skromne narave, a bil je izredno pozoren na vse, kar se je dogajalo v njegovi bližini, in bil je vedno poln humorja do vsega, kar ga je zanimalo. A njegov humor ni slonel na zbijanju šal za vsako ceno ali na pripovedovanju že znanih vicev, to ne, njegov humor je bil globok, pronicljiv, analitično precizen. S svojim humorjem ni nikdar nikogar užalil, ker je bil v vsem resnicoljuben in človeško odkrit. Takih talentov nismo in še danes nimamo na pretek v našem slovenskem zamejstvu, zato pa je žal naše okolje vse preveč tako sivo, monotono, ponavljajoče se v besedah, dejanjih, nastopih in zato tudi vse preveč stopicamo na enem in istem mestu, na enih in istih besedah in odločitvah. Žal je tako, zato smo vsake osvežitve in novega oprijema tako zelo veseli, predvsem takrat, ko na oder stopijo naši najmlajši rodovi, ki so upanje v naše boljše čase.

Danilo Lovrečič je bil nekaj časa tudi aktiven v političnem življenju naše skupnosti, in sicer

in vrstah Slovenske skupnosti. Spomnim se, da sva skupaj šla na mnoge volivne shode in nagovarjala naše somišljenike na Tržaškem. Danilo je bil kritičen do vsega, kar mu je zadišalo po demagogiji, po ideološki nestrpnosti, po raznih režimskih tendencah tostran in onstran naše meje. Spomnim se, da je z nekim svojim volilnim shodom v devinsko-nabrežinski občini, mislim, da je to bilo v Sesljanju, spravljal nekoliko v nelagodje vodstvo Slovenske skupnosti, ker je bil kritičen do Italijanske komunistične stranke in njenejga programa do Slovencev. Če se ne motim, je potekala volivna kampanja za tržaške pokrajinske volitve leta 1970. Takratno vodstvo Slovenske skupnosti ni maralo ostrih besed, ker je menilo, da bo z ostrimi toni v besedah ljudstvo zbegano, ker da "bolj ljubi enotnost kot razprtije in težke besede", a besede Danila Lovrečiča so bile jasne in odkrite in tudi zato se je število volivcev za slovensko stranko še bolj povečalo, ker ljudje raje slišijo odkrito besedo kot pa kako sprenevedanje. Taki smo pač ljudje danes in taki bomo tudi jutri. Danilo Lovrečič pa ni bil dolgo v političnem udejstvanju, ker je v njem vseskozi bila časnikaška žilica in se je kaj kmalu ves posvetil s svojim velikim talentom delu na slovenskem tržaškem radiu. Bil je odličen časnikaš, resnicoljuben in objektivni do skrajnosti, pronicljiv v svojem ocenjevanju dogodkov in oseb okrog sebe.

Danilo Lovrečič je bil ves predan slovenstvu, demokratičnim vrednotam in idealom, ki so tesno povezani s svobodo, pravičnostjo in resnico. Kot takega bom za vedno ohranil v svojem globoko prijateljskem spominu.

Drago Štoka

Drago Štoka

O cerkvenih in drugih aktualnih aferah (3)

Pravi in nepravi kandidati za duhovništvo

težko živeti zahteve čistosti: "V zelo veliki večini škandalov v Cerkvi od leta 2002 so vpleteni homoseksualni duhovniki, ki so močno pogoreli, kar zahteva čistost. Temu se ne čudim. Čistost je, o tem sem prepričan (dejstva pa to potrjujejo), precej težja za moške s homoseksualnimi težnjami kot pa za druge". P. James Lloyd, CSP, duhovnik z doktoratom iz psihologije na New York University, je več kot 30 let delal z moškimi s homoseksualnimi težnjami (vključno z duhovniki) kot klinični psiholog. Glede čistosti in homoseksualnih duhovnikov pravi: "Precej jasno je, kar potrjujejo tudi klinični dokazi, da je psihična energija, ki je potrebna za zadrževanje homoseksualnih vzgibov precej večja od tiste, ki je potrebna deviantnim heteroseksualnim". Mattson pravi iz svoje lastne izkušnje, da je imel ogromne težave, da pa je za duhovnika še težje, saj bi tako storil strašno zlorabo nad nekom, za katerega bi moral biti duhovni oče. Zato je mnenja, da bi morali v Cerkvi zelo upoštevati mnenja, kakršno je mnenje p. Lloyd, pa da se je v Cerkvi predolgo gledalo stran od tega. Pravi, da vsakokrat, kadar obstaja dvom o nekom kandidatu za duhovnika, mora biti ta dvom razrešen v korist Cerkvi. Ne pozabimo, da je dokument iz leta 2005 govoril ne le o homoseksualnosti pri kandidatih, temveč tudi o njihovi zrelosti, zato bi ta dvom spadal še na druga področja.

bolj ali manj množično. Zakaj pa moških z istospolnimi tendencami ne bi smeli sprejemati v redovniške in duhovniške vrste? Mattson navaja dva razloga. Prvi je, da je za te moške posebej

/ str. 4
Andrej Vončina

A photograph showing Pope Francis on the left, wearing his white papal attire and a white zucchetto, smiling and shaking hands with a man in a dark suit. To the right of the Pope are four other men, also smiling, dressed in dark suits or shirts. They are standing in a well-lit room with large windows in the background. The text 'Goriški zlatomašniki pri svetem očetu' is overlaid in large, bold, white letters at the bottom of the image.

Duhovniki Sergio Ambrosi, Lorenzo Boscarol, Giorgio Giordani, Pierpaolo Soranzo, ki so letos peli zlato mašo, so skupaj z g. Diegom Bertognom minuli teden v Vatikanu v Domu sv. Marte darovali mašo skupaj s svetim očetom in se z njim po maši zaklepali ter mu izročili priložnostna darila. tudi nekaj steklenic vina iz naših krajev.

Ob smrti prijatelja

Še nekaj bežnih spominov na Danila Lovrečiča

Ob smrti prijatelja

Vročega septembrskega dne smo se v cerkvi in na pokopališču v Ricmanjih za vedno poslovili od prijatelja, časnikarja, zavednega Slovence Danila Lovrečiča. Velika romarska cerkev je bila polna vseh, ki smo pokojnika imeli radi, cenili njegovo delo, vrednotili njegovo vsestransko ustvarjalnost.

Med poslovilno mašo, ki jo je darovalo več duhovnikov tostran in onstran meje, je dr. Jože Markuža z globoko občutenimi besedami spregovoril o pokojnem Danilu, s katerim sta bila več let so- gojenca v Alojzijevešču na ulici Don Bosco v Gorici.

Tudi jaz sem bil eno leto z Danilom v Alojzijevišču in delil z njim (bilo je leta 1949 in na začetku leta 1950) bivanje v

tem zgodovinsko znanem dijaškem zavodu. Ravnatelj je bil Janez Eržen, njegov najtesnejši sodelavec pa dr. Franc Močnik, izredna osebnost celotne naše Primorske. Danilo je prišel v zavod s svojim bratom Božidarjem. Takrat nas je bilo v zavodu veliko gojencev in med njimi je bilo mnogo takih, ki so se s svojimi družinami izselili iz takratne cone B Svobodnega tržaškega ozemlja, in pa onih, ki so zapustili s svojimi družinami Vipavsko, Kobarško, Primorsko, ki so po vojni pripadli takratni Jugoslaviji. Eni so bili optanti, drugi emigranti oz. begunci, tretji pa

Povejmo na glas

Smo na novem razpotju

Mnoga znamenja pričajo, da smo se v sedanjem obdobju znašli na povsem novem razpotju, ki ga nemara nismo niti pričakovali. Odkar je padel berlinski zid, še vedno živimo na nekakšnem prehodu, ko ideologij sicer ni več, so pa v svojem odhajanju še vedno prisotne - dovolj se je spomniti tudi slovenskega obujanja ostrega soočenja med drugo svetovno vojno, ki se ne more pomiriti in je že zaviralno. Tudi zaton hladne vojne med enim in drugim sistemom se še ni končal - dovolj se je spomniti današnjega nikakor ne prijateljskega odnosa med Zahodom in Rusijo. Zdaj pa se zdi, da se je končno pojavilo novo osišče, okrog katerega se razporejamo bodisi na politični kot povsem osebni ravni. Zanimivo je, da je to osišče etični prostor in v njem etika ali neetika, humanost ali nehumanost, človečnost ali nečlovečnost, kar vse so besede, ki pomenijo eno in isto stvar: kakšen je odnos človeka do človeka, kako gleda človek na drugega človeka? Sta gonilna sila sočutje in razumevanje oseb okrog nas, okrog tebe, okrog mene, ali je na delu brezbržnost ob težavah soljudi, torej misel zgolj nase in pozornost obrnjena zgolj vase? In to osišče vrednot ali nevrednot, zblíževanja z bližnjimi ali oddaljevanja od njih je pravzaprav novo razpotje, sredi katerega smo se znašli prav vsi, od zahoda do vzhoda, od severa do juga, in to na vseh ravneh od Bele hiše, Kremlja, Pekinga, evropskih prestolnic, vseh celin pa tja do vsake osebe posebej ne glede na položaj, izobrazbo ali življenjski nazor.

Novo razpetje, ki je očitno največja preizkušnja po drugi svetovni vojni, so seveda ustvarile migracije, so ga tako ali drugače izsilili migranti, ga je povzročil orjaški val množic iz tretjega sveta in v bistvu iztrgal korenine povojnemu razpjetju, ki je bilo preprosto rečeno ideološko narave, potem ko je porodilo politične sisteme in marsikje globoke rane znotraj istega naroda. Novo razpetje pa pomeni odločati se zdaj, v tem trenutku, sredi problemov in jih reševati na ta ali oni način, pomeni prilagodnost za etiko, human odnos do vseh, posebno in vsekakor najbolj do tistih, ki so v resnih težavah, kjer pa ne gre več samo za migrante, ampak tudi osebe našega prostora, za naše ljudi, vse tiste, ki so se znašli v premežu poniževalne revščine, ki ne pojenja, ampak jo z našim sistemom dobesedno ustvarjamo. Iz teh besed je razvidno, da se za etiko oziroma humanost odkrito zavzemamo in da niti slučajno nismo mnenja, da je druga pot razpjetja tej prvi enakovredna, čeprav dobiva dosti in marsikje vse več podpore. Toda zgodovina nas dobrohotno opozarja, da so se vse največje nesreče za človeka in človeštvo zgodile zato, ker je bil glas etike in humanosti utišan in preglasovan, z njim pa vse temeljne vrednote, kar je odprlo vrata neusmiljeni sebičnosti, prezirljivi večvrednosti in slednjič uporabi sile in tem ali onem imenu. Etika možnost vsega tega zla izničuje in edina gradi lepši svet za vse in vsakogar od nas, za prav vse ljudi tega sveta.

Janez Povše

S. 1. STRANI Pogovor / Igor Giacomini

Z vpisom ...

S 1. STRANI Pogovor / Damijana Čevdek Jug

Nov odbor z novim elanom
v novo sezono

Začnimo najprej z novim šolskim letom, ki se je ravnokar začelo. Ste na deželnem šolskem uradu zadovoljni s številom novih vpisov na višjih šolah?

Kar zadeva slovenske šole, smo lahko zadovoljni. Kljub demografskemu padcu, ki zaznamuje celotno državo in tudi našo deželo, smo opazili, da nimamo večjih osip na slovenskih šolah. Vrtci so še vedno najzanesljivejši kazalec stanja, kajti predstavljajo vstopno številko, ki nam daje neko merilo za nadaljnjih pet let bodisi na osnovnih šolah bodisi na višjih šolah. Naj povem, da tudi na Goriškem, glede na že omenjena negativna nihanja, med Slovenci ni manjšega števila dijakov. Slovenci opažajo, da so naše višješolske ponudbe še vedno zanimive in kakovostne, tako da se ne odločajo za vpis na italijanske šole. Zaradi tega podatka smo veseli, kajti na Goriškem je bil ta fenomen pred leti kar v porastu.

Na Tržaškem pa so taki primeri bolj redki?

Da, na Tržaškem tega ni; redkokdaj se to pripeti, ko si dijak npr. želi vpisati na kakšno smer, ki je ni v naši višješolski ponudbi; to je na primer pomorska šola. Ne smemo pozabiti, da je naša šolska ponudba manjšinska; res smo lahko ponosni nato, da imamo v evropskem merilu široko izbiro izobraževalnih smeri.

Ste opazili upad vpisov v otroške vrtce glede na ponudbo v Sloveniji?

Glede števila vpisov nimamo popolnega pregleda, kajti gre za neobvezen vpis. To, kar opažamo, je, da še zlasti na tržaškem Krasu gredo otroci v Dutovlje, in to seveda ni vezano na našo ponudbo, ampak na praktičnost.

Kaj pa glede obveznega cepljenja otrok, ki obiskujejo jasli: ste bili že seznanjeni s kakim primerom, da otrok ni bil cepljen?

S temi postopki se s šolami ukvarja neposredno deželno vodstvo za zdravstvo. Glede na to, kar sta tudi oba ministra za zdravstvo in za šolstvo v Italiji dorekla, to se pravi, da so se vrnili na staro zakonodajo, je problem cepljenja urejen. Na naših šolah, bodisi slovenskih kot italijanskih, nisem zasledil nobenih težav.

Kako poteka priznanje polnopravnosti poučevanja slovenščine kot drugega evropskega jezika na italijanskih šolah?

Kar zadeva poučevanje slovenskega jezika na italijanskih šolah, je vse ostalo na isti ravni kot v lanskem šolskem letu: slovenščino poučujejo na italijanski večstopenjski šoli Iqbal Mashi na Melari in na večstopenjski šoli Giovanni Lucio v Miljah. V Miljah so celo starši zahtevali poučevanje slovenščine. Letos smo zasledili porastek, tako da imamo na primer en razred, v katerem se je kar 25 dijakov odločilo za slovenski jezik. Zanimanje za poučevanje slovenščine so izrazili tudi starši italijanskih šol z nabrežinskega konca. Problem je tudi v tem, da nimamo dovolj profesorjev, ki bi lahko poučevali.

Kakšno pa je stanje v goriških šolah z izbiro slovenščine?

Na Goriškem za zdaj še nismo opazili velikega zanimanja. Prevladujejo še vedno kurikularni jeziki,

foto damij@n

kot so angleščina, nemščina, francoščina. Mislim, da podobno, kot se je zgodilo v Trstu, se bo tudi v Gorici zadeva ustalila.

Deželni šolski urad je avgusta letos razpisal natečaj za devet ravnateljskih mest: se je razpis že končal?

Razpis ravno poteka. Vpisovanje so se končala 3. septembra. Zdaj imamo kar nekaj kandidatov. Si predstavljam, da trenutno vlada precejšnje zanimanje za nadaljnje postopke. Sam lahko najavim, da bi zadevo rad izpeljal čim prej, ker vsi vemo, da ravnatelj je nujno potrebujemo; trenutno pa se še domenjamo z univerzami za pripravištvu, kajti en modul izbo-razčevanja za ravnatelje mora potekati tudi v slovenščini.

Leta 2017 ste vi postali generalni direktor deželnega šolskega urada bodisi za italijanske kot za slovenske šole. Kako usklajujete obe funkciji, ki sta zagotovo zahtevni?

Ko sem prevzel vodstvo slovenskega deželnega šolskega urada, lahko rečem, da se je po štirih letih začelo veliko delo. Urad je popolnoma avtonomen in lahko trdim, da trenutno vse poteka v najboljšem redu. Delamo vse sami, od učnega do neučnega osebja, razpisov za osebje in za knjige in podobno.

Se slovenski deželni šolski urad precej razlikuje od sorodnega urada na Južnem Tirolskem?

Nekateri si predstavljajo, da bi morala naša avtonomija biti podobna avtonomiji na Južnem Tirolskem, a menim, da to ni primerljivo. Na deželnem šolskem uradu nas je zaposlenih 8 oseb; na Južnem Tirolskem pa jih je nad 60 zaposlenih. Lahko pa vsekakor trdim, da imamo vidljivost in avtonomijo, naše šole vodimo sami.

Vsakodnevno se na uradu srečujete tudi z različnimi težavami in vprašanji.

Kar se tiče zapletenosti, pa si morate predstavljati, da je bilo to mesto nekoč samo šolski proveditorat. Zdaj pa imam odgovornosti za celo deželo FJK. Težav je tudi veliko, spopadamo se s problemi mamil v šolah, s cepljenjem, z učnim in neučnim osebjem, z ravnatelji, z vodji tajništva. Problemi so na vsakodnevnem vrstnem redu. Smo pa v stalnem stiku z ministrstvom v Rimu in z deželno upravo.

Zahvaljujemo se vam za prijeten pogovor, vam in celotnemu uradu pa želimo uspešno in plodno delo tudi v tem šolskem letu.

MAN

Dopolnila so ga poročila tajnika, blagajnika in nadzornega odbora. Občni zbor je bil tudi volilnega značaja: v odbor, ki je prej štel enajst članov, smo jih tokrat izvolili devet. Podpredsednica je Martina Gereon, blagajničarka Tiziana Zavadlav, zapisničarka Nadja Kovic; še en mandat bodo opravili Martina Hlede, Karen Ulian, Mirko Butkovič in Silvan Zavadlav, na novo je bila izvoljena Lucija Lavrenčič. Na občnem zboru smo pač predstavili to listo, ki je bila potrjena.

Nadaljevati nameravamo delo prejšnjega odbora in ga še nadgraditi. Prejšnjemu predsedniku se zahvaljujemo za vse, kar je dobrega naredil za ZCPZ in naše zборе.

V novem odboru je kar dobro zastopana vsa Goriška ...

Da, od Brd do Krasa. Žal manjka kdo iz Gorice. Prizadevamo si, da bi v odboru bilo primerno število organistov in zborovodij otroških zborov. Združenje namreč posveča prvenstveno pozornost prav otroškemu zborovskemu petju in cerkvenemu petju. Skušali smo kriti področje cele goriške nadškofije.

V odboru je posebno močna ženska zasedba, saj sta med devetimi odborniki samo dva moška...

Da, močna prisotnost...

... kot tudi na korih?

Da, mislim, da je tudi na korih na splošno več žensk. V nekaterih vaseh pojejo večinoma ženske, moških je malo. Seveda, so tudi izjeme. Vseh vasi tudi ne poznam. Ponekod, kot npr. v Štandrežu in Števerjanu, imajo cerkveni zbor, ki redno vadi. V ostalih vaseh si pomagamo, kot moremo, vaje so priložnostne.

In mladi?

Od župnije do župnije so razlike, na splošno pa stanje na nobenem koru ni ravno "rožnato". Pri združenju želimo veliko delati z otroškimi in mladinskimi zbori; pripravljamo tudi različne projekte prav zato, ker želimo gledati v prihodnost. Mladim želimo dati čim več priložnosti.

Otroke in mlade privablja bolj "živahna" glasba. Slovenci imamo veliko mladinskih duhovnih pesmi. Otroci jih radi pojejo in vsebinsko so primerne zanje. Lahko jih obogatimo še z instrumentalno spremljavo, saj veliko otrok hodi v glasbeno šolo in zelo radi spremljajo otroško petje v cerkvi. Ko pripravljam otroke za petje pri maši, jih vedno naučim še kakšno izmed slovenskih cerkvenih pesmi. Otroci radi pojejo tudi Lepa si lepa si roža Marija in Pridi, ljubi Jezus. Najti moramo le primeren način, kako jim te posredovati.

Žal otrok v cerkvah ni veliko. Zato smo se z pastoralni enoti Soča Vipava, ki združuje štandreško župnijo in vse župnije v sovedenjski občini, odločili, da bomo otroke združili v večji otroški cerkveni pevski zbor, ki vadi med naukom ob sobotah. Ob raznih priložnostih, kot je npr. prvo sveto obhajilo, imamo tako na koru tudi do trideset otrok.

Z majhnimi koraki, a z veliko vztrajnostjo lahko skupaj prehodimo dolgo pot in jih privabimo tudi na kor. Če bodo otroci poleg veselja dobili še podporo in navdušenje staršev, bodo kori čez nekaj let premajhni.

Ste v odboru morda že začrtali glavne smernice delovanja v sezoni 2018-2019?

Doslej smo imeli sejo, na kateri smo si razdelili funkcije, in še en sestanek v začetku prejšnjega tedna. Skušali smo začrtati delovanje: podrobneje do konca leta 2018, splošneje do konca junija 2019. Božični koncert, junjski koncert sakralne glasbe, Mala Cecilijanka, revija Zlata grla, seminar v Škofji Loki: vse to bomo seveda ohranili in še skušali popestriti. Božičnemu koncertu, ki je 26. decembra v goriški stolnici dolgoletna tradicija, smo npr. v zadnjih letih dodali kakšen orgelski

vložek in splet božičnih misli. Že nekaj časa se menimo, da bi postavili na no-ge postni koncert, ki bi pa bil tudi malo več kot samo koncert. Snujemo prireditve, ki bi imele "iskrico" več. Koncertom se bomo posvetili z novim zagonom, veliko načrtov pa imamo zlasti za otroške in mladinske zборе; na tem delamo že nekaj let. Na Malo Cecilijanko nameravamo povabiti t. i. strokovnega spremljevalca, ki se bo po reviji lahko pogovoril z zborovodji. S partiturami v rokah bo spremljal nastope naših zborov in zborovodjem v pogovoru nato naka- zal, kaj lahko izboljšajo.

V nedeljo, 9. decembra, pa bodo imeli otroci možnost sodelovati v zborovski delavnici, v kateri bo strokovni spremljevalec revije delal z zborom. To je velika priložnost ne samo za zbor, ampak tudi za zborovodje, ki se tako lahko izpopolnjujejo v delu z zborom.

Že ob koncu tega tedna, 22. in 23. septembra, imate na programu orgelski seminar s prof. Renato Bauer.

Da. Redna profesorica na Akademiji za glasbo je izjemna oseba. Posebno nas navdušuje, ker želi orgle predstavljati že otrokom. To se mi zdi posebno zanimivo. Ponavadi mislimo, da je primerno sesti za orgle v odraslih letih, ko že obvladamo osnove klavirja. Prof. Bauer dela tudi s popolnimi začetniki in med drugim trdi, da na orglah lahko zvenijo tudi sodobne skladbe, pa tiste, ki jih mladi radi pojejo, ne le skladbe "starih mojstrov". Osebo me njen pristop zelo zanima in z veseljem bom spremljala celoten seminar. Otroke močno privlači veličastni zvok orgel. To smo videli že v Štandrežu, kjer je g. Mirko Butkovič med naukom predstavljal orgle različnim skupinam, katerih člani so bili zelo navdušeni in so si to dobro zapomnili. Pobuda se mi zato zdi v našem prostoru zelo dobrodošla in potrebna, nekaj novega. V slovenskih krogih v Gorici namreč že dolgo nimamo rednega pouka orgel. Primorsko orgelsko društvo, ki ga vodi g. Butkovič, se mi zato zdi res lepa stvar, dobro deluje in ima tudi zelo zanimive in kvalitetne koncerte.

Orgle moramo otrokom predstaviti tudi zato, da bomo v prihodnje še imeli organiste. Kljub vsemu jih je namreč zelo malo. Dobro se zavedamo, da 18-20-letnik ne sprejme z lahkoto obveznosti oz. službe organista v neki cerkvi, saj je zahtevna: treba je biti redni in vztrajni, čeprav je danes npr. manj maš, kot jih je bilo pred leti. Je pa le obveznost, ki zahteva odgovornost. Po Sloveniji imajo na koru organista in dirigenta; pri nas je velikokrat organist na koru sam: mora orglati, voditi petje in tudi sam peti. Tisti, ki smo organisti, bi morali že sami poskrbeti za "naslednike", pomisliti, kdo bi nas lahko nadomestil ali nasledil.

Kdaj si ti začela orglati?

S posebno toplino se vedno spominjam naše nekdanje organistke na Peči, pokojne gospe Valerije Petejan, ki je bila doma

foto dd

iz Mirna. Z njo sem začela spremljati cerkveni ženski zbor, ko sem bila stara 12 let. Učila me je "po majhnih korakih". Ko sem začela, sem npr. pri eni maši zagrala samo Tvoje je kraljestvo, naslednjič tudi Jagnje božje. Uvajala me je postopno. Bila je skromna in zlata oseba! Uvajati mlajše v tak "poklic" ni lahko: treba je imeti veliko potrpežljivosti, se z njimi srečevati, jim vlivati pogum in zaupanje, saj ni lahko sesti za ta veliki instrument. In vendar bi se morali mi organisti resneje zavzemati za to.

Treba je tudi poznati liturgijo ...

Že dve leti je naše združenje priredilo v Škofji Loki poseben seminar. Nameravamo ga še bolj razviti tudi med letom, in to kar v Gorici, saj smo videli, da je za nas zelo pomemben in potreben. G. Karlo Bolčina ima veliko znanje s tega področja in je tudi zelo prijetno ga poslušati. Izбира mašinskih pesmi v različnih obdobjih v cerkvenem letu ni enostavna.

Predavanja za organiste, zborovodje in vodje ljudskega petja, ki jih nekaj le imamo, bomo torej uvedli med letom; v novembru pa bomo organizirali tudi predavanja za cerkvene pevce.

Poletni seminarji torej prinašajo sado-ve?

Da. Letos ga sicer nismo organizirali, doslej pa so bili zelo koristni že zato, ker smo se jih udeležili skoraj vsi člani odbora združenja. Na seminarju se posvečamo izključno našim temam, predavanja so nam v spodbudo, veliko se pogovarjamo, nastajajo nove zamisli itd.

ZCPZ ima urad v stavbi ob Kulturnem centru Lojze Bratuž.

Da, v prvem nadstropju. Že več let imamo uslužbenko Monico Quaggiato, ki zelo lepo sodeluje z odborom.

ZCPZ v Gorici in Trstu imata na čelu mladi glasbenici. Kako je s sodelovanjem?

Z Rossano Paliaga, predsednico Zveze cerkvenih pevskih zborov Trst, se dobro poznavam, sva strokovni spremljevalki pri reviji Pesem mladim v Trstu in se radi pogovarjamo oz. si izmenjujemo ideje. Teh ne manjka. Ona - muzikologinja in velika poznavalka sveta glasbe - je že predlagala, da bi skupaj organizirali kakšen poseben dogodek sakralne glasbe. Prav je, da sodelujemo, seveda, v dobro vseh.

Danijel Devetak

Ob 140-letnici rojstva prof. dr. Lamberta Ehrlicha

Bil je človek globoke vere in mnogih vrlin

Prof. dr. Lambert Ehrlich, rojen 18. 9. 1878 pod Svetimi Višarjami, je bil človek globoke vere, vrlin in izredne delavnosti, izjemno sposoben duhovnik, profesor, vzgojitelj, socialni in misijonski delavec, znanstvenik, politični delavec, organizator, mučenec in svetnik. Šole je obiskoval v domačih Žabnicah v Kanalski dolini, maturiral je v Celovcu (v slovenščini s *Prešernovo dobo in njenim pomenom za razvitek slovenskega slovstva*). Vpisal se je na teologijo v Innsbrucku, bil 1902 posvečen v duhovnika celovške škofije, to leto študiral še v Rimu, v Innsbrucku pa leta 1903 postal doktor iz teologije. Bil je kaplan v Beljaku, v celovski stolnici, škofov tajnik in profesor v bogoslovju. Odločilno je sodeloval pri ustanovitvi in delovanju krščanskih slovenskih društev na Koroškem: izobraževalnih

ustanov ("rešiti narodu narodnost in vero"), posojilnic, Sodalitete Presv. Srca Jezusovega za duhovnike (Tinje);

organiziral/vzgajal (jim pomagal) je mlade, gospodinjске pomočnice. V delu *Aus dem Wilajet Kärnten* (Iz dežele Koroške) razčlenjuje neznosni pritisk na Slovence v šolstvu in politiki. Med prvo svetovno vojno je deloval med vojaki, leta 1919 pa kot odposlanec

jugoslovanske vlade na konferenci v Versaillesu za rešitev Koroške. O tem je napisal razpravo (419 strani in 139 prilog, prepisov uradnih dokumentov). Po plebiscitu se je moral umakniti v Jugoslavijo. Postal je profesor na Teološki fakulteti Univerze za primerjalno veroslovje, apologetiko in misijologijo. Izpopolnjeval se je v Parizu in Oxfordu. Napisal je knjigo *Božje kraljestvo na zemlji*, razprave o veri, misijonih, marksizmu, razvojni teoriji, prvotnih ljudstvih (mednarodno uveljavljen teoretik). Predaval je na mednarodnih misijonskih konferencah, eno je leta 1930 organiziral v Ljubljani. Istega leta je postal študentski duhovnik, zbiral, organiziral, utrjeval in vzgajal je študente v verskem in narodnostnem duhu za nesebično delovanje, ki ga je zgledno potrjeval sam. Od študija v Innsbrucku in konference v Parizu se je

zavedal pomena širitve narodne zavesti med Slovenci ter vedenja o Slovencih v mednarodnih krogih. Leta 1935 je na Sv. Višarjah spregovoril: "A naši očetje so bili modrejši od vojskovodij in politikov. Namesto mejnika so postavili na ta otok med tremi narodi cerkev. To je edini mejnik v Evropi, ki narodov ne ločuje, marveč jih združuje". V začetku vojne je napisal 24. nov. 1941 izjavo *Slovenski problem*, v katerem poudarja vlogo Slovenije v povezavi z drugimi narodi v združeni Evropi. Končno je v stiski okupacije in medvojne pobiranja vidnih narodnih in vernih ljudi s strani komunistov 1. aprila poslal spomenico okupatorjem. Od Italijanov zahteva, naj se nedolžni internirani Slovenci izpustijo ter se časopisom dovoli večja svoboda. Predlaga, naj Slovenci dobijo dejansko upravno oblast, da se prepreči nasilje nad nemočnim prebivalstvom. Dežurni polkovnik je prinašalcem dejal, da bi bilo treba avtorja in njih, ki so jo prinesli, takoj postreliti. Končno ga je 26. 5. 1942 na Streliški ulici komunistični likvidator ustrelil skupaj s študentom Viktorjem Rojcem. Od letos je prvi na seznamu kot božji služabnik skupaj s ostalimi mučenci, ki jih je Kongregacija za zadeve svetnikov sprejela v postopek. Na dan 140. obletnice rojstva prof. dr. Lamberta Ehrlicha je bila 18. septembra na Žalah v cerkvi Vseh svetih sv. maša in po maši blagoslovitev njegovega doprsnega kipa. Slovesnost je vodil gospod nadškof in metropolit Stanislav Zore.

prof. dr. Janez Juhant

Z 2. strani

Pravi in nepravi ...

S pomnim se, kako mi je neki redovni predstojnik nekoč dejal, da, če v nekaj letih kandidat zrelostno ne napreduje, potem ga je nujno potrebno izključiti. Vendar Mattson ne govori le o homoseksualcih, temveč o težavah s čistostjo nasploh, kjer je vprašanje, koliko se sploh na tem področju v cerkvenih hišah za formacijo duhovnikov in redovnikov dela. V današnji internetni dobi najbrž sploh ni več kandidata ali pa jih je zelo malo, ki ne bi morali delati na tem področju, kjer pa seveda potrebujejo vzgojno pomoč. Tu pa se postavlja še ena težava, ki je, pa ne le za Mattsona, povezana s prvo. To je vprašanje učenja Cerkve. Letos smo praznovali petdesetletnico okrožnice bl. Pavla VI. "Humanae vitae", v katere je bil ponovno poudarjen nauk Cerkve na področju zakonske in spolne morale, ki pa je takrat sprožila malodane atomsko eksplozijo. Veliko število "libertinističnih" duhovnikov pomeni hkrati tudi veliko število "slabih" učiteljev oz. tistih, ki učijo svoje vernike nasprotno od nauka Cerkve, sploh na področju spolne in zakonske morale. To pa lahko delajo očitno ali tudi bolj skrivno. Mattson navaja svojo izkušnjo, kako se je šel, ko je ponovno vstopil v Cerkev, spovedat tega, da je nečistoval z drugim moškim. Duhovnik, ki ga sam ni poznal, mu je dejal, da to ni greh in da naj gre h kakemu fantu, ker: "Cerkev se bo spremenila". Kasneje so mu povedali, da je bil ta duhovnik javno znan kot homoseksualec. V knjigi iz leta 1991 "Gejevski duhovniki" je dr. James Wolf intervjuval 101 duhovnika. Vsi so dejali, da se ne strinjajo z naukom Cerkve glede spolne morale in le 9 % teh bi takemu, kot je Mattson, reklo, da bi se moral vzdržati seksa z moškimi. Spet pravi: "Tisti možje ne bi nikdar smeli biti posvečeni". Seveda pravi, da se strinja z doku-

mentom iz leta 2005 in da obstajajo tudi izjeme med homoseksualnimi duhovniki, to pa so tisti, ki so imeli t. i. " tranzitorno" homoseksualnost, ki so torej sposobni premagati homoseksualne skušnjave s pomočjo svetovanja, trdega dela, molitve in iskrene avtorefleksije, pa so torej dobri kandidati za duhovništvo, a je hkrati trdno prepričan, da je teh izjemno malo. Zato pravi, da Cerkev na more tvegati, ko posveča homoseksualne duhovnike. Ameriška škofovska konferenca je leta 1993 izdala navodila za duhovniško posvečenje, kjer pravi: "Da lahko govorimo o zreli osebnosti, mora kandidat premagati dve nezreli nagnjenji, narcizem (raziskave kažejo na 30 % navzočnost tega med duhovniki, op. A. V.) in homoseksualnost, ter mora priti do heteroseksualnosti". Ko je glede tega spregovoril papež Frančišek, je dejal: "Če imate le najmanjši dvom, je bolje, da jih ne sprejmete". Treba bo tudi tu začeti resno delati, gotovo pa ne bo nič, če posvečeni ne bomo začeli delo pri sebi. Sicer pa je treba povedati tudi, da so v zadnjih dveh desetletjih številke zlorablajočih duhovnikov, govorimo seveda o odstotkih!, močno padle, kar pomeni, da se je nekaj že ukrenilo. Zaključujemo zato z besedami Shanea Schaezela, ki pravi, da je zelo pomembno razumeti, da večina duhovnikov in škofov nima nič pri tem: "Imamo majhno manjšino posvečenih, ki mečejo slabo luč na druge. Razmerje je takšno, da, ko vidiš duhovnika hoditi po ulici ali koga obiskati, najbrž ni spolni zločinec. Razmerje je tudi takšno, da je prav verjetno, da je v redu fant, ki je napravil veliko odgovedi v življenju, da služi našemu Gospodu in Odrašeniku". Kot verni smo zato dolžni narediti vse, kar je v naši moči, da je poslanstvo Cerkve učinkovito, s svojo vsakršno podporo ter posvečevanjem.

Govor Dejana Valentinciča 5. avgusta na Sv. Višarjah

Vsi smo Slovenci, več nas združuje, kot ločuje (4)

V zadnjem času velik interes žanjeta predvsem dve težnji: zanimanje za učenje slovenščine in študij mladih v Sloveniji. Učenje slovenščine, ki se je začelo kot dopolnilni pouk v društvih, vse bolj prehaja tudi kot izbirni predmet v redne šole. Študiju v Sloveniji pa delno botrujejo boljše cestne povezave in bližina (iz Gorskoga Kotarja je tako npr. do Ljubljane dobra ura, do Reke ura in pol, do Zagreba pa dve uri in pol vožnje), delno pa zavedanje boljših kasnejših profesionalnih možnosti. Vezi med Slovenci na Hrvaškem in matico postajajo torej vse bolj tesne, slovenska identiteta pa se postopoma krepi.

Pogled med Slovence po svetu

Kako smo si Slovenci in Hrvati kot naroda kulturno podobni, pa se še bolj kaže iz razdalje. Med obiskovanjem slovenskih zdomskih skupnosti po svetu sem nemalokrat opazil, da so pri slovenskih društvih aktivno udeleženi in so se slovenskega jezika naučili posamezniki po rodu iz Hrvaške. Enako zagotovo velja tudi obratno, a vendarle to kaže, da je razlaga o narodnozavednih Hrvatih in narodno nezavednih Slovencih preveč poenostavljena. Slovenske skupnosti po svetu se danes še bolj spreminjajo kot zamejske. Žal je res tako, da v marsikaterem slovenskem narodnem domu, župniji in društvu še zadnji posamezniki pišejo epilog tamkajšnje slovenske zgodovine. A ne gre biti le pesimist. Poleg po vojne politične emigracije v Argentini, ki je znana po svoji agiliteti in kjer so domovi še vedno polni mladine ter tudi četrta generacija še obvlada slovenski jezik, tudi drugod obstajajo skupnosti, kjer je slovenstvo še močno. Pogosto je tako, da mora skupnost

priti do neke točke, ki je že skoraj kritična, da se začne spreminjati in iskati nove poti za prihodnost. Tako je seveda tudi logično, zakaj bi spreminjali nekaj, kar deluje. To je zdaj zelo vidno v Avstraliji, kjer so se bali, da so mladino, drugo in tretjo generacijo, že povsem izgubili. A ko so zanje začeli prirejati nove dogodke, ki niso bili tako pogosti, saj si mladi v sodobnem tempu življenja ne morejo privoščiti druženja z mladostnimi prijatelji vsak konec tedna, in so njim samim pustili, da odločajo o obliki in vsebini srečanj, so mladi pobudo za ponovno krepitev vezi lepo sprejeli. Da tudi sami še čutijo to vez, so lepo pokazali tudi ob nedavni smrti p. Valerjana Jenka, ki je dolga leta služil v Sydneyju, umrl pa v Sloveniji. Ker je bila maša slovesa v Sydneyju med tednom jutraj, so sami sprožili pobudo, naj se ponovi tudi na nedeljo, da se bodo tudi sami lahko množično poslovili od svojega karizmatičnega vzgojitelja. Posledica šibljena življenjske moči nekaterih skupnosti pa je tudi izginjanje političnih razlik in sporov. Naj povem resnično zgodbo. Najstarejši še delujoči pevski zbor v izseljenstvu, Zarja, je pred slabima dvema letoma v Clevelandu praznoval 100. obletnico delovanja. Na njegovi obletnici pa sta kot gosta nastopila še dva zbora: Glasbena matica in Korotan. Glasbena matica se je v 30. letih prejšnjega stoletja odcepila od Zarje zaradi političnih razlik članov. Korotan so po prihodu v novo deželo ustanovili poveljni politični begunci, saj so jim bila vrata v oba zbora zaprta. Zdaj pa so vsi trije zbori na oder stopili skupaj. V Torontu pa smo pred kratkim podobno združevanje videli na finančnem področju. Dve banki, ki sta bili desetletja odraz dveh političnih

obrazov Slovencev v Kanadi, od lani uspešno delujeta kot ena banka.

Usoda slovenstva po svetu je, da se bo jezik postopoma izgubljal. A za razliko od Slovenije in zamejskega jezika v izseljenstvu ni meja narodne zavesti. To se danes najbolj kaže v ZDA, temu sledita tudi Kanada in Avstralija. Koliko slovenskega ponosa in zavednosti človek najde med temi ljudmi! Sredi Indiane sem srečal človeka v njegovih 60. letih, ki je nazadnje doma govoril slovensko kot otrok s svojo babico. A ves svoj čas namenja slovenstvu. Ko sem ga vprašal, zakaj mu je to tako pomembno, mi je odvrnil: "Well it is in my srček, you know". V Kaliforniji pa sem srečal pol mlajše dekle, že peto generacijo izseljenec, ki še nikoli ni bila v Sloveniji, a vse konce tedna preživlja v slovenskem domu kot prostovoljka. Na moje vprašanje zakaj, mi je odgovorila: "It will always remain our mati Slovenija".

V skladu s sodobno globalno težnjo individualizacije se je ljudem vse težje etnično povezovati. Ko razmišljamo o naših rojakih po svetu, bo potrebno vedno več poudarka dati individualnemu ohranjanju identitete. Za obe največji slovenski organizaciji v ZDA, zavarovalni družbi in kulturni ustanovi, Kranjsko slovensko katoliško jedrno in Slovensko narodno podporno jedrno, je danes značilno, da je število njihovih društev, ki so bila nekoč razsejana po vseh državah, že precej zdesetkano. Številna so se morala združiti ali zapreti zaradi premalo aktivnega članstva. A hkrati obe organizaciji beležita rekordno članstvo po individualnih članarinih in zavarovalninah!

/ dalje
Dejan Valentincič

ZAKAJ PRAV JEZUS? (38)

PRIMOŽ KREČIČ

Vnebohod je potrditiv vstajenja

Vstajenje je pomenilo za Jezusa, da za njegovo človeškost ni bilo več smrti, ampak večno življenje z Očetom in z ljudmi. Svojo novo vstajenjsko stvarnost je moral določeno obdobje razodevati svojim učencem. Tako so ga postopoma spoznali, zaslužili, kaj se je zgodilo z njim, in pri tem naredili povezavo z dogodki njegovega zemeljskega življenja. Ruski mislec Bulgakov pravi, da je čas prikazovanja na zemlji predstavljal določeno omejenost za Jezusovo poveljano človeškost, ki se je morala prilagoditi zemeljskemu prostoru in spoznanju ljudi, da so ga mogli videti, se ga dotakniti in celo z njim jedli. Vendar je bila njegova prostorska drugačna od tiste, ki jo poznamo v materialnem svetu. Sicer je bilo njegovo telo nedosegljivo za zaznave izven prikazovanju učencem. O njem so se mogli prepričati le tisti, ki jih je sam izbral, in je to srečanje obudilo njihovo vero ter jih prečistilo za poslanstvo. V tem času po Veliki noči se je dopolnilo njegovo razodevanje, učencem je približal svoje vstajenje in jih pripravil za novo obdobje življenja v moči njegove poveljane bližine. Evangelist Luka opisuje, da je Jezus na Oljski gori blagoslovil učence in se v njihovi prisotnosti dvignil v nebo. (Lk 24, 50-53) To dviganje ni pomenilo, da se je Jezus premaknil v drugi kraj in prostor, ampak, da je zaživel drugačno obliko bivanja. Učencem je pri slovesu naročil, naj v Jeruzalemu pričakujejo njegov dar Svetega Duha. To pričakovanje ni bilo pasivno, ampak dejavno, da so izprosili ta prihod v čuječi molitvi.

Evangelist Matej govori, da je Jezus naročil učencem, naj gredo v Galilejo. Tam se je na gori dvignil v nebo in poslal učence po vsem svetu, da bi oznanili njegovo vstajenje. Naredili naj bi vse narode za njegove učence in jih krstili v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. (Mt 28,19) Narediti ljudi za učence pomeni, da so jim pomagali pri sprejemanju notranjega življenja Boga, ki je ljubezen. Jezus ne bo ostal nikoli oddaljen od njih, spremljal jih bo v njegovem Svetem Duhu, ki ga bo poslal od Očeta. (Jn 16, 5-15) Tudi v Apostolskih delih Jezus vabi učence, naj bodo njegove priče po Judeji, Samariji in do skrajnih mej sveta. (Apd 1,8)

Evangelist Marko povezuje vnebohod z dokončnim Jezusovim poveljanjem, ko je sedel na Očetovo desnico, (Mr 16,19) kar pomeni, da je tudi v njegovi človeškosti zaživel polnost večnega življenja pri Očetu. V tej poveljani človeškosti je ključ za pot do Očeta. Jezus tako opravlja duhovniško delo in navdihuje, podpira ter spremlja vse, ki prihajajo k Bogu. (Heb 7,25) Jezus je voditelj velike liturgije človeštva, ki časti Očeta in se bliža k njemu. Vnebohod oznanja zmago nad smrtjo in podzemljem ter odpira nove razsežnosti življenja v poveljanju. Pismo Filipljanom pravi: "Naša domovina je v nebesih, od koder tudi pričakujemo odrešenika, Gospoda Jezusa Kristusa". (Flp 3,20) Kristus je šel v nebo za človeštvo, da bi mogli z njim sedeti v nebesih. Njegovo poveljanje se v moči Svetega Duha odvija v človeški zgodovini.

GORICA Začetek jubilejnega leta šolskih sester

Ko se ljubezen zlije z razumom, nastane nekaj velikega

Redovnice goriške skupnosti pri oltarju po maši

V četrtek, 13. septembra, so se hvaležna srca v kapeli Zavoda Sv. Družine v Gorici zbrala pri jutranji maši, da bi se Bogu zahvalila za velik dar, visoko obletnico ustanovitve Kongregacije šolskih sester sv. Frančiška Kristusa kralja. Ta je namreč nastala 13. septembra pred 150 leti. Vse do 13. septembra 2019 bo torej trajalo leto milosti, v katerem bodo imele redovnice - kot je zapisala vrhovna predstojnica s. M. Klara - novo priložnost, da globlje živijo karizmo kongregacije in okrepijo svojo hojo s Kristusom ter medsebojno pripadnost. "Kristusovo odrešenje je del našega vsakdanjega življenja in se kaže in razodeva v dogodkih naše zgodovine", je pri maši v Gorici poudaril g. Karel Bolčina, škofov vikar za slovenske vernike, ki je evharistijo daroval skupno z dekanom Marijanom Markežičem. "Eden izmed teh dogodkov, posebej v krajevni Cerkvi v našem narodu, je tudi ustanovitev Kongregacije šolskih sester sv. Frančiška Kristusa kralja". Ustanoviteljici, sestri Margareti Puhar, "smo hvaležni za to izkušnjo in istočasno preizkušnjo. Naj jo posnemamo v

trmi". S. Margareta, ki se je rodila v občini Radenci leta 1818, umrla v Mariboru leta 1901 in je prva Slovenka, ki je ustanovila kakšno redovno skupnost, je namreč okusila revščino: živila je v težkih razmerah in vendar ni obupovala, temveč je vztrajala. "Ko bi obupovala, bi danes ne bili tukaj"! V homiliji je mašnik povedal, da okostje kongregacije sestavljajo napotki, kot so "delati dobro ne glede na sovražnike", "ljubiti ne glede na nasprotnike", "imeti radi ne glede na to, da včasih nimaš kaj dati v žep". Preprostost, ki se je počasi razrasla ne le v fizično skupnost, temveč zlasti v duhovno bogato občestvo, izhaja prav iz besede: "Ljubite se"! Ljubezen, ki je zgolj čustvo brez razuma, postane puhlo. "Kadar pa se ljubezen zlije skupaj z razumom, iz tega nastane nekaj velikega. In to se je zgodilo pri prvih šolskih sestrah: čustvo ljubezni do bližnjega so razumsko spojile s praktično ljubeznijo zlasti do otrok". Razumele so, da "ljubezen na jeziku ne prinese hrane na krožnik. Ljubezen v rokah pa prinese veliko bogastvo" tistim, ki jim je namenjena, pa tudi tistim, ki jo delijo. Kaj se je spre-

menilo v 150 letih zgodovine kongregacije šolskih sester, se je vprašal g. Bolčina. Spremenili so se okolje in okoliščine. Nekdaj so se sestre vozile z vozom, živele so v neogrevanih prostorih itd. Danes je seveda drugače. "Zelo hudo pa bi bilo, ko bi se spremenila tudi ljubezen. Ljubezen je v teh 150 letih - tako vidimo, čutimo, spoznavamo - ostala enaka". Šolskim sestram je na koncu voščil, da bi z razumom "nadaljevale ljubezen do otrok, starejših, oddaljenih, tudi do sovražnikov". Maša na ustanovni dan kongregacije je bila res lepa priložnost ne le za zahvalo za prehojeno pot, temveč tudi za molitev, da bi šolske sestre na Goriškem še naprej opravljale svoje poslanstvo po Kristusovem zgledu, v molitvi, služenju, ponižnosti, skromnosti in nesebičnem darovanju. Njihova kapela bo skozi vse leto tudi kraj, kjer lahko verniki prejmejo popoln odpustek. Odprtje jubilejnega leta v materni hiši šolskih sester na Strossmayerjevi ulici v Mariboru je bilo 16. septembra. Slovesno sveto mašo je daroval mariborski nadškof msgr. Alojzij Cvikel. DD

BARBANA Goriško-tržaško romanje z novomašnikom g. Kernelom

Skupna molitev za družine in duhovne poklice

Slovenski verniki iz goriške nadškofije in tržaške škofije so v soboto, 15. septembra, skupaj poromali v priljubljeno Marijino svetišče na Barbano. Letošnji gost je bil eden izmed treh letošnjih novomašnikov iz koprške škofije, Blaž Kernel (*na mali sliki*), doma iz Slavine pri Postojni. Rodil se je leta 1992, po škofijski gimnaziji v Vipavi je stopil v semenišče. V mašnika ga je škof Jurij Bizjak posvetil na praznik sv. Petra in Pavla letos, novo mašo je pel 1. julija v Slavini. Že pred posvečenjem je študiral na bi-

di, da je letošnje romanje potekalo v soboto popoldne in ne v ponedeljek zjutraj, kot se je to dogajalo do lani, da bi omogočili družinam in otrokom, da bi se lažje udeležili globoko doživete večerne evharistije. G. Blaž je v homiliji pokomentiral besede iz nedeljskega evangelija, v katerem smo slišali, da je Peter najprej izpovedal vero v Kristusa, kmalu nato pa ga je Jezus pred množico ozmerjal s 'satanom', saj je s svojim vedenjem nasprotoval Božjemu načrtu. Pridigar je s svojim razmišljanjem, sadom študija in molitve, zbra-

Težko je ne uveljaviti naše volje pred Božjo voljo. Najtežje je izročiti vse v Božje roke, kadar nam nič ne manjka, kadar nam je udobno, ko nas ne tare noben problem. Takrat imamo največjo skušnjavo - uveljavljati svojo voljo. "Ko nas življenje tepe z vseh strani, ni težko pasti na kolena pred Gospodom in ga prositi odrešenja". Tudi nas Bog včasih v življenju "tepe", dopušča naše trpljenje, "da se ne bi vrteli samo okrog sebe in lastnega popka", da bi ostali odprti do drugih, odprti za Božji načrt. Zato je potrebno, da v življenju tudi trpimo. Ko

foto dd

bličnem inštitutu v Rimu, to jesen ga čaka en semester študija v Jeruzalemu in nato nadaljevanje študija Svetega pisma na Papeškem Bibličnem inštitutu v Rimu. "Že dolgo let nismo imeli novomašnika med nami", je v uvodnem pozdravu dejal škofov vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji, g. Karel Bolčina, in izrazil upanje, da bi kakšen mladenič stopil po njegovih stopinjah. Povedal je tu-

nim ponudil dragocene nasvete in napotke za duhovno življenje. "Za skušnjavo smo bolj občutljivi", je npr. dejal, "kadar smo sami, ločeni od drugih". Zato je spodbudil navzoče, naj se trdno držijo družin ali župnijske skupnosti, ker bodo tako manj občutljivi za napade zla.

trpimo, se zato vprašajmo, kaj nam hoče sporočiti Bog s tem trpljenjem. Kaj morda hoče, da odstranimo v svojem življenju, da napravi prostor za nekaj večjega. Po evharistični slovesnosti so moški ponesli Marijin kip v procesiji po otoku, molili litanije in Devici zapeli v čast. Tako so skupno molili za družine, novo pastoralno in šolsko leto ter nove duhovne poklice. Po vrnitvi v cerkev je g. Kernel vsem prisotnim podelil svoj novomašni blagoslov. DD

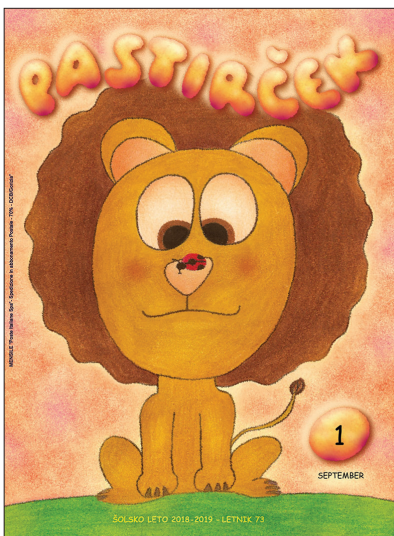
Prva številka otroške revije Pastirček v 73. letniku

Smelo in veselo v novo šolsko leto!

Brezskrbni počitniški dnevi so se izpeli. Šola se je predramila iz poletne dremave, ko je veselo zazvonil šolski zvonec in so se v učilnice zgrnili šolarji, da bi se vedoželjno prepustili novi šolski pustolovščini. Tudi letos jih bo na tej poti učenosti spremljal skrbni prijatelj Pastirček, ki jim bo v priručno pisanost in toplino odel tudi mrzle zimske dni in jim s svojimi prispevki podarjal drobce vzgojnih misli in nasvetov, tako potrebnih za zdravo zorenje mladih duš. Prvo, septembrsko številko otroške revije, ki izhaja neprekinjeno že 73 let in jo izdaja Zadruga Goriška Mohorjeva tudi s pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, imajo učenci že v rokah. Pastirček jim jo je poklonil z željo, da postanejo njegovi zvesti bralci. Kot zagotavlja njegov urednik Marijan Markežič v urednikovi beležki, kljub kriznim časom, ki jim ni videti konca, ostaja naročnina nespremenjena. Ob tem želi vsem otrokom "veliko poguma, veselja, vztrajnosti in miru v novem šol-

skem letu". Le-to bo gotovo ugodno za Pastirčkove prijatelje, saj je na nosu zelo prikupnega leva z rjavo, košato grivo pristala pikapolonica. Ta pa pregovorno prinaša srečo! Lev, ki s svojimi velikimi očmi radovedno zre v rdečo žuželko s črnimi pikami, bo vse leto krasil Pastirčkovo naslovnico. Izšel je iz domišljije polnega peresa oz. barvic Giulie Canciani iz Špetra. Prav ona je zmagovalka Pastirčkovega natečaja za naslovnico za šolsko leto 2018/2019. Na Pastirčkovo uredništvo je prispelo 1.108 čudovitih risbic. Tokrat jih je Pastirček objavil 49, z zmagovalno vred. Alice Mary Tomasini z Vrha Sv. Mihaela si je priborila drugo nagrado ex aequo z Luco Gigantejem iz Boršta, tretjo nagrado pa si ravno tako delita Lea Devinar iz Števerjana in Betsy Vizintin iz Devina. Čestitke naj gredo vsem odličnim risarjem! Čim več prispelih risbic bo, kot je obljubil urednik, objavljenih v preostalih devetih številkah Pastirčka. Ob začetku novega šolskega leta šolarji srečajo spet sošolce - pri-

jatelje, med njimi se tke trdna vez, kot to ugotavlja pesmica *Spremljevalec* V. T. Arharja, ki mu je ilustracijo pridala Danila Komjanc, ilustratorka, katere ime

se bo ponavljalo tudi v letošnjem letniku Pastirčka. V njem bo tudi letos prisotna dolgoletna, dragocena sodelavka Paola Bertolini Grudina s svojimi ljubkimi, v

srce segajočimi ilustracijami pastelnih barv, ki spremljajo njene poučne zapise. Tokrat je z njimi napolnila kar osem strani! Dve obsegata rubriko *Zgodbe iz Svetega pisma*. V njej pripoveduje, kako je Jezus na poroki v Kani Galilejski napravil prvi čudež in tudi s tem potrdil, kako pomembna je zveza med možem in ženo. Na drugih dveh je ilustrirana molitev sveti angel, ki bi jo morali otroci dobro poznati in jo večkrat moliti, da jih dobri varuh nikdar ne zapusti. Dve strani sta namenjeni spoznavanju narave: v središču pozornosti je kameleon, ki se zna mimetizirati in ima izredno dolg jezik (čeprav ni kpletulja!), s katerim lovi svoj plen. Zadnji dve pa obsegata rubriko *Cas za igro*. Ta je še posebej namenjena vsem prdnim risarjem, ki jo bodo odeli v najlepše barve. Pastirček namreč vselej želi, da mali bralci s svojimi risarskimi talenti dopolnijo revijo, ker tako postane vsaka številka še bolj njihova in edinstvena. Zelo privlačni dopisi slikarke Vesne Benedetič bodo še naprej razveseljevali Pastirčkove bralce. Za začetek jim umetnica poklanja

ilustracijo prav posebne učilnice z učiteljico kravico, učenci žirafa, medvedom, zajčkom, sovo... Šolska vrata so se namreč odprla tudi zanje! Benedetičeva vabi vse, naj na levi prazni strani narišejo in pobarvajo lep trenutek, ki so ga doživeli na počitnicah. Že na prvi pogled, zaradi izbire stila pisave, je poseben zapis s podpisom J. V zelo lirčno-poeitičnem tonu je opisan sad vinske trte, grozdje, iz katerega priteče zlahtna kapljica, v pitju katere moramo biti zmerni! Morda je to opojno pijačo poznal že pračlovek... Prav temu pripisuje Katerina tudi domače zdravilo proti kašlju: mleko in med! Velja poizkusiti! Vsaj zaradi duhovite ilustracije Grazielle Zavadlav. Dve Pastirčkovi rubriki sta še posebno dobrodošli in hvalevredni: *Jezi-kovni vozliček za tvoj jeziček* Berte Golob, ki prinaša hudomušno pesmico o začetku pouka, in *Slovenščina za v žep*, ki jo s čarobnim nasvetom za odlično slovenščino začenja učiteljica Barbara Rustja, dobro poznana Pastirčkova sodelavka. V njej ponuja vaje v zvezi z rabo četrtega sklon na vprašanje kam? Ta dela večkrat hude preglednice predvsem učencem, ki prihajajo iz mešanih ali italijanskih družin.

Kako je polž prelisičil urnega zajca, pripoveduje Helena Bizjak. O prazniku Marijinega vnebovzvetja (15. avgust), ki mu pravimo tudi Veliki šmaren, Velika Gospojnica..., pa še o prazniku Marijinega rojstva, Malem šmarnu (8. september), z velikim spoštovanjem do Božje Matere Marije piše Mariza Perat, ki že zelo dolgo vrsto let modro in učinkovito suče pero tudi za naše male učence. Božo Rustja predstavlja slovenske legende. Tokrat razlaga, zakaj se lastovke vsako pomlad vračajo v naše kraje. Najmlajši se bodo kratkočasili v družbi vile Cirile in škrata Kosmata, ki v teh zadnjih poletnih dneh pripravljata marmelado iz borovnic. Navdušeni pevci, pozor! Glasbenik Patrick Quaggiato se bo tudi letos oglašal v Pastirčku s svojimi uglasbitvami. Za začetek je uglasbil pesmico Berte Golob *Boli počasi*. Kdor je mislil, da letos Packa ne bo, se je bridko uštel! Spet se je prikradel na Pastirčkovo stran s svojimi jezikovnimi spakedran-kami. Kar hitro vzemite pero in v lepi slovenščini, taki, za katero bi vam čestital še pater Škrabec, zapišite njegove skrotovičene misli! Pa srečno pri delu! IK

Poletno središče Štandrež 2018

Vesela družina otrok je osvajala cestna pravila

Tudi letos so se v vročih avgustovskih dneh otroci zbirali v *Poletnem središču Štandrež 2018*. V župnijskem parku pod košatimi drevesi in v spodnjih prostorih župnijske dvorane Anton Gregorčič je devetnajst otrok, osnovnošolcev, ki v glavnem obiskujejo štandreško osnovno šolo Fran Erjavec, in nižješolcev iz Goriške, preživelo štirinajst razgibanih dni, v katerih so se naučili in spoznali marsikaj. Župnija sv. Andreja ap. v Štandrežu oz. Pastoralna enota Soča-Vipava, ob pomoči Fundacije Goriške hranilnice, je tudi letos priredila poletno središče, in sicer od 20. do 31. avgusta. Pod "mentorstvom"

gospoda župnika Karla Bolčina je lepa skupina iznajdljivih in požrtvovalnih mladih – med njimi je bilo nekaj novincev – do potankosti napravila načrt za vsakodnevni program središča, ki je bil kar se da pester. Otroci so prihajali ob 8.00 in odhajali ob 13.00. Prvi dve uri so namenili osvežitvi znanja, da bo za prvošolce prvi korak čez šolski prag manj težak in na splošno da bosta za vse vstop v šolske učilnice in začetek učnega leta lažja. Malica in razne skupinske igre so razgibale jutro, potem pa so sprostili svojo ustvarjalno žilico na zanimivih delavnicah. Tema letošnjih dni, preživetih v prijetnem domačem okolju, je bila ce-

stna vzgoja. Prvi teden je bil namenjen teoriji, drugi pa praksi. Ob spoznavanju cestnih znakov in pravil ter obnašanja na cesti je vsak iz kartona izdelal svoj "avto", ga v senci župnijskega parka pobarval po lastni domišljiji in mu dodal tudi znamko, da je res izgledal kot pravi avtomobil. Animatorji središča so od župnijskega doma do župnijskega parka napravili pravo progo, ki so jo zamejili z belo-rdečim trakom. Nanjo so postavili cestne znake in semaforje iz kartona. Otroci so "stopili" v svoje avte in se "odpeljali" po tej "cesti". Pri tem so se seveda morali strogo držati cestnih pravil. Nad to izkušnjo so

bili vsi navdušeni. Ob koncu je vsak prejel faksimile voznškega dovoljenja. Svoje avtomobile so zadnji dan ponosno odnesli domov. V prvem tednu so udeleženci središča z animatorji, ki so tudi pridni kuharji, spekli pizze; te otrokom zmeraj tako zelo teknejo! Zadnji teden se je urnik središča podaljšal do 15. ure, ker so si sledile daljše in krajše ekskur-

zije, da bi si otroci поблиže ogledali tudi, kdo in kako pomaga na cesti, če se pripeti nesreča. Tako se je v ponedeljek, 27. avgusta, pripeljal v župnijski park rešilec Zelenega križa. Osebe je natančno obrazložilo, kaj je v njem in kako ravna s ponesrečenci. V torek so obiskovalci teh živahnih "počitniških" uric ostali kar v središču in se sprehodili po vasi, ker je zaradi nevihte odpadel

ogled stavbe civilne zaščite. V sredo so se odpeljali do Rdeče hiše, kjer so si ogledali policijsko postajo. V četrtek, 30. avgusta, so se s tremi kombiji odpeljali v Ilesolo. Tam so si v akvariju SEA LIFE ogledali raznolike ribe in občudovali podmorski svet. Zadnji dan pa so se odpravili h goriškim gasilcem in si napasli oči na gasilskih vozilih, na katerih je marsikaj nenavadnega, nepoznanega.

S potekom letošnjega središča so bili zelo zadovoljni vsi udeleženci, pa tudi njihovi starši. Mladi animatorji so se resnično izkazali. Lepo jih je pohvalil tudi gospod župnik Karel Bolčina, ki je lahko ponosen, da ima tako odgovorno in delavno mladino. Naj ob koncu navedemo še njihova imena: Pietro Gravner, Lorenzo Marussi, Nicola Gravner, Victor Faggiani, Simon in Matej Florenin, Giacomo Grendene, Lara Komjanc, Tina Balta, Saša Nanut, Patrick Cingerli in Petra Feri.

IK

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA Avgustovsko potovanje

Švicarska pravljica (2)

Pot smo nato nadaljevali v Švico do Schaffhausna, kraja, znanega po mogočnih slapovih, ki so nastali na reki Ren. Ker že nekaj časa ni obilno deževalo in je bila vodnatost reke relativno majhna, smo se jim lahko približali le na nekaj metrov. Ob bučanju in penjenju vode smo si vzeli nekaj časa za oddih in prigrizek. V popoldanskih urah smo nato nadaljevali pot do najpomembnejšega švicarskega mesta Zürich. Avtobus smo parkirali v strogem centru in nato v eni uri prehodili najpomembnejše ulice ter si ob strokovni razlagi naše strunne vodičke ogledali stolno cerkev, cerkev sv. Petra, mestno hišo in druge spomenike. Sledila je še vožnja do hotela, kjer so nas kljub pozni uri čakali z večerjo. Zadnji dan našega potovanja po Švici se je začel v Luzernu, majhnem srednjeveškem mestecu ob istoimenskem jezeru in obenem glavnem mestu kantona. Tudi tu smo se sprehodili po najpomembnejših mestnih predelih in si ogledali nekaj mestnih znamenitosti. Ena izmed teh je kip umirajočega leva, ki ga je izklesal znani danski kipar Thorwaldsen. Temu se je posrečilo, da je v drži telesa in glave poustvaril agonijo trpeče živali. Še bolj nas je pritegnil znameniti Kapelbrücke, 170 m dolg leseni most čez reko Reuss, ki so ga zgradili v daljnem letu 1333, preko katerega smo se nato dvakrat sprehodili in občudovali posamezne poslikave, ki pa jih je po požaru, med katerim je zgorel del mosta, nekaj manj. Preden smo zapustili Švico, smo obiskali še kanton Ticino in njegovo najbolj znano mesto Lugano. Topla poletja (v istoimenskem jezeru ledeniškega izvora so se ljudje kopali) in lepo vreme sta v mesto privedla veliko znanih oseb (Rousseau), zato je mesto dobilo nadimek "švicarski Monte Carlo". Lugano predstavlja nekakšno simbiozo v arhitektonskem, kulinarinem in klimatskem pogledu med nemškim severom in mediteranskim jugom, je bogato švicarsko mesto, tretje po Zürichu in Ženevi. Žal se v njem nismo mogli ustaviti, ker smo imeli pred sabo še dolgo pot do doma, nismo pa se odre-

kli postanku v tovarni in muzeju čokolade Alprose v bližini mesta, kjer smo si najprej ogledali, kako poteka produkcija čokolade, se posladkali in nato še kupili tablice čokolade in druge sladkarije. Prestala nam je nato samo še pot do doma, ki smo jo popestrili s šalami, tombolo in prijetnim kramljanjem. Na koncu lahko zapišem, da je bil izlet zanimiv, bodisi zaradi še kar ugodnih vremenskih pogojev, bodisi zaradi tega, ker smo videli veliko naravnih in kulturnih znamenitosti, pa tudi vodička je s številnimi informacijami o zgodovini, gospodarstvu, etnografiji popestrila dolge cestne razdalje, ki so se občasno še podaljšale zaradi gostega prometa in prometnih nesreč. Posebna zahvala gre tudi sposobnima in spretnima soferjema, ki sta večkrat poskrbela za veselo vzdušje med vožnjo tudi s pripovedovanjem šal. Sicer pa smo vse, kar je bilo v programu, uspeli izvesti, tudi na račun prostega časa in nakupovanja. Ne glede na to se je med udeleženci izleta, večina teh je stalnih in se med sabo dobro pozna, ustvarilo prijeto, prijateljsko in sodelovalno vzdušje, ki je še kako potrebno za večnevno sobivanje in razumevanje med potniki. Zamisel, ki smo jo s pomočjo agencije Sonček realizirali, je odlično uspela, ne samo po zaslugi obeh organizatorj, predsednice Sončnice Katerine Ferletič in odbornice Mirjam Bratine, ki sta začrtali izlet, ampak tudi po zaslugi vseh tistih, ki so se trudili, da je vse teklo brezhibno in brez zapletov. Naj na tem mestu omenim predvsem "koordinatorja" Andreja Vogriča in poleg njega vse tiste (še posebej vestno gospo Mirko Humar), ki so kot na prejšnjih potovanjih tudi tokrat poskrbeli za to, da nismo bili v avtobusu nikoli ne lačni ne žejni...

Adrijan Pahor

Nove pobude za mlade družine

Zelo prijetni druženji v objemu narave

V letošnjem poletju je skupnost družin Sončnica družinam z malimi otroki omogočila dve pobudi, ki sta bili sprejeti z velikim navdušenjem in naleteli na zelo dober odziv. Najprej je v začetku avgusta tudi s podporo Mladinskega doma poteka-

in njegov živalski park ter otrokom in odraslim največja atrakcija - labirint, Baško jezero, Sv. Višarje, Kamniti lo-

vec, rudnik v Bad Bleibergu, Rabeljsko jezero) smo starši in otroci okusili možnost skupnega življenja ter v dolgih večerih, ko so otroci sladko spali (nekateri tudi prvič v življenju), delili med sabo misli in izkušnje in seveda smeh in dobro voljo. Z nami je nedeljsko mašo v prosti mo-

gočnosti narave obhajal tudi g. Karlo Bolčina. Druga pobuda (Zajzera, koč Grego, Rožek šotoru), delili med sabo misli in izkušnje in seveda smeh in dobro voljo. Z nami je nedeljsko mašo v prosti mo-

buda so bile pa duhovne vaje, ki smo jih imeli konec avgusta v Logu pod Mangartom. Z nami je bil mladi duhovnik Marko Rijavec, ki je v dinamičnem slogu omogočil, da smo se zakonci lahko pogovarjali in razmišljali o času, ki ga posvečamo drug drugemu in družini med prioriteta v našem življenju. Med duhovnimi vajami so se otroci z animatorji preizkusili v različnih igrah. Po nedeljski župnijski maši smo srečanje končali s skupnim kosilom in sprehodom okrog Tolminskih korit. Nove pobude skupnosti družin Sončnica so med mladimi družinami pripeljale nov veter in zato se zahvaljujemo bodisi vsej organizacijski skrbi ter vsem, ki so pripomogli, da sta ti dve druženji uspeli, od kuharjev do animatorjev in duhovnikov, ki so bili vsem nam prijazno na razpolago.

Že čakamo nove izzive ...

lo letovanje v koči sv. Jožefa v Žabnicah, ki se ga je udeležilo šest družin iz Goriške in Tržaške. Te so si delile štiri dni prijetnega in živahnega sobivanja, ko je dvanajst odraslih in petnajst otrok diktiralo ritem bivanja in ob koči ustvarjalo pravi živzav. Ob različnih izletih v bližnjo okolico (Zajzera, koč Grego, Rožek

šotoru), delili med sabo misli in izkušnje in seveda smeh in dobro voljo. Z nami je nedeljsko mašo v prosti mo-

**Kulturni center
Lojze Bratuž**

**Krožek
Anton Gregorčič**

socialni teden
27.9.-6.10.2018

Solidarnost - več kot dobrodelnost

SREČANJA POD LIPAMI

Gostja večera

**URŠULINKA IN MISIJONARKA
s. ANDREJA GODNIČ**

SREDA, 26. SEPTEMBRA 2018, OB 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

*Ne jokej
gubica*

VEČER POEZIJE IN GLASBE
OB STOLETNICI 1. SVETOVNE VOJNE

OPZ VESELJAKI
ZBOROVODJA LUCIJA LAVRENČIČ

MEPZ HRAST
ZBOROVODJA HILARIJ LAVRENČIČ

REŽIJA IN BESEDILO - FRANKO ŽERJAL

SOBOTA, 22. SEPTEMBRA 2018, OB 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

VSTOP PROST

S 1. STRANI Predstavitev projekta Spomini / Memorie

Niz odmevnih kulturnih dogodkov

Kot protagonist in organizator goriške kulture z gledno skrbjo, da se ohranja in ustvarja naša kultura. Globalizacija je namreč stvarna nevarnost za vse, je poudaril. Gorje skupnosti, ki izgubi sledove svoje preteklosti, svojo identiteto! Tudi odbornik za kulturo Fabrizio Oreti se je zahvalil za prispevek kulturnega centra mestu in dodal, da smo Slovenci v njem živa skupnost s posebno pozornostjo do kulture, zaradi česar je kulturna ponudba mesta pomembna in raznolika, njena raven visoka. Predsednica KCLB Franka Žgavec je povedala, da projekt šteje 20 prireditvev, ki so jih uresničili z 29 partnerji od Trsta do Trbiža; med njimi je tudi veliko javnih ustanov in več občinskih uprav. Gre za koncerte, razstave, kulturne večere in objavo publikacije. Posebno pozornost želijo posvetiti mladim. Zgodovinsko-dokumentarna razstava o begunskih zgodbah od Bovca do Devina, ki so jo organizirali v sodelo-

vanju z Goriškim muzejem in je bila odprta 18. septembra, nas želi spodbuditi, da bi ohranjali spomin, da ne bi pozabili tega, kar se je zgodilo.

projekta je spregovorila muzikologinja Rossana Paliaga. "Govorimo o miru z glasbo s programi, ki so jih izbrali naši sodelavci s Slovenske filhar-

F. Oreti, R. Ziberna, F. Žgavec in R. Paliaga (foto dd)

vanju z Goriškim muzejem in je bila odprta 18. septembra, nas želi spodbuditi, da bi ohranjali spomin, da ne bi pozabili tega, kar se je zgodilo.

Niz predavanj bo 4. oktobra odprla predstavitev posebne izdaje slovenskega zgodovinskega magazina SLO ob 100-letnici konca prve svetovne vojne. Sodelovali bodo Jože Dežman, Marko Štepec in Renato Podbersič. Zanimiva bodo predavanja in srečanja z raziskovalci in zbiratelji pričevanj; potekala bodo 6. novembra v Doberdobu, 20. novembra v Števerjanu, 26. novembra na Vrhu Sv. Mihaela in 2. decembra v Gorici. Predvideni so tudi vodeni obiski študentov iz nekaterih goriških, tržaških in trbiških sol, ki bodo obiskali kraje prve svetovne vojne. O glasbenem delu

nije v Ljubljani", je dejala. Osrednji dogodek bo koncert v veliki dvorani najbolj prestižnega gledališča v Furlaniji Julijski krajini, v opernem gledališču Verdi v Trstu. V nedeljo, 7. oktobra, bo Slovenska filharmonija ob 17. uri tam izvedla Mozartov *Requiem*, ki upravičeno velja za eno največjih glasbenih mojstevin vseh časov. Orkester in zbor bo vodil Simon Krečič, "v tem trenutku eden najbolj zanimivih talentov slovenske dirigetske scene", solisti pa bodo tenor Branko Robinšak, prvak opere Ljubljana, sopran Mojca Bitenc, mezzosopran Jadranka Juras in bas

Peter Martinčič. V torek, 23. oktobra, pa bo v cerkvi sv. Frančiška v Čedadu veličasten koncert: Slovenska filharmonija bo predstavila ponovitev svojega letošnjega otvoritvenega koncerta, ki je nastal v sodelovanju z Društvom slovenskih skladateljev in je potekal 16. septembra v Ljubljani: gre za vokalne in vokalno-instrumentalne skladbe slovenskih skladateljev, ki so nastale izključno za to priložnost. Skupna jim je tematika vojne, trpljenja, slova, pa tudi tolažbe.

Zbor, trobilni in tolkalni ansambel Slovenske filharmonije bo vodil dirigent Gregor Klančič. V soboto, 22. septembra, bo ob 20. uri v KC Lojze Bratuž v Goriči (dan kasneje ob 16.30 v Beneški palači v Naborjetu) večer glasbe in poezije z naslovom *Ne jokej ljubica*. Naslov znane ljubiske pesmi je navdihnil mešani zbor Hrast in zborovodjo Hilarija Lavrenčiča za spored pesmi, ki govorijo o vojni na Goriškem. Otroški zbor Veseljaki, kvartet violončelov in recitator dopolnjujejo zasedbo dogodka, ki ga je režiral Franko Žerjal. Sledila bo predstavitev istoimenske zbirke zborovskih priredb vojaških in ljubezenskih pesmi Hilarija Lavrenčiča, in sicer 18. in 29. oktobra, najprej v Gorici, nato v Ronkah.

DD

ZSKP Slovenska vas na Okusih ob meji

Naša društva petič v mestnem središču

A. Bellan, F. Padovan in R. Ziberna (foto dd)

Zveza slovenske katoliške prosvete bo s svojo skupno stojnico, "Slovensko vasjo", že petič prisotna na največji enogastronomski prireditvi v severovzhodni Italiji, Okusih ob meji, ki bo letos potekala od 27. do 30. septembra. Nad 340 stojnic, ki zastopajo države z vseh petih celin, bo v 19 "geografskih četrtih" ponujalo okuse in specialitete vseh vrst. Predsednica ZSKP Franca Padovan je na uradni predstavitvi Slovenske vasi 17. septembra povedala, da je za naša društva in sploh za zvezo pomembno, da so navzoči na najpomembnejši goriški prireditvi, in sicer v ul. Crispi, v samem mestnem

središču. Zahvalila se je vsem društvom (skupno bo zraven okrog 80 prostovoljcev!), ki so pristopila k zahtevnemu projektu, in spodbudila še druga, naj se v prihodnje pridružijo, da bo naša prisotnost še krepkejša. "Je sicer naporno", je dejala, "in vendar je izkušnja zelo koristna". Že sedaj je vse povabila na slavnostno odprtje Slovenske vasi (pred sedežem Trgovinske zbornice) v četrtek, 27. septembra, ob 19. uri; trenutek bodo popestrili glasbeniki SCGV Emil Komel. V soboto in nedeljo, 28. in 30. t. m., bo večer obogatil ansambel Pika na "i"; v soboto, 29. t. m., pa bo pod velikim šotorom glasba za mlade. Vse

dneve bodo predvajali slovensko narodno-zabavno glasbo zvesti člani Radia Spazio. Poleg ZSKP bodo prisotne stojnice društev Sabotin iz Štmavra, F. B. Sedej iz Števerjana, Vrh Sv. Mihaela, društva Hrast iz Doberdoba in Mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž iz Gorice; tudi letos bo zraven stojnica Vinateke Števerjanski griči. Skupaj imajo res bogato ponudbo, od pohanega divjega prašiča do cvrtega krompirja, racine pečenke, jote, cmokov s češpljami, sladice, palačink z raznimi nadevi itd. ter seveda odličnega briškega vina; prvič bo na razpolago tudi domač sladoled z različnimi prelivi. Župan Rodolfo Ziberna je čestital zvezi za koordinacijo res zahtevnega projekta, za to, da zna združevati in vzbujati zaniman-

je. "Društva je potrebno spodbujati k delovanju. Dosegli ste nekaj izrednega, imate največjo stojnico". Pa še to: zastopanih bo okrog 50 držav s petih celin, "vi pa predstavljate to, kar ponuja naša zemlja"! To je naša kulinarčna kultura. "Drugim predstavljate ne le srednjeevropsko gastronomijo, temveč to, kar je izraz našega področja". Odbornica za javna dela, urbanistiko in velike prireditve Arianna Bellan je kot koordinatorka organizacijskega odbora orisala glavne značilnosti letošnje velike poulične manifestacije in se zahvalila zvezi za prisotnost. V pogovor z županom in odbornico so se nato v sproščenem vzdušju vključili tudi predstavniki društev.

DD

SKPD SEDEJ IZ ŠTEVERJANA Ob začetku nove sezone otroškega in mladinskega zbora

V nedeljo lutkovna predstava za spodbuden začetek

Kot lani so se tudi letos pri Slovenskem katoliškem prosvetnem društvu F. B. Sedej v Števerjanu domenili, da bodo ob začetku nove zborovske sezone otroškega pevskega in mladinskega zbora (nekateri pevci so sicer že lepo sodelovali pri spevoigri *Kresniček*), ki deluje pod okriljem števerjanskega društva, pripravili otrokom presenečenje, da bo uvod v letošnje delovanje čim zabavnejši. Tako bodo spet prišli v goste Lutkarji z Devina, ki ima-

jo kar nekaj izkušenj pod mentorstvom znanih lutkarskih mojstrov Jelene Sitar in Igorja Cvetka. Tokrat pa se bodo predstavili v režiji Nade Tavčar (tudi sama je osnove te prikupne umetnosti osvojila pri omenjenih gledališčnikih), ki je z mladimi igralci pripravila lutkovno predstavo *Juri Muri, o fantu, ki se ni maral umivati*. Dramska postavitev je povzeta po znani pravljici čudovitega pesnika Toneta Pavčka, čigar verzi zvenijo vselej tako pojoče

prijetno in so prepojeni z neko posebno svetlobo. Nastopajoči, Samo, Luka, Marko, Emil, Katarina, Thomas, Francesca, Petra, Amira, Erika, Rebecca, Adamo in Lara (nekateri izmed njih so tudi instrumentalisti), bodo pravljico prikazali v **nedeljo, 23. septembra, ob 12. uri v mali dvorani župnijskega doma F. B. Sedej**, Trg Svobode 6, v Števerjanu. Gostovanje prireja SKPD Sedej iz Števerjana, pod pokroviteljstvom ZSKP Gorica, v sodelo-

vanju z Javnim skladom za kulturne dejavnosti RS in Zlato gledališko mrežo. Najspomnimo, da je Zlato gledališko mrežo lani ustanovila Slovenska prosveta v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete in Radijskim odrom, da bi združevala vse gledališke skupine, ki delujejo v omenjenih ustanovah, pa tudi z namenom, da bi vsem omogočili lažje medsebojno gostovanje. Gostovanje predstave *Juri Muri* spada v niz jesenskih predstav *Sladogledi* v organizaciji Zlate gledališke mreže. Vabljeni predvsem mladi pevci! Vstop je prost!

IK

Obvestila

V nedeljo, 23. septembra, ob 19.30 bo, na povabilo KD Sovodnje, gostovala v Kulturnem domu Jožefa Češčuta v Sovodnjah ob Soči dramska skupina Razvojnega združenja Repentabor in Kulturnega društva Kraški dom iz Repna. Igralci bodo prikazali veseloigro *Svakinja* da te kap v režiji avtorice Anje Škabar.

Sportna sezona 2018/19 pri ŽS Soča v Sovodnjah: splošna motorika (letniki 2013, 2014 in 2015) ponedeljek in petek od 15. do 16. ure (Rok Černe in Luca Milocco), začetek 17. sept.; miniodbojka (letniki 2008-2012): ponedeljek 16.00-17.00, petek 15.30-16.30 (Luca Milocco in Rok Černe), začetek 17. sept.; dekleta U16 (2003-2006): ponedeljek in sredo 17.00 - 19.00, petek 18.00-19.30 (Luca Milocco, Kris Rutar); dečki U13 (letniki 2006-2008): ponedeljek in sredo od 18.00 do 20.00 v SČC M. Špacapan v Gorici (Matej Juren in Mauro Kuštrin); dečki U16 (letniki 2003-2005): ponedeljek, sredo in četrtek od 18.00 do 20.00 v SČC M. Špacapan v Gorici (Matej Juren in Mauro Kuštrin); dekleta U18 (2001-2002): ponedeljek in sredo 19.00-21.00, torek in petek 19.30-21.00 (Luca Milocco in Paola Ursič). Info: szsoca@yahoo.it

SPDG prireja v nedeljo, 23. septembra, izlet v Val Visdende - krožno pot mimo koč pri izviru reke Piave. Informacije in prijava po tel. 3495552075 (Cvetka).

Društvo Jadro s pokroviteljstvom občine Ronke prireja 2 tečaja slovenščine za odrasle na lastnem sedežu za tiste, ki že imajo nekaj znanja. 50-urna tečaja se začneta v oktobru in končata v maju. Organizacijsko srečanje bo v petek, 28. septembra 2018, ob 20. uri na sedežu društva v ul. Monte 6 Busi 2. Informacije o tečaju lahko zainteresirani dobijo v ronški knjižnici in v mladinskem informativnem središču v Tržiču (Informagiovani) na drevoredu Sv. Marka 70 (0481-494656).

Klekljarski odsek društva Jadro bo začel oktobra novo letno dejavnost ob sredah popoldne na sedežu društva. Vpisovanje in informacije na tel. 0481776123- Štefanija

Knjižnica D. Feigel obvešča, da bo od 10. septembra 2018 dalje knjižnica odprta od ponedeljka do petka, od 10. do 18. ure.

Romanje v Medjugorje bo od 5. do 8. oktobra 2018. Odhod

avtobusa z glavne avtobusne postaje v Novi Gorici zelo zgodaj. Pot se nadaljuje po Vipavski dolini preko Kozine do Medjugorja. Obiskali bomo kraje Marijinega prikazovanja in se udeležili bogoslužnih obredov. Povli se bomo na hrib Križevac, obiskali bomo razne skupnosti in se vrnili domov v ponedeljek v večernih urah. Prijave: Darko 370 3201305 ali 0481 32121 (za Goriško), Ana (00386) 05 3022503 (za Slovenijo), Jože Markuža (0039) 040 229166 (za Tržaško). Romarji iz Slovenije in Italije potujejo z veljavno osebno izkaznico. Vpišite se čim prej, do zasedbe avtobusa.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja od 7. do 12. oktobra letovanje v Termah Olimia. Vpisovanje in informacije po tel. 0481-884156 (Andrej F.) do 22. septembra.

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Podatke o Priznanju Bogomir Spacapan in Nagradi Mirko Spacapan najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 21. 9. 2018 do 27. 9. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 21. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2. **Sobota, 22. septembra** (vodi Ezio Gognach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 23. septembra: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 24. septembra (v studiu Stefania Beretta): Pravljčni svet.

Torek, 25. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

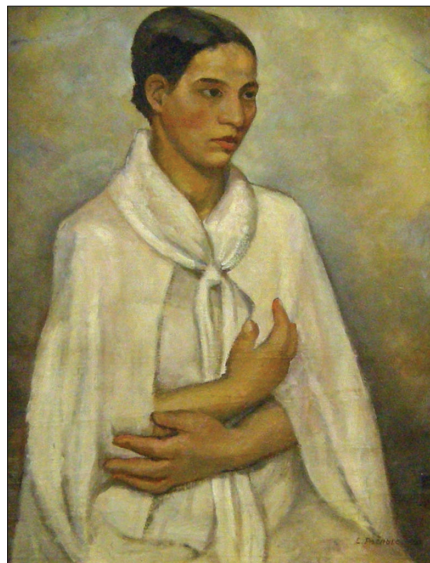
Sreda, 26. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: 1000 oddaj "Pogled v dušo in svet" - Izbor melodij.

Četrtek, 27. septembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Kanal ob Soči / Galerija Rika Debenjaka

Razstava del Elde Piščanec, na novo odkrite slikarke

Objavljamo predstavitevne misli o življenju in umetniški usmeritvi slikarke Elde Piščanec, ki jih je v petek, 7. septembra 2018, na uvodnem večeru 39. Kogojevih dnevov, mednarodnega festivala sodobne glasbe, na odprtju razstave v Galeriji Rika Debenjaka na trgu Kontrada v Kanalu ob Soči, izrekla umetnostna zgodovinarica dr. Verena Koršič Zorn.

Dekle v belem, 1928

Spoštovani obiskovalke in obiskovalci Kogojevih dnevov, cenjeni sorodniki umetnice Elde Piščanec!

V veliko veselje in zadoščenje nam je, da lahko nočjo predstavimo osebnost, ki bo za marsikoga popolno odkritje. Vsestranska umetnica, ki ji niso bile skrivnost ne likovne ne glasbene stezi- ce, se nam bo nočjo pokazala v dveh tematskih sklopih: v tihožitju in portretu.

Pomaknimo se v leto 1897: takrat se je namreč v zaselku Piščanci pri Rojanu nad Trstom rodila Elda Marija Piščanec. Življenjska pot jo je že enajstletno deklico vodila z družino iz rodne Primorske v Ljubljano, v zgodnje osamosvajanje in spogledovanje z umetnostjo v zasebnem študiju pri Rihardu Jakopiču, nato v poskus vpisa na zagrebško likovno akademijo z vajami v ateljeju Ivana Tabakovića in končno v vpis na likovno akademijo

Dekle v narodni noši, ok. 1940

v Firencah in diplomu leta 1929. Še pred koncem firenškega študija se je Elda odpravila v Pariz, obljubljeno deželo vsakega umetnika z vsaj kančkom ustvarjalne ambicije. Prav tu se je navdušila nad cerkvenim slikarstvom, ki bi ga v bolj naklonjenih časih in okoliščinah lahko odločneje uveljavila ob večji svobodi in zmogljivi-

dagoški poklic, ki je seveda omejeval njeno razpoložljivost s časom in posledično uresničevanje njenih umetniških zamisli. Kljub temu in vrh tega še rahlemu zdravju, pogostim menjavam delovnega okolja, zapostavljanju žensk v umetniškem poklicu, nasprotujočih si ocen likovnih kritikov, ji je uspelo vztrajati v svojem pogledu na

Tihožitje s knjigo, ok. 1922

umetnost in na svet in slediti lastnim sanjam. Ustvarila je več stotin slik v najrazličnejših tehnikah, izdelala nekaj stenskih poslikav in monumentalnih reliefov nabožne tematike, se posvečala kiparstvu, keramičarstvu, oblikovanju in restavratorstvu. Ob vsem tem je še strastno gojila ljubezen do glasbe: igrala je klavir in orgle, se učila solopetja. Večkrat je pri- jela tudi za pero in s članki o umetnosti in nasvetih za oblikovanje uporab-

nih predmetov sodelovala pri različnih časopisih in revijah.

Kljub dokaj številnim skupinskim razstavam doma in po Evropi se je v času svojega življenja javnosti predstavila le na eni osebni razstavi, in sicer v Ljubljani. Na odprtju je govoril slikar in glasbenik Saša Šantel, iz znane goriške umetniške in glasbene družine. Svoje druge osebne razstave, retrospektive, ki so ji jo priredili v Celju leta 1967 za počastitev njene sedemdesetletnice, ni dočakala, saj jo je med pripravami nanjo doletela smrt v domačem dvorcu na Vinah. Zgodnji odhod v osrednji slovenski prostor in kasnejše politične raz-

Mama, ok. 1930

mejitve Primorske so slikarko odtujili od domačega okolja, poniknil pa je tudi spomin nanjo. Vendar so njene primorske korenine oživele ob skupinski razstavi slovenskih umetnikov leta 1945 v Trstu in Gorici. Po dolgotrajnem fašističnem zatiranju in uničujoči svetovni vojni je bil za primorske Slovence ta kulturni dogodek

izredno pomemben.

Iz tematsko bogatega in izvedbeno raznolikega Eldinega slikarskega opusa, ki obsega krajine, izreze mestnih vedut, obmorske motive, akte, figuralne kompozicije, nabožno tematiko, je bilo za tukajšnjo razstavo odbranih okrog petdeset tihožitij in portretov. Cvetlični motivi izhajajo iz realistične dediščine in odražajo slikarkino ljubezen do narave, tenkočutno dojetje njenih lepote, prefinjeno uporabo barvne lestvice in smisel za kompozicijo.

Pri portretih pa je čutila kompleksnost Eldine osebnosti, njenih globokih doživljanj človeške psihe, iskanje ustreznih značilnosti upodobljenca – sorodnika, znanca ali neznanke osebe, pa tudi, vsaj tako se zdi, rahlo projekcijo lastnega notranjega doživljanja.

V opusu Elde Piščanec se med krmarjenjem skozi vplive različnih umetnostnih govoric prepletata vztrajno iskanje osebnega izraza in vzpostavljane ravnotežja med notranjimi nasprotji, v obdobjih tesnobe in času svetlih trenutkov, v melanholiji in poživljajočem optimizmu, v umirjeni ustvarjalni perspektivi in neusahljivem vrenju novih zamisli. Z željo, da bi po bližje spoznali predlogo zamolčano in širšemu krogu skoraj neznano slikarko, Vam želimo obilo umetniškega užitka ob ogledu njenih razstavljenih del.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (32)

Dimitri Tabaj

Jože Kuček (5)

Nadaljuje časopis Slovenec: "Ni bilo dovolj, da so italijanski policijski organi nasilno postopali proti mirnemu slovenskemu prebivalstvu med preiskavo v obmejnih krajih radi tolovajskega napada na carinarnico v Prestranku. Nad Slovani se hočejo znesti tudi na vlakih. Tako se je pripetil včeraj na brzem vlaku naslednji dogodek: med St. Petrom in Postojno je italijanski komisar vnovič kontroliral potne listke. Prišel je do nekega mladenciča in gospodične ter zahteval dokumente. Reveda nista znala italijansko in nista mogla komisarju dopovedati, da sta pustila "prelaznico" na postaji v Postojni: tedaj jih je komisar takole sprejel: "Parlate italiano! Assassini che

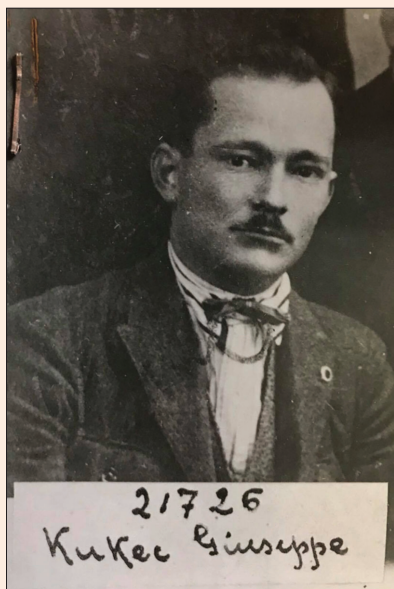
Spomenik Miroslava Vilharja v Postojni.

Spomenik pesniku in skladatelju Miroslavu Vilharju (1818-1871) v Postojni pred prvo svetovno vojno. Po napadu na Prestranko so ga razbesneli fašisti poškodovali, a jim ni uspelo ga zrušiti. 5. oktobra 1941 so ga italijanske oblasti dokončno odstranile in odpeljale v notranjost Italije. 21. maja 1995 je samostojna Slovenija na istem mestu Vilharju postavila nov spomenik.

Časopis Orjuna je bilo glasilo istoimenske organizacije. 24. aprila 1926 je poročalo o italijanskem nasilju nad živimi in mrtvimi v Postojni.

venite in Italia ad ammazzare la nostra gente, noi si insegneresso (sic! op. p.) a vivere" ("Gorite italijanski! Morilci, ki prihajate v Italijo morit naše ljudi, mi vas bomo naučili živeti!")". 7. in 8. aprila je liberalni Slovenski narod iz Ljubljane poročal o "krvavi bitki s hajduki pri Postojni"; v poročilu beremo, da so italijanski "miličniki in finančni stražniki iz besa navalili na njihove truple in ju s puškami in bajoneti strahovito razmesarili, enemu izrezali tudi oči,

Italijansko ministrstvo za notranje zadeve in prefektura so policijskim organom posredovali več fotografij Jožeta Kukca.

Arturo Bocchini, vsedržavni vodja italijanske policije si je zelo prizadeval za nevtralizacijo Kukca. Bil je prvi mož fašistične tajne službe OVRE in ožji sodelavec vrhovnega poveljnika SS Heinricha Himmlerja (ta je poznan tudi kot glavni organizator holokavstva, na sliki levo), s katerim je usklajeval delovanje OVRE in Gestapa na mednarodni ravni.

tako da je bila drugi dan raziskava otežkočena, ker nihče ni mogel spoznati razmesarjenih mrtvecev. ... / Miličniki in krajevne oblasti so izrabile napad, da se maščujejo nad slovenskim življenjem, pretepajoč seljake in ustrahujoč jih, da bodo vsi postreljeni ... / Fašisti nadaljujejo s preganjanjem slovenskega prebivalstva. ... / Ta čin posmrtnega maščevanja ne meče kaj svetle luči na moralno kvaliteto milice in finančne straže".

O govoru tržaškega prefekta na pogrebu padlega Tempeste in o nasilnih dejanjih je poročalo tudi glasilo Orjuna dne 24. aprila: "Koliko so bila vredna ta zagotovila g. prefekta, je najbolje dokazalo sramotno divjanje fašistov v nedeljo, dne 18. aprila v Postojni, ki je moralo odpreti oči tudi najlahkovernjšemu slovenskemu pristašu mirnega zbližanja zasužnjenih in brezpravnih primorskih Jugoslovencov z nacio zajčega semena. Tega dne je blagovolil osrečiti s svojim milostnim obiskom Postojno sam bivši generalni tajnik fašistovske stranke, prosluli g. Farinacci. Z njim je prihrula na dveh tovornih avtomobilih tudi tolpa fašistovskih miličnikov iz Trsta ... / ustavil se je g. Farinacci na Glavnem trgu pred spomenikom pesnika Vilharja (pesnika in skladatelja Miroslava Vilharja (1818-1871), op. p.) in ogledoval z veseljem vandal- sko divjanje črnosrajčnikov

Skupina orjunašev in orjunašic ob nekem prazniku. V zadnji vrsti stoji četrti z desne Jože "Pepe" Kuček (drži prapor z lobanjo). V drugi vrsti sedi drugi z desne (z belo kučmo) inž. Marko Kranjec - "Veliki čelnik" oz. "Veliki vojvoda" slovenske Orjune.

razbojnikov nad tem spomenikom, ki nosi napis: "Čujte, gore in bregovi, da sinovi Slave smo". Najpreje so hoteli ta spomenik s pomočjo verig in avtomobilov prevrniti. Kljuboval je vsem njihovim poizkusom in stal neomajno. Zbesneli v svoji nemoči so pričeli pljuvati vanj, biti ga s kopiti karabink, obdelovati ga s kamenjem in ga sramotiti kakor zelena deca sneženega moža".

Po spopadu, v katerem sta poleg Vilharja in Molka padla tudi Italijana Del Fiume in Tempeste, so se torej podivjani fašisti izživljali nad živimi in mrtvimi. Kip znanega slovenskega pesnika so na koncu grobo onečastili. Nadaljuje časopis Orjuna: "Ko so se tako nekako izdivjali, so v slovo polili spomenik še z zeleno tinkto. Celemu žalostnemu prizoru so ves čas brezbrizno prisostvovali postojnski karabinjerji".

V knjigi Žejska tigrovska trojka in njen čas (2007) Vera Brgoč navaja zelo zanimiv podatek o ubitem Italijanu Del Fiumeju, ki je padel v spopadu z orjunaši na Prestranku: jeseni 1922 naj bi Del Fiume z drugimi skvadrstičnimi požigalci uničil bogato čitalnico v Pivki, ki se je ponasala s 1200 knjigami. Del Fiumeju in Tempesti so italijanske oblasti postavile več kot 4 metre visok spomenik na malem griču med Prestrankom in Pivko.

Trst / Prvi ponedeljek večer DSI

Pomenljivo srečanje z Alejandro Laurencich

Prvi večer nove sezone Društva slovenskih izobražencev so skupaj oblikovali Kinoateljce, Slovenski klub in domače društvo s projekcijo dokumentarnega filma Alejandra. Prisotne so uvodno nagovorili predstavniki treh društev Mateja Zorn, Poljanka Dolhar in Sergij Pahor, ki so izrazili veselje ob

sem montažer, tretji pogled, s katerim so iskali fragmentirano zgodbo, ki ohranja neko živost, kot v realnem življenju. Alejandra Laurencich je ob pomoči Lučke Kremžar De Luisa, ki je prevajala iz slovenščine v španščino in obratno, delila s publiko svojo in očetovo izkušnjo o bolečini in strahu. Medtem ko je

Foto damij@n

skupnem srečanju. Prisotna sta bila tudi režiser Vid Hajnšek in scenarist Klemen Brvar.

Alejandra Laurencich je argentinska pisateljica s slovensko identiteto. Njen oče se je rodil v Doberdobi, nato pa je kot desetletni deček odplul čez ocean. Pred predvajanjem dokumentarca je Mateja Zorn postavila nekaj vprašanj pisateljici. Ta je najprej povedala, da je ta predstavitev zelo pomembna zanje, saj je Trst zadnji kraj, od koder je njen oče odpotoval v Argentino.

Zanimiva pa je zgodba o nastajanju dokumentarnega filma, saj ga je navdihnila knjiga. Klemen Brvar jo je prebral pred šestimi leti in začel raziskovati. Poslal je sporočilo Alejandri in tako sprožil triletno dopisovanje čez ocean. Nato je spoznal Vida Hajnška, ki mu je uspelo videti idejo v filmski projekciji. Takoj sta se ujela in leta 2016 so snemali v Buenos Airesu in Patagoniji.

Dokumentarec izriše portret Alejandre na zelo tenkočuten način. "Pri ogledu filma moramo odpreti srca", je dejala pisateljica, "saj to je naša zgodovina oz. zgodovina ljudi, ki so morali zapustiti domače kraje". Film ni klasična pripoved z zgodovinskimi dejstvi, ampak ga sestavljajo utrinki. Za skoraj uro trajajoči film je bilo posnetih petdeset ur materiala, zato prizori niso naključno izbrani. Ključno vlogo je odigral predv-

oče preživel vojno, o kateri ni nikoli govoril, je sama preizkusila diktaturo kot trinajstletna deklica, katere je bilo izjemno strah. Prav strah je kriv, da so o tem doma malo govorili. Vojna je težka zgodba očeta in mame, ki sta doživela okupacijo in zapustila svoj rodni kraj. Šele ko je sama doživela diktaturo in se poimenovala za "hčerko strahu", je razumela očeta, zdaj pa skuša pripovedovati o teh stvareh. Kot tretja generacija Slovencev v Argentini je ponosna na to, kar je sama dosegla. Vesela je, da ji je uspelo se vrniti v očetov rodni kraj. Spomini na Slovenijo so bili doslej vezani na revščino, lakoto, vojno in bombardiranje, zdaj pa spoznava lepoto te države, ima veliko slovenskih prijateljev in pravi, da smo vsi državljani sveta. Argentinska pisateljica je študirala umetnost in se nekaj časa posvetila filmu, nato pa je prevladala ljubezen do knjig. Je ambasadorica slovenske literature v Argentini in v stalnem stiku s slovenskimi pisatelji. Pred kratkim je končala pisati nadaljevanje prvega romana, po katerem je bil posnet film. Upa, da bo kmalu izšel tudi v slovenščini. Omenjeni nekonvencionalni in izrazito poetični film so že predavali v Mariboru, Kinoteiki, Doberdobi in Portorožu, na sporedu bo še v knjižnici v Mariboru in v Argentini.

Metka Šinigoj

Nov Galebov šolski dnevnik

V prihodnjih dneh bodo učence in učenci osnovnih in srednjih šol s slovenskim učnim jezikom prejeli Galebov šolski dnevnik, ki ga izdaja Zadruga Novi Matajur. Teme letošnjega dnevnika so: komunikacija in komunikacijske veščine, medosebni odnosi, načini reagiranja ter reševanje konfliktov. Gre za teme, ki prispevajo h krepitvi kulture dialoga, gradnji medosebnih odnosov na vseh ravneh in ozaveščenju, da so ključne sestavine vsakega odnosa zaupanje, naslavljanje čustev in razvijanje vrednot sodelovanja. Urednik Marko Gavriloski poudarja, da je pomembno že mlade učence in učence opremiti z ustreznimi komunikacijskimi veščinami ter orodji za reševanje konfliktov. Protagonistka letošnjega Galebovega šolskega dnevnika je žaba Polona, ki si želi biti ljubljena in sprejeta. Zaradi nenavadnega videza jo na podlagi govoric izločijo iz skupine, zato skupaj s črčkom odide na pot iskanja prijateljev, ki bi jo sprejeli takšno, kakršna je. Iz tega tudi sledi glavno spoznanje: drugih ne moremo spreminjati, lahko spremenimo le sebe in svoj odnos do drugega. To pa lahko naredimo šele, ko spoznamo svoja čustva, potrebe, želje in tudi svoje komunikacijske vzorce. Ilustracije je prispevala Katerina Kalc, za oblikovanje pa je poskrbel Peter Ferluga.

Ljubljana / Narodna in univerzitetna knjižnica Misal iz 15. stoletja se je končno vrnil domov

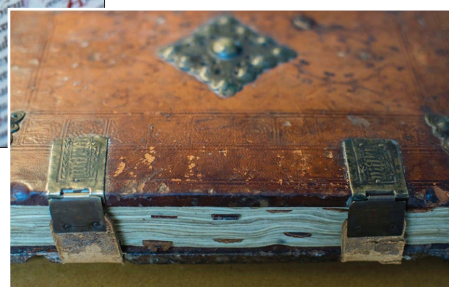
V Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani so v sredo, 13. septembra, predstavili posebno rokopisno dragocenost. To je misal oglejskega obredja iz 15. stoletja. Rokopisno besedilo, ki vsebuje 78 pergamentnih listov, je znano pod imenom Slavinski misal. Sestava mašne knjige sega v leto 1481. Misal so takrat naročili in kupili verniki iz kraja Zalog pri Postojni za potrebe domače cerkve svetega Danijela. Posebnost rokopisa v latinskem jeziku in gotski pisavi je tudi v tem, da vsebuje prepis samostanskih delov, ki so jih potrebovali in uporabljali v tamkajšnji cerkvi. Misal v latinskem kolofonu vsebuje za-

pis o datumu nakupa, o ceni kodeksa ter slovenska osebna in ledinska imena, povezana z nakupom. Tudi zato ima rokopis velik pomen za sloven-

sko kulturno in zgodovinsko ter jezikovno dediščino. Kodeks v prvem delu vsebuje seznam praznikov od Božiča do Rešnjega Telesa, v drugem pa svetniške praznike in go-

dove. Kot rečeno, le tiste, ki so bili uporabni za potrebe župnije svetega Danijela. Z vsebinskega vidika je kodeks pomemben predvsem kot redek ohranjen primerek misala po obredju oglejskega patriarhata. Po tridentinskem koncilu leta 1545 so namreč prepovedali sta-

rejše liturgične tradicije. Iz slovenskih cerkva pod oglej-

sko pristojnostjo so tako odstranili večino liturgičnih knjig oglejskega obredja.

Rokopis, ki ga je izdelal pisec Franciskus Preming v Nurnbergu, je bogat s slikarskim okrasjem. Misal je vezan v lesene platnice, prevlečene z rjavim usnjem in pečatnim okrasom. Platnice so okrepjene s kovinskimi vogalniki, sredi vsake platnice je štirioglasta kovinska rozeta. Kot so na predstavitvi, katere se je udeležil tudi slovenski minister za kulturo v odhodu Töne Peršak, povedali pristojni za rokopisno zbirko Narodne in univerzitetne knjižnice, ni znano, kdaj in v katerih okoliščinah je misal zapustil Slovenijo. Ko so ga izsledili leta 1982 v prodajnem katalogu londonske dražbene hiše Sotheby's, ga zaradi visoke cene ni bilo mogoče odkupiti. Dragocen rokopis je takrat romal v kanadsko zbirko starodavnih knjig in inkunabul vse do letos, ko se je končno vrnil v Slovenijo. Ministrstvo je za odkup odštelo 63 tisoč evrov.

Epistula za Primoža Sturmana "Našost" kot zavest prostora

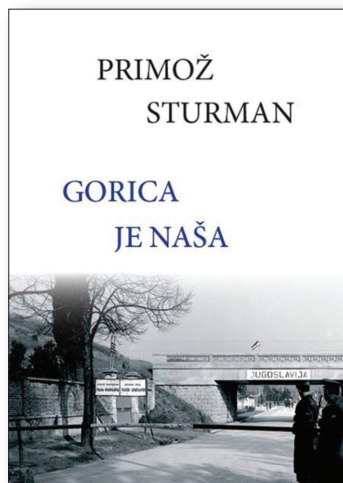
Dragi Primož, nadejal sem se pisati literarno poročilo o tvojem prvcu, ker kritik že davno nočem več pisati. Prenasičenost literarnih sodb, načelna slovenska porazdeljenost v kanonično dobro in slabo literaturo je kritične parametre tako spremenila, da jih ne prepoznavam več. Estetske kriterije so zamenjali drugi in drugačni, po večini zunajliterarni, zato sem opustil tako vrsto pisanja. Vendar mi je ne le dolžnost, temveč tudi prijateljska povezanost med nama narekovala, naj se vendarle oglašim ob tako pomembnem podvigu, kot je objava knjige slovenskega avtorja iz (za)obroja v matični (ali mačehovski – izberi sam) domovini. Toda tudi želja, da bi napisal poročilo, se je izjalovila, in nastaja tole pismo, pravzaprav *epistula*, tako sem jo poimenoval, ker nekako bolj ustreza leposlovnim kriterijem takih zapisov (včasih ne morem iz svoje kože skesanega literarnega zgodovinarja).

Tvojega dela seveda ne berem in nočem brati skozi oči kritike ali teorije, temveč skozi oči bralca, ki bi želel biti naiven, toda ne more, predvsem pa skozi oči kolega, s katerim razpravljaš (če sem iskren – rada razpravlja) o literaturi, ustvarjanju, smislu in marsičem še, ker sva pripadnika iste generacije in se torej soočava s podobnimi stanji in gibanji.

Že naslov tvoje zbirke kratkih zgodb mi je posebno ljub. *Gorica je naša* ima namreč v konstelaciji tega prostora lahko različne pomen. Od ironičnega do ... ikoničnega. Misel mi sili k tistemu, ki je najmanj hoten, ampak morada iz podteksta zgodbe, iz katere zajema naslov, še najbolj razviden. Gorici je še uspelo ohraniti željo po pripadnosti (tudi) slovenskemu kulturnemu prostoru, ki jo je Trst žrtvoval v teku svojega zgodovinskega obračuna s preteklostjo. In to občutim vseskozi, ko prebiram kronotopski arhetip tvojih zgodb. Vse se dogajajo na obmejnem prostoru, ga presegajo, se z njim identificirajo, fluidno prehajajo in mejo (ki na naslovnicu deluje daleč daleč, saj jo

je najina generacija doživljala le v otroštvu) obravnavajo kot zgodovinsko danost, ki jo želijo prebivalci prostora ob njej izničiti, vendar je ne morejo, saj je trdno zasidrana v nezavednem in imanentnem. Ko se katera od tvojih zgodb dogaja v okviru meščanskega Trsta, je iz nje(ga) občutiti

je najina generacija doživljala le v otroštvu) obravnavajo kot zgodovinsko danost, ki jo želijo prebivalci prostora ob njej izničiti, vendar je ne morejo, saj je trdno zasidrana v nezavednem in imanentnem. Ko se katera od tvojih zgodb dogaja v okviru meščanskega Trsta, je iz nje(ga) občutiti

ki ontološko obarvanost človeške skupnosti povezuje z bratstvom, solidarnostjo, čutom za drugega. Zato popolnoma razumem, da nihče od tistih, ki so pisali o tvoji zbirki, ni omenil stalno in imanentno prisotne navezanosti na krščanstvo kot povezovalno vrednoto, ki združuje v sebi tako hu-

manistično držo kot gledanje na drugega. Evangelij kot podstat humanizma. To mi je najbolj jasno v zgodbi *Jesen*, kjer morda prihaja najbolj na dan tvoja osebna izkušnja pedagogga, ki združuje poslanstvo s

kulturo in vrednotami. Tu se tudi vidi, kje stoji smisel vsega, saj je tvoja interpretacija krščanstva neideološka, temveč življenjska, krščanstvo namreč ni ideja, je življenje in je kultura, je *credo* ki omogoča pogled čez Večnost, v kateri postanejo vse vrednote trdnjše, a istočasno ne več absolutistične.

Čeprav me načelna zgodovinska akronologija tvojih zgodb zmoti, mi omogoča zanimivo primerjavo, saj me prisili k razmišljanju izven nastavljenih kalupov časa. Nadčasovnost me je pojem, ki ni nikoli pozitiven, temveč je povod za aktivnost tvojih junakov, pa naj bo to meja jezika, ki sta se vedno stikala, a nikoli ljubila, ali meja kultur ali fizična meja ali ekonomska meja. Tvoji junaki so vseskozi aktivni in iščejo različne načine, kako bi jo prehajali. Pozor! Pre-ha-ja-li. Glagol v nedovršni obliki, ker je prehajanje meje življenjski slog, ne pa cilj. Meja nikoli ne bodo prešli, temveč jih bodo vedno prehajali ... Ne morem si kaj, da se ne bi zauzaval pri stilu, ki je radikalno različen v primerjavi s sodobnimi slovenskimi avtorji, ki izhajajo iz slovenskega centralnega prostora.

Pri tebi je jezik jassen, sporočilen. Vidi se, da ga jemlješ kot vrednoto, kot svetinjo, s katero ne eksperimentiraš, vendar te kljub temu ne duši in ga izrabljaš v vseh polifonih variantah, od sakralnega do prilepnega, ker tako je življenje ob meji. Ob mejah. Je mejno. Ne pozna otopelosti oz. je otopelost sinonim za smrt. Tudi ciničnost tvojih junakov ima vedno za sabo razlog. Od Andreja, 'norega' borca za Gorico, do razočaranega Luce, prek aktivista Sandra. Vse žene ista žejja po smislu, ki je višji. In to daje tvojim zgodbam posebno patino, ki jo razumem tudi kot dediščino piscev iz našega okolja. Pozna se ti vpliv Alojza Rebule, mojstra stilistike, pozna se ti pahorjansko pripovedno informiranje, čemur pa ti dodajaš sodobno opazovanje, distanco do snovi in svežino, ki sem jo v pripovedni prozi Slovencev v Italiji pred tabo srečal le pri Evelini Umek.

Moram zaključiti, čeprav je ideja, ki mi rojijo po glavi ob tvojem prvcu, veliko. In to je seveda njegova prednost. Da ne pušča bralca ravnodušnega. Da mu omogoča razmisliti o maksimalnih sistemih in se spraševati o kraju in času, v katerem živi (če je seveda pripadnik 'plemena mejašev'), ali odstreiti tančico, ki ločuje center od svojega obrobja (če je pripadnik 'plemena barjanec'). Pozdravljam dejstvo, da je knjiga izšla v Sloveniji, da so uredniki dobili zanje in zate posluh. Da je seme lanske polemike, ki si jo sprožil, padlo na rodovitna tla. Tu ti seveda kolegalno zavidam, saj sam do zbirke v založniškem svetu v Sloveniji ne morem in ne morem priti. In da knjiga tako ni avtoreferencialna. Ko sem jo zagledal na policah sejma na letošnji Vilenici, mi je veliko pomnilo.

"Gorica je naša", sarkastično pravijo junaku naslovne zgodbe. Tvojo *Gorico* vidim kot opomin za celotni slovenski kulturni prostor, za katerega vem, da se zavzemaš. Ne, da bi se ta razširil, ampak da bi se uzavestil. Kar pomeni, da bi se ne zaključil na Viču in Šmarjni gori, temveč segel dlje in dalje. In ti s svojimi zgodbami opozarjaš na to. Zato ti lahko odgovarjam le tako, kot tvoj naslovni junak odgovarja svojim provokatorjem. "Je in bo".

David Bandelj

Zanimivo srečanje na Proseku

O Cankarju in njegovem Hlapcu Jerneju tudi Boris Pahor

Ob 100. obletnici smrti pisatelja Ivana Cankarja so v nedeljo, 16. septembra, na Proseku organizirali zanimivo srečanje, na

Foto damjan

katerem so sodelovali tržaški pisatelj Boris Pahor, profesorica in prevajalka Marija Kacin ter novinarka dnevnika Il sole 24 ore in Pahorjeva avtobiografka Christina Batocletti.

Na dogodku, ki sta ga organizirali Zadruga Kulturni dom Prosek Kontovel in Knjižnica Borisa Pahorja, je beseda tekla o uspehu Cankarjevega Hlapca Jerneja med italijanskimi bralci med obdobjem fašizma.

Leta 1925 je tržaški literarni kritik, prevajalec in pisatelj Bobi Bazlen prevod Hlapca Jerneja poslal pesniku in nobelovemu nagrajencu Eugeniu Montaleju, ki je Cankarjevo delo zelo spoštoval in promoviral v znani italijanski kulturni reviji I Baretta. Istega leta je Kontovelec Ivan Regent prvič prevedel Cankarjevo delo Il servo Bortolo ed il suo diritto - Hlapec Jernej in njegova pravica.

Dogodek je uvedla Ksenija Majovski, ki je poudarila, da je proseško - kontovelska gledališka skupina dramo Kralj na Betajnovi uprizorila že leta 1920.

Kacinova se je med srečanjem ukvarjala s položajem slovenskega jezika in kulture v začetku fašizma. Italijanska novinarka Batocletti pa je razkrila ozadja Bazlenovega dela.

Boris Pahor je izjavil, da je Hlapec Jernej eno izmed najslavnejših besedil Ivana Cankarja: "Meni so pri Cankarju zelo všeč novele in težko izbiram, katero delo mi bolj ugaja", je dejal. / MAN

10. obletnica beatifikacije

Trst se spominja duhovnika Bonifacia

V torek, 11. septembra, so bile v večernih urah v Marijinem svetišču na Vejni svečanosti ob 10. jubileju proglasitve za blaženega duhovnika Francesca Bonifacia. Papež Benedikt XVI. je razglasil za blaženega piranskega duhovnika Francesca Bonifacia, ki so ga septembra leta 1946 ubile tedanje jugoslovanske režimske oblasti. Cerkev mu je priznala mučeništvo, ker je bil žrtev nasilja in sovraštva do verskega prepričanja.

Francesco Bonifacio se je rodil v Piranu leta 1912, leta 1936 je bil posvečen v duhovnika. Pastirsko službo je opravljal v Krasicah pri Bujah v Istri. V vaškem življenju je bil zelo dejaven, primerjali bi ga lahko slovenskim duhovnikom, ki so v polovici 19. stoletja iz notranjih krajev dežele Vojvodine Kranjske prihajali v Istro z narodnoubudiljskim poslanstvom.

Kmalu po svojem prihodu je don Bonifacio ustanovil pevski zbor, gledališko skupino, knjižnico in društvo Azione cattolica - Katoliška akcija. Za mlade je organiziral športne dejav-

nosti in poskrbel je tudi za bolne in revnejše osebe.

Duhovnika Bonifacia je 11. septembra 1946 doletela krvava

je sveti oče Benedikt XVI. razglasil odlok Kongregacije za svetniške zadeve, v katerem piše, da je Cerkev priznala Bo-

nifaciu mučeništvo "in odium fidei". Slovesnost beatifikacije bo 4. oktobra leta 2018 v stolni cerkvi svetega Justa v Trstu.

Pred začetkom bogoslužja so v Marijinem svetišču na Vejni organizirali tudi akademijo, posvečeno Francescu Bonifaciu, ki jo je vodil Mario Ravalico. Le-ta

je bil že direktor tržaške škofijske Karitas in je avtor publikacije "Don Francesco Bonifacio, assistente dell'Azione cattolica fino al martirio" - "Don Francesco Bonifacio, asistent Katoliške akcije do mučeništva". Po uvodnih besedah škofovega vikarja msgr. Ettoreja Malnatia, predsednika škofijske komisije za beatifikacije, je Ravalico opozoril na pomemben lik blaženega Francesca Bonifacia: "Bil je vzgojitelj mladih, znal je ustvari-

riti pravo skupnost, ki je s Katoliško akcijo mladim ponujala rast v veri v obdobju zatiranja". Ravalico se že vrsto let zavzeto ukvarja z zgodovino blaženega Bonifacia in si prizadeva, da bi ga čim več ljudi spoznalo. Prav on je zaslužen za ponovno odprtje postopka beatifikacije, ki je bil 40 let zamrznjen. Z zgodovinskim raziskovanjem mu je uspelo iz-

slediti celo imena in priimke zločincev duhovnika Bonifacia. Predavanju je sledila še procesija, ki jo je v imenu tržaškega škofa vodil msgr. Malnati. V večernih urah pa je bila na vrsti še slovesna sv. maša, ki jo je daroval nadškof Crepaldu.

MAN

Ob prazniku Žalostne Matere Božje
Občutena verska slovesnost pri Sv. Ani

September je mesec, ko se po številnih krajih in vaseh pripravljajo verska praznovanja in procesije v čast Materi Mariji, saj se spominjamo tako Marijinega rojstva (8. septembra) kot tudi njenega trpljenja, in to je 15. september - dan Žalostne Matere božje (Marija sedem žalosti). Veliko cerkva na Slovenskem je posvečenih Žalostni Materi božji, a ne smemo pozabiti, da tudi pri nas je v tržaškem predmestju pri Sv. Ani cerkev posvečena Žalostni Materi božji. Pobožnost v sklopu tega praznika so širili zlasti redovniki serviti (Marijini služabniki), ki so za župnijo pri Sv. Ani skrbeli vse od povojnega časa dalje do leta 2014, ko so zapustili tržaško skupnost in župnijo predali škofijskim duhovnikom. A tradicija verskega slavlja ob tem Marijinem prazniku je še vedno ostala trdno ukoreninjena v tržaških vernikih, ki leto za letom skupaj z duhovniki in župnijsko skupnostjo pripravljajo vrsto večdnvnih pobud, ki se na dan Žalostne Matere božje zaključijo s slovesno procesijo po okoliških ulicah. V letošnjem letu pa

Molitev v Rižarni

so v župniji pripravili tudi poseben glasbeno obarvan večer med prebivalci, ki živijo v nekoliko bolj ogroženem okolju, in pa večer, namenjen nemškemu protestantskemu pastoru Dietrichu Bonhoefferju, ki ga je hoja za Kristusom zaradi sodelovanja v zaroti proti Hitlerju privedla v gestapovske zapore, kjer je po izrednem trpljenju dočkal mučeniško smrt. Na dan slovesne procesije, ki se je udeležujejo tudi slovenski verniki skupaj z duhovnikom Klemenom Zalarjem - tako z molitvijo rožnega venca sedmih žalosti kot tudi s petjem Marijinih pe-

smi - pa je nedvomno duhovno najbolj globok trenutek, ko se zaustavimo v Rižarni, ki nam jo vsako leto ob tej priložnosti odprejo v večernih urah. V skrivnostni tišini se za kipom Matere božje vije procesija v notranjost Rižarne. Tu se ob svetlobi prižganih sveč zasliši tiha molitev vernikov, letos pa je v italijanščini in slovenščini izvenelo tudi branje iz posameznih razmišljanj Dietricha Bonhoefferja o trpljenju človeštva ter se zaključilo z njegovo poezijo o stiski človeka, ki najde svoje odrešenje v Bogu:

"V svoji stiski se človek zateka k Bogu,
v joku išče pomoč, prosi za srečo in kruh
za rešitev pred boleznijo, krivdo in smrtjo.
Tako prosijo vsi, prav vsi: kristjani in pagani.

Bog pa se k vsem ljudem približa v njihovi stiski;
s svojim kruhom nasiti njihovo telo in dušo,
na križu umira za kristjane in pagane,
enim in drugim podeli odpusčanje"

(D. Bonhoeffer)

Ganljiva pobožnost z zaključno procesijo na dan Žalostne Matere božje je tako tudi v letošnjem letu povezala slovenske in italijanske vernike, ki so se v tem predmestnem okraju skupno povezali, da bi se Materi Mariji zahvalili za varno zavetje in za pomoč v življenjskih težavah.

(mc)

Od 22. septembra do 7. oktobra
Dnevi evropske kulturne dediščine

Evropski parlament je razglasil leto 2018 za Evropsko leto kulturne dediščine. Letošnja tema je naša dediščina: ta po eni strani gradi nove priložnosti za ohranjanje in razvoj kulturne dediščine, po drugi pa izpostavlja, da je ohranitev potrebna, saj je naša kulturna dediščina pomemben in edinstven del družbenega in gospodarskega potenciala Evrope.

S slovesnim odprtjem v Festivalni dvorani na Bledu se bodo v soboto, 22. septembra, pričeli letošnji 28. Dnevi evropske kulturne dediščine, ki bodo trajali vse do nedelje, 7. oktobra. Dnevi evropske kulturne dediščine pomenijo praznik dediščine, ki v širokem razpletu dogodkov združuje stroko, pedagoge, šolsko mladino, krajevne skupnosti, društva, knjižnice, muzeje in zainteresirano javnost v prepoznavanju, odkrivanju, varovanju in širjenju pozitivnega

odnosa do dediščine. Geslo letošnjih DEKD se glasi: *Naša dediščina - kjer preteklost sreča prihodnost*. Letošnje leto je še posebej pomembno, ker je Evropski palament razglasil

2018 za Leto evropske kulturne dediščine, ker se evropsko občestvo vse bolj zaveda, da je kulturna dediščina nekaj edinstvenega. Nezanemarljiv doprinos k letošnjim prireditvam bomo dali tudi Slovenci v Italiji. Naše šole in društva sodelujejo pri DEKD od leta 2014 in se njihov doprinos iz leta v leto stopnjuje, širi pa se tudi krog organizacij in ustanov, ki želijo pri tem sodelovati. Naš odnos do kulturne dediščine je še posebej občutljiv, saj obstaja resna nevarnost, da se izgubi v poplavi tujega okolja. Zato je pomembno, da tudi z drobnimi dogodki in prireditvami vzbujamo predvsem pri mladih naklonjen odnos do ohranjanja plemenitega izročila iz preteklosti in da ga čim bolj pristnega predajajo prihodnjim rodovom. Kolikšen je pomen kulturne dediščine in s kakšno zavzetostjo jo varu-

jemo in hranimo še danes, se lahko prepričamo, če preberemo imenitni monografiji Iztoka Iliča *Varuhi izročila in Brezmejna Slovenija*.

Pri DEKD sodelujejo predvsem šole in prav pri učencih in dijakih se najlepše razvije čut odgovornosti in čut pripadnosti; za to pa skrbi cela vrsta zagnanih učiteljev in učiteljic, profesorjev in profesorice, pri društvih in organizacijah pa predanih kulturnih delavcev in animatorjev, ki so v petih letih sodelovanja pri Dnevih evropske kulturne dediščine ustvarili že pravo gibanje, ki počasi, a neadržno poganja svoje korenine vse bolj globoko in je porok za živost in trajnost na območju od Trsta do Benečije. Letošnja tema *Naša dediščina - kjer preteklost sreča prihodnost* je razvnela domišljijo in ustvarjalnost prirediteljev, tako da je izbor prireditev nadvse bogat in raznolik. Začetek pripada Benečiji; že 22. in 23. septembra bodo v Špetru predstavili gubanico kot simbol gostoljubja. Naslov prireditve se glasi: *Smo ti-sto, kar jemo*. Uvodno srečanje na Tržaškem pa bo v ponedeljek, 24. septembra, ob 17. uri v prostorih Narodne in študijske knjižnice s predstavitvijo razstave *Zakladnica preteklosti na foto-*

grafijah; niz prireditev se bo nadaljeval vse prihodnje dni na Opčinah, na Proseku, v Nabrežini, v Repnu, pri Banih, na šoli pri Sv. Ivanu, pri Sv. Jakobu, v

Šklednju, v Križu, v Bazovici, Trebčah, Dolini, končal pa se bo v Lonjerju v nedeljo, 7. oktobra, z nastopom učencev

OŠ F. Milčinskega s prireditvijo *Narodna noša pripoveduje*. Podrobna obvestila o posameznih prireditvah bodo objavljena v dnevnem tisku, sporedi nekaterih prireditev pa so objavljeni na spletnih straneh Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Tudi letos je Zavod izdal programsko knjižico, ki bo prirediteljem in obiskovalcem brezplačno na razpolago. V sklopu Dnevov evropske kulturne dediščine, ki v Italiji potekajo pod okriljem Ministrstva za kulturo, se bodo tudi v Trstu in okolici izvrstile različne prireditve. Letos bodo dogodki v državni knjižnici Stelio Crise, v rimskem gledališču, v starokrščanski baziliki v ul. Madonna del Mare, v muzeju grškopravoslavne skupnosti, v palači Economu in v prostorih Srednjeevropskega inštituta za zgodovino in kulturo "Josip Pangerc" na glavnem trgu v Dolini pri Trstu. Na inštitutu Josipa Pangerca bo v soboto, 21. septembra, ob 21. uri poseben voden obisk po sledih Josipa Pangerca ob 150. obletnici njegovega rojstva. Obvezna je predhodna prijava na info@mitteleuropa-institute.org ali na tel. št. 040 8325178, od torka do sobote, od 9. do 12. ure.

Gledališki vrtljak / Predstavitel nove sezone 2018-2019

Raznolike predstave za najmlajše

V prostorih Slovenske prosvete v Trstu so predstavili nov abonma letošnje že 21. sezone Gledališkega vrtljaka, ki je že vsem znan in zelo priljubljen pri otrocih. Na tiskovni konferenci so sodelovali predsednica Radijskega odra prof. Maja Lapornik, predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, ilustrator Matej Susič ter gonilna sila Gledališkega vrtljaka prof. Lučka Susič. Letošnja sezona predvideva sedem predstav, ki bodo v dvorani Marijinega doma pri Svetem Ivanu, v ulici Brandesia 27, v nedeljskih popoldnevih. Gledališki vrtljak nudi vsakokrat dve ponovitvi iste predstave: prva se začne ob 16. uri, druga pa ob 17.30.

“Vsak mesec bomo imeli po eno predstavo. Predstava *Medvedek Pu* je v produkciji Radijskega odra, medtem ko so ostale v produkciji priznanih gostujočih, že uveljavljenih gledaliških skupin iz Slovenije”, je povedala režiserka Lučka Susič. Predstave so namenjene otrokom, ki obiskujejo otroški vrtec, pa tudi osnovnošolcem

in njihovim družinam. Glavni namen tega gledališkega abonmaja je, da poleg razvedrila nudi otrokom in mladim priložnost za psiho-kognitiven razvoj in za pospeševanje znanja slovenščine: “Pri obiskovanju

bodo čim boljše živeli v predstavi. Organizatorji so pojasnili, da so cene celotnega abonmaja zelo ugodne glede na ceno posamezne predstave. Abonma za eno osebo stane 35 evrov, drugi

teh predstav otroci razvijajo fantazijo, jezikovne sposobnosti, se živijo v sanje in nove situacije, zato smo te predstave osnovali na tak način, da bi omogočili čim lažji obisk celotnim družinam. Pozornost se usmerja k družinam”, je dodala Susičeva. Pred začetkom vsake predstave bodo otroke zabavali tudi animatorji ŠC Melanie Klein, ki bodo gledalce pripravili, da se

otrok ali spremljevalec plača 25 evrov, ostali abonmaji za člane iste družine pa stanejo 1 evro. Gledališki vrtljak pripravlja Radijski oder v sodelovanju s Slovensko prosveto, ob podpori dežele Furlanije Julijske krajne, Urada RS za Slovence po svetu in zamejstvu in Zadrugne kraške banke. V sklopu Gledališkega vrtljaka bo prisotne otroke osrečil obisk sv. Miklavža. Tudi letos so orga-

nizatorji razpisali likovni natečaj za domišljjsko risbo z naslovom *Moj najljubši gledališki junak*. Ob koncu sezone bodo najboljše risbe tudi nagradili. Plakat in tiskovno gradivo letošnje sezone je že 21. izoblikoval ilustrator Matej Susič, ki je tokrat črpal navdih pri čarovnicah in čarovnjici. Med predstavitvijo je spregovorila tudi predsednica Radijskega odra Maja Lapornik, ki se je zahvalila Lučki Susič in Slovenski prosveti za podporo pri organizaciji. Lapornikova je poudarila, da Gledališki vrtljak poteka v središču mesta, kar je še predvsem pomembno: “Gledališče je tudi kraj spoznavanja dvojezičnih družin. Vse produkcije so profesionalne, na njih nastopajo izkušeni gledališki igralci. Ves trud je poplačan, ko si v dvorani in zagledaš otroke, ki so med ogledom predstave kot začarani”, je povedala.

Po besedah Lučke Susič je veliko mešanih ali italijanskih družin, ki si želijo, da bi njihovi otroci slišali slovensko besedo v zborni slovenščini: “Želimo si obdržati visok nivo slovenskega zbornega jezika”. Lučka Susič obžaluje, da je letos prvič iz abonmajske sezone odpadla predstava, ki so jo pripravili med poletnim gledališkim tednom na Opčinah.

MAN

Obvestila

Tržaško knjižno središče vabi v četrtek, 20. septembra 2018, ob 18. uri na predstavitev monografije Marjana Miklavca Ponos Krasa. Z avtorjem se bo pogovarjala Mirjam Muženič. Razstavljena bodo tudi nekatera Miklavčeva dela.

Gledališki vrtljak obvešča otroke in njihove starše, da bo v nedeljo, 23. septembra, v Marijinem domu pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27, na sporedu prva predstava sezone Poklic coprnice Mice v izvedbi Gledališča iz desnega žepka iz Ljubljane. Prva predstava bo ob 16. uri, druga pa ob 17.30. Radijski oder in Slovenska prosveta obveščata, da abonmaje lahko naročite na tel. št. 040 370846 ali jih kupite pred vsako predstavo, ko bodo na voljo tudi posamezne vstopnice.

Društvo slovenskih izobražencev v sodelovanju s Knjižnico Dušana Černeta, Radijskim odrom, Slaviškim društvom Trst-Gorica-Videm in založbo Mladika prireja v ponedeljek, 24. septembra, ob 20. uri Večer za Ireno Žerjal. Sodelovali bodo: Vilma Purič, Majda Artač,

Maja Lapornik, Marij Čuk, Boris Pangerc, Aleksij Pregarc, Deziderij Švara. Predvajali bodo filmski portret Irene Žerjal Iz sanje... beseda, ki ga je pripravila in režirala Maja Lapornik. Na ogled bo razstava njenih knjižnih del, ki jo je postavila Knjižnica Dušana Černeta. V Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3 v Trstu.

Romanje v Medjugorje bo od 5. do 8. oktobra 2018. Odhod avtobusa z glavne avtobusne postaje v Novi Gorici zelo zgodaj. Pot se nadaljuje po Vipavski dolini preko Kozine do Medjugorja. Obiskali bomo kraje Marijinega prikazovanja in se udeležili bogoslužnih obredov. Povzpeli se bomo na hrib Križevac, obiskali bomo razne skupnosti in se vrnili domov v ponedeljek v večernih urah. Prijave: Darko 370 3201305 ali 0481 32121 (za Goriško), Ana (00386) 05 3022503 (za Slovenijo), Jože Markuža (0039) 040 229166 (za Tržaško). Romarji iz Slovenije in Italije potujejo z veljavno osebno izkaznico. Vpišite se čim prej, do zasedbe avtobusa.

Ad multos annos!

Prijatelju in dolgoletnemu sodelavcu

MARKU TAVČARJU

ob življenjskem jubileju

iz srca čestita

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Pomemben življenjski jubilej 90 pomladi inž. Jordana Zaharja

Življenje inž. Jordana Zaharja, ki je v ponedeljek dopolnil 90 let, je bilo kar se da razburkano. Doživel je marsikaj bolečega, pretrpel mučenje z elektriko, zapostavljanje kot “alogeno”, izrekli so mu smrtno kazen, borštanski župnik Malalan je mami prinesel pismo, v katerem ji je škof Santin naznanil, da je sin 7. aprila umrl v Rižarni. Dan prej se je Jordan skupaj z očetom pridružil skupini, ki je bila iz zapora Coroneo namenjena v koncentracijsko taborišče Dachau. V Kanalski dolini so zvedeli, da je Hitler mrtev, domov sta se vrnila 4. maja.

Nič čudnega, če je zgodovinarica Claudia Cernigoj svojo knjigo *La Banda Collotti* pričela in končala s pripovedjo inž. Jordana Zaharja. Za italijanske bralce je napisal knjigo “*Dnevnik v senci železne zaves*” s pretresljivim posvetilom v spomin na vrstnika Zdenka Pojeta, ki so ga Robottijevi krivniki pribili na vrata osnovne šole v Papežih. Tudi Jezusa, je zapisal Zahar, so križali. Zdenko v dobri družbi si. Morda prav vidva, ki sta bila žrtev razizma, polnita Italijo in Evropo z vsemi rasami našega planeta. Nekaj dni prej so “robot-tijevci” zažgali v jami na Strmem rebu 51 partizanov in v Papežih ustrelili 191 civilistov.

V knjigi je sila objektivno prikazano poznanje s hendikepiranim sošolcem, Robottijevim sinom; prikazana pa je tudi knjižica, neke vrste slovensko-italijanski slovar, ki ga je Robotti razdelil med italijanske vojake, da bi se sporazumeli s slovenskimi “prijatelji”, morda vsaj s tistimi, ki so Duceja pozdravili s spomenico 3. maja

1941.

Avtor je tudi postavil spomenik Hermanu Potočniku, izumitelju motorja na reakcijski pogon, ki ga je nato izpopolnil Von Braun, kajti Potočnik je umrl že leta 1929. Po vojni se je Zahar vpisal na realko v Postojni, ko pa je izvedel, da se ustanavlja slovenska pomorska šola, se je prepiral in maturiral v Piranu. Univerzo je končal v Zagrebu, in sicer na fakulteti za pomorske gradnje. Delal je v Švici in Hamburgu, dokler ga niso povabili k sodelovanju pri izgradnji hidrogliserja, ki naj bi prepeljal do 300 potnikov in dosegel hitrost 100 km na uro. Po njegovih načrtih so bili izdelani trije hidrogliserji. Tretji, 156 ton težki PT 150 Supramar AG, je bil uvrščen na Guinnessov seznam svetovnih redkosti.

Inž. Zahar se je vrnil domov, prevzel obnovo naftnih rezervarjev v Boljuncu, ki so jih zažgali palestinski gverilci, pomagal pri ustanovitvi poklicne šole Jožef Štefan, obenem pa se posvetil vinogradništvu in oljkarstvu.

Saša Rudolf

Katedra sv. Justa / Srečanja z avtorjem

Preganjanje kristjanov v Siriji

V sredo, 12. septembra 2018, je v prostorih avditorija Marco Sofianopulo v palači baronov Revoltella potekalo drugo srečanje že tradicionalnega cikla predavanj Srečanja z avtorjem v sklopu septembrske Katedre sv. Justa, ki poteka v organizaciji tržaške škofije, Cluba della Repubblica in občine Trst. Na tokratno srečanje so gostitelji povabili vojnega dopisnika in esejista Giana Micalessina, ki je predstavil svojo novejšo publikacijo; izšla je pri založbi Cairo publishing in nosi pomenljiv naslov “*Izdani bratje. Tragedija kristjanov v Siriji. Kronika prežrtga preganjanja*” (Fratelli traditi. La tragedia dei cristiani in Siria. Cronaca di una persecuzione ignorata). Poleg prijetnega glasbenega uvoda, v izvedbi harfistke prof. Aurore Roiaz in kitarista prof. Ennia Guerrata, sta popoldansko srečanje v prenatobnem avditoriju uvedla tržaški škof nadškof msgr. Crepaldi in predsednik Cluba della Repubblica Sergio Pacor.

Gian Micalessin, rojen v Trstu leta 1960, je priznan vojni dopisnik, ki že več kot tri desetletja neposredno poroča o dogajanju na bojiščih. Leta 1983 je skupaj s kolegi ustanovil novinarsko agencijo Albatross Press Agency in se podal na najbolj nevarna območja na svetu, zato da bi javnost obveščeval o kriznih razmerah. Prvo poročanje je bilo o afganistanskih mudžahidih, ko so se ti borili proti sovjetski Rdeči armadi. Poročal je o več kot 40 po-

membnih sporih, od Afganistana do Iraka, Libije in Sirije, pa tudi o vojni v nekdani Jugoslaviji, jugovzhodni Aziji, Afriki in Srednji Ameriki. Novinar Micalessin piše za italijanski časopis Il Giornale in sodeluje še z drugimi državnimi in svetovnimi mediji, kot so

Panorama, Corriere della Sera, Liberation, Der Spiegel, El Mundo, L'Express, Far Eastern Economic Review. Kot poročevalec “multitasking” je avtor različnih dokumentarnih filmov, ki so jih predvajale državne mreže CBS, NBC, Channel 4, France 2, TF1, Ed, TSI, Canale 5, Rai 1, Rai 2, MTV.

Avtor zanimive knjige je povedal, da je ta publikacija začela nastajati leta 2011, ko se je odpravil v Sirijo. “Od leta 2011, odkar sem se odpravil v Sirijo, sem bil priča vsakodnevnim brezbriznostim na račun kristjanov, ki živijo v Siriji in so žrtev rednega preganjanja s strani Isisa in džihadistih skupin. Situacija v Siriji je zelo zapletena”. Med bivanjem na zelo nevarnih lokacijah v Siriji je Gian Micalessin zbral in s kamero posnel tudi

ogromno izjav. Med te sodijo izjave, ki jih je dal msgr. George Abu Khazen, škof v Alepu, izjave nekaterih redovnic, duhovnikov in tamkajšnjih prebivalcev. Med predavanjem je povedal, da krščanski predstojniki poskušajo svoje vernike prepovoriti, da bi ti ostali v Siriji. “To je zahtevna naloga, kajti kristjani v Siriji so popolnoma zapuščeni in se čutijo izdane s strani zahodnih narodov”, pravi Micalessin. V Siriji so med seboj prepletene različne rasne, verske in jezikovne manjšine; državna politika pa je zelo blizu islamski veri: “Če sta

vera in religija v državi povezani, bodo kristjani in vsi nemuslimani vedno v nevarnosti, pod udarom, ne glede na to, kakšna je njihova drugačna veroizpoved”, je pojasnil gost večera. Ko je leta 2010 v Tuniziji nastopila “arabska pomlad”, ki je sprožila vstajo v državi, so mediji v Evropi in na Zahodu poročali o demokratičnih in svobodnih

MAN

Škrabčevo leto 2018 / Odprtje razstav

Mladi so počastili največjega slovenskega jezikoslovca

Množica šolarjev, njihovih učiteljev in drugih udeležencev se je v torek, 11. septembra 2018, v toplem, sončnem popoldnevu zbrala na travniku pred poslopjem mestne občine Nova Gorica oz. na cesti pred Goriško knjižnico, da bi prisostvovala odprtju razstav, ki so jih v novogoriški knjižnici Franceta Bevka pripravili sodelujoče ustanove in posamezniki, da bi tudi z njimi počastili 100-letnico smrti p. Stanislava Škrabca, največjega jezikoslovca in slovenista 19. stoletja. Prav v tem času poteka v knjižnici Franceta Bevka v sodelovanju s frančiškanskim samostanom digitalizacija verskega me-

sečnika *Cvetje iz vertov sv. Frančiška*, ki jo bodo končali v letošnjem letu. V tem listu je Škrabec objavljajal svoje jezikoslovne spise. Škrabec se je rodil 7. januarja 1844 v Hrovači pri Ribnici na Dolenjskem, v tistem koncu slovenske zemlje, ki je dala tudi velikega Primoža Trubarja, pisca prve slovenske knjige. Ljudsko šolo je obiskoval v Ribnici, gimnazijo pa v Ljubljani. Stopil je v frančiškanski red in bil v mašnika posvečen l. 1867. Nekaj let je poučeval grščino, nemščino in slovenščino na frančiškanski gimnaziji v Novem mestu. Od l. 1870 do l. 1873 je v Gradcu študiral klasično in slovan-

ske jezikoslovje in l. 1876 opravil profesorski izpit. Kar 42 let je preživel na Kostanjevici pri Novi Gorici. Tu je od l. 1873 poučeval na frančiškanski gimnaziji. L. 1915 se je moral zaradi bojov na bližnji soški fronti med prvo svetovno vojno umakniti v Ljubljano, kjer je začel hirati. Umrl je l. 1918. Škrabec je bil "utemeljitelj slovenskega pravorečja, pravil, ki določajo, predpisujejo glasove in naglas knjižnega jezika", so zapisali v njemu posvečeni zbirki. Škrabec je v razpravi *O glasu in naglasu našega knjižnega jezika v izreki in pisavi* napisal: "Naš pravopis, znanstveni, kaker tudi vsakdanji, mora biti, če hočemo, da bo vre-

den tega imena, zgodovinsko opravičena izreka".

Torkova prireditev ob odprtju razstav je bila na ploščadi med Goriško knjižnico in SNG Nova Gorica. Slovesno so v začetku zadonele fanfare Goriškega pihalnega orkestra pod vodstvom Simona Pintarja. Tolkalisti na "pločevinastih vrčih" so izvedli svoj "bobneči" del pod vodstvom Urbana Nemca. Potem pa so se oglasili lepo izoblikovani glasovi mladih pevcev iz primorskega in zamejskega prostora, ki jih je na Taboru mladih pevcev Primorske združil priložnostni zbor pod odločno taktirko pevovodkinj Petre Grassi in Barbare Kovačič. Ob spremljavi Nike Kovačič so izbruseno zapeli nekaj pesmi, tudi domoljubno o Soči, "ki bo imela barve tri, ko poteče naša kri". Njim

Foto IK

je bilo seveda namenjeno bučno ploskanje. Ob povezovanju Tine Podgornik so uvo doma pozdravili župan Mestne občine Nova Gorica Matej Arčon, direktorica Goriške knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica Irena Škvarč in p. Niko Žvokelj, vršilec dolžnosti gvardijana Frančiškanskega samostana Kostanjevica nad Novo Gorico.

Same razstave, pri katerih so zelo dejavno in navdušeno sodelovali tudi učenci raznih osnovnih šol, so predstavili Vasilija Rupnik, Tadeja Karl in mag. Stane Okoliš. Vasilija Rupnik je povedala, kako je nastala razstava *Pater Stanislaw Škrabec tako in drugače*, in je ob navedbi življenjskih podatkov pater Škrabca in njegovih prodornih misli o slovenščini kot najlepšem

Foto IK

jeziku poudarila, da je naša materinščina pravi zaklad in da jo moramo čuvati. Tadeja Karl je sprego-

trajščine skromne šolske učilnice z lesenimi klopmi, ki so imele vdolbinico za črnilo – takrat so otroci uporabljali peresnik s perescem, ki so ga namakali v črnilo in vadili tudi lepopisje -, s tablo, na katero je s kredo pisal učitelj in nad katero je obvezno, poleg razpela, visel tudi portret avstrijskega cesarja. Razstavljenih je tudi nekaj nekdanih "učiteljskih" oblačil.

Na razstavah so soudeleženi Mestna občina Nova Gorica, Frančiškanski samostan Kostanjevica v Novogorici, Vasilija Rupnik iz Šolskega centra Nova Gorica, Osnovna šola Ivana Roba iz Šempetra pri Novi Gorici, Zavod za šolstvo Republike Slovenije Območna enota Nova Gorica, Slovenski šolski muzej, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, Manufaktura d. d. Nova Gorica, Mlinotest Živilska industrija d. d. Ajdovščina.

Iva Koršič

Katja Ferletič

TAKI SMO (51)

Potovanje v zeleno deželo, ki po sporih in nasilju hrepeni po svobodi in miru (3)

Wild Atlantic Way je 2500 km dolga cesta, ki se razteza od mesta Derry skozi regijo Donegal in celotno zahodno obalo Irske do Corka. Cesta povezuje čiste, brezmadežne kraje, oddaljene od navadnih turističnih poti, kjer je protagonist spektakularna in poživljajoča narava: strmi granitni zidovi nekaterih najvišjih obrežnih pečin v Evropi, fenomen severnih luči v zimskih mesecih, milijoni morskih ptic, ki se zbirajo na obalah, pa tudi živahne vasi in mesta, skrite plaže, epski zalivi, starodavne tradicije in prijetni ljudje.

Ta pot teče tudi skozi krasno divjino polotoka Inishowen, na severu Irske, in sledi celotni obali, mi pa smo jo prevozili do mesta Galway. Z našo Škodo smo se od Derryja napotili najprej do najbolj severne točke Irske – rta Malin Head. Prenehali so občutki nelagodja, ki smo jih imeli ob sprehajanju po mestu atentatov in nasilja, in se, hrepeneči po svežini in brezskrbnosti, posvetili ogledu naravnih lepote, kot sta globoka podzemna votlina Hell's Hole in naravno oblikovan kamniti lok Devil's Bridge. Z najvišje točke Malin Head, ki se po poganski irski kraljici Banba imenuje Banba's Crown, se ob sončnem vremenu lahko vidi cela škotska obala. Žal so nas čakali sivi oblaki in močan veter, pogled pa nam je vsekakor jemal sapo. Nižje na plaži smo opazili tudi iz belega kamena sestavljen

velik napis "EIRE", ki je med drugo svetovno vojno vojaškim letalom pomagal pri orientaciji in jim sporočal, naj ne bombardirajo, saj letijo nad nevtralnimi ozemljem. Ko smo dokončno zadovoljili svojo potrebo po spremembi, smo se spet odpravili na pot, z majhnim trajektom smo zapustili polotok Inishowen in nadaljevali pot skozi celotno regijo Donegal. Pozno popoldne smo prišli do prijaznega mesta Killybegs - nameravali smo si ogledati še drugo znano atrakcijo, čudovite morske pečine Slieve League, a slabo vreme nas je prisililo, da smo naravne lepote pustili za naslednji dan in se zatekli v prijazen, tradicionalen irski pub, kjer smo si privoščili dobro pivo Guinness in tekmo na pikado, ob spremljavi najboljših irskih glasbe v živo. Večerjali smo kar v pristanišču: ribič je kar tam pripravljaj odlične "fish and chips", za katerega sta bila moja otroka popolnoma iz sebe, tako da je za naju, za moža in zame, ostalo le malo, nato pa spat, saj nas je naslednji dan čakala spet nova dogodivščina. Do kraja Slieve League smo dospeli po strmi cesti, kjer ni ničesar razen skal, nizkega grmičevja in ovac. Preden smo se povzpeli, smo morali odpreti velika železna vrata ograje in jih takoj za sabo zapreti, da ne bi ovce zbežale. Otroka sta se zabavala, ker smo se morali velikokrat ustaviti in dati prednost volnastim, prijaznim, a izredno počasnim gospodičnam, ki so se sprehajale po

cesti. Čeprav je bila pot malce zamudna, smo bili na koncu vsi zadovoljni, saj so pečine Slieve League ene izmed najvišjih v Evropi, manj znane od Moherskih klifov, so pa po mojem mnenju še lepše. Na 609 metrov visokih morskih stenah, med živozeleno travo, kamni in ovčjimi iztrebki, smo se čutili, kot da bi bili kralji sveta, mogočni, nepremagljivi. Ko smo se končno vrnili v realno življenje, je sledila pot navzdol, ovce, čakanje, odpiranje in zapiranje ograje; dobro počutje in navdušeno kramljanje otrok sta nas tako spremljali do starega vikinskega mesta Donegal z gradom in velikim trgom trikotne oblike - The Diamond, nato pa le naprej do mesta Sligo z obvezno postajo v temnem starem pubu in končno do mesta Galway.

Galway City je čisto "bohemsko" mesto na zahodni obali Irske, znano po festivalih, kulturi, uličnih umetnikih, glasbi, pubih in restavracijah. Prav tako je priljubljena obmorska destinacija s čudovitimi plažami in mrežo prijaznih, tlakovanih ulic, barvanih hišnih fasad, trgovnic in karnarn. Tukaj smo imeli tri dni našo bazo v lepem hotelu, v katerem je bil za otroka najbolj navdušujoč bazen. Z bližnjega letališča smo naslednji dan zgodaj zjutraj z majhnim, starim, nestabilnim letalcem "Britten-Norman BN-2 Islander" odleteli na Inis Mor, največjega izmed treh Aranskih oto-

kov. Po strah vzbujajočem pristaniku nas je že čakal kombi z voznikom, ki je bil obenem tudi naš turistični vodič, domačin, ki nam je z irskim naglasom veselo pripovedoval o glavnih znamenitostih otoka. Izvedeli smo, da živi na otoku 1200 ljudi, ki govorijo predvsem irsko, in da je veliko konjev in ovac. Na otoku je samo ena trgovina jestvin in en pub, poštni urad je poleti odprt dvakrat v tednu, pozimi le enkrat. V dveh trgovinah so turistom na voljo tradicionalni izdelki iz volne, v divjini živijo zajci, lisic ni, jazbecev niti. Veliko kilometrov dolga veriga starih kamnitih zidov obdaja majhna polja za živino, in čeprav je otok res majhen, je bilo vseeno dovolj prostora za sedem cerkev, od katerih so zdaj vidne le še ruševine. To nam je pokazal naš simpatični vodič, na Inis Mor pa so nas najbolj prevzele predvsem ruševine starodavne utrdbe Dun Aengus, trdnjave iz bronaste in železne dobe, ki stojijo na robu pečine na višini 100 metrov s krasnim pogledom na Atlantski ocean. Utrdba je sestavljena iz vrste koncentričnih krožnih, 4 metre visokih kamnitih zidov, s premerom približno 50 metrov. Čisto slučajno srečanje, ki nam je še polepšalo dan, je seveda prišlo na vrsto zadnje - na obali smo zagledali skupino tujncv, ki jih lahko opazuješ le, če imaš prav posebno srečo. Očitno smo se odločili obiskati Inis Mor na pravi dan!

Štandrežci so zelo zaskrbljeni

Nezaželjena termoelektrarna na plin

Termoelektrarna na plin, ki jo hočejo zgraditi na ozemlju Štandreža, je došla pred časom prvo pooblastilo s strani Goriške občine, in to brez mnenja urada za okolje in brez okoljskega dovoljenja. V torek, 11. septembra, so se zbrali tehniki na pobudo svetnika Zorzenona v dvorani Dora Bassi v Gorici, da bi razložili stopnjo onesnaževanja in nadzora termoelektrarne. Ko govorimo o onesnaževanju, ne mislimo le na emisijo ogljikovega plina v zrak, ampak tudi na previsok hrup, izlivanje neuporabne vode v bližnjo reko itd. Na sestanek so se prijavili zadnji trenutek tudi nekateri prebivalci Štandreža, ki so zelo zaskrbljeni. Pri Štandrežu imamo namreč že dva obrata, med katerimi tudi tovarno kemičnih izdelkov, ki že sama precej onesnažuje ozračje. Na sestanku so bili prisotni tudi župan Ziberna, odbornik za okolje Del Sordi, opozicijski svetnik Silvano Gaggioli, vodja goriškega oddelka za okolje ARPA in uradnik Andrea Bais. Načrt obrata zdaj preučujejo tehniki, ki so sicer zagotavljali, da bodo nadzorovali centralo tudi po gradnji in opazovali, da bo delovala in se držala vseh predpisov in da ne bo onesnaževala čez mero, predpisano

po zakonu. Obrat bo precej velik, saj bo imel 148 Mwt. Nekateri so se tudi spraševali, zakaj je obrat pod 150 Mwt, ker bi v tem primeru prišli v poštev novi predpisi in bi morala termoelektrarna prestati nova okoljska opazovanja; očitno so se načrtovalci hoteli temu izogniti. Razlaga prisotnih tehnikov ni prepričala prebivalcev, saj "ostaja precej vprašanj neobrazloženih". Prisotni so na primer spraševali - a niso dobili odgovora na to -, kako da so se odločili za plin, ko je znano, da so plinski obrati vsi

trarna. Izkazalo se je že v drugih državah, da so morali tako politiko prekiniti. V Avstriji so že pred časom začeli zapirati vse termoelektrarne na plin in so se odločili, da jih ne bodo več gradili. Mi pa naj bi plavali proti toku? Odbornik za okolje Francesco Del Sordi je sicer zagotavljal, da se občina drži zakonov in nima niti toliko moči, da bi lahko odklonila načrt, če ta ne krši zakonskih predpisov. "Občina ne more ne dati dovoljenja za gradnjo termoelektrarne, če to zahteva država, ki je nad občino".

Nekateri pa se s tem niso strinjali. "Občutek imamo, da ni politične volje. Nočemo nasprotovati zakonu, ker je njim tako prav, v drugih primerih pa se požvižgajo na zakone, kot je že pokazal primer bolnišnice in odprtja nekaterih oddelkov. Zakaj imamo v Italiji nekatere občinske uprave, ki se borijo za odpravo takih termoelektrarn,

ki so v bližini stanovanj, in so pri tem že marsikaj dosegli?", se je spraševalo zbrano občinstvo. Tudi neskončna zgodba o centrali na biomase se je končala tako, da so jo začeli graditi. Tudi ta centrala je v bližini stanovanj. Tu pa gre za nekaj še hujšega.

Karlo Nanut

zelo dragi zaradi previsoke cene plina in se ne splača proizvajati elektrike na tak način, saj jo lahko dobimo po mnogo nižji ceni iz drugih virov. Gorica na primer dobi več kot 50 % električne energije iz Slovenije in ta cena je mnogo nižja od tiste, ki bi jo zahtevala nova termoelek-

Marjan Podobnik ponovno v politiki, predlagan za novega predsednika SLS

Slovenijo upravlja nova vlada s premierom Marjanom Šarcem!

V Sloveniji se je končalo politično zelo razgibano in razburljivo obdobje, začeto s predčasnimi parlamentarnimi volitvami, 3. junija. Skupina petih strank oziroma List je s premetenimi postopki in načini, ki jih v drugih parlamentarnih državah ne izvajajo oziroma so jih skladno z utrjevanjem demokracije opustili, uspela sama sestaviti vlado, namesto SDS z Janezom Janšo, ki sta bila relativna zmagovalca volitev. Premier trinajste slovenske vlade je postal 40-letni Marjan Šarec, ki je bil še do pred nedavnim znan le kot župan občine Kamnik. Zatrjuje, da je veren, saj bere berila v cerkvi, obnaša pa se in deluje kot politični levičar, saj se udeležuje zborovanj in drugih aktivnosti nekdanjih borcev. Nasploh pa nekatere oznake nove vlade ne ustrezajo dejstvu in prepričanju javnosti. Vlada ni manjšinska, kot jo imenujejo in predstavljajo, saj ji s svojimi glasovi, vedno, ko je to potrebno, v parlamentu nudi podporo in prevlado stranka Levica. Vlada se predstavlja za levičarsko, vendar to ni, ker njeni ministri in njihovi sodelavci ne živijo v pomanjkanju, kar bi ustrezalo tradicio-

nalni definiciji o politični levici, ampak so skoraj vsi bogati. Živijo po načelih in nazorih liberalizma, tudi novega, t. i. neoliberalizma, ki prevladuje v sodobnih družbah, tudi v Sloveniji. Predsednik SDS Janez Janša je med razpravo o zaupnici novi vladi, v državnem zboru, menil, "da bo vsak dan vladavine Marjana Šarca, dan, ki bo izgubljen za koristi Slovenije", vendar premier očitno hoče dokazati obratno, saj vlada že mrzlično deluje, Marjan Šarec pa je tudi zagotovil, "da Slovenija ni in nikoli ne bo Venezuela". Ministri imajo že pogovore in iščejo rešitve za plače uslužbenec v javnem sektorju, izredno perečo problematiko zdravstva in odnosa vlade do obrti in podjetništva. Pri teh dveh dejavnostih je vlada v težavah zaradi zahtev in političnega izsiljevanja Levice. Ta skrajno leva stranka zahteva, naj vlada poveča davke in prispevke in zaostri odnos do zasebnega obrtništva in podjetništva, ki naj bi bila že po naravi izkoriščevalska. Obrtniki in podjetniki so ogorčeni in

protestirajo. Nekdanji direktor slovenske davčne uprave, Ivan Simič, takole ocenjuje Luko Meseca, enega izmed utemeljiteljev t. i. demokratičnega socializma in večje obdavčitve kapitala: "Luka Mesec je mlad fant, ki očitno želi

davčnem področju pa ima sploh nenavadne ideje. Ne vem, koliko delovnih izkušenj ima, kaj je v svojem življenju do zdaj počel in kakšno je njegovo davčno znanje. Ljudje, ki ne razmišljajo dovolj, kaj pomenijo njegove besede oziroma zahteve, mu verjamejo, čeprav izračuni kažejo, da bo višja obdavčitev dohodkov iz kapitala doletela tudi tiste, ki ga podpirajo. Edino, kar mu zamerim, je dejstvo, da Luka Mesec s svojimi govori ustvarja nepotrebno sovraštvo do uspešnih in tistih, ki več zaslužijo. Vedeti moramo, da te osebe plačajo največ davka. Če se bodo še oni umaknili v mirnejša okolja v tujini, saj želijo

imeti samo mir, to za Slovenijo ne bo dobro. Veliko poslovnih razmišlja, da bi zamenjali svoj davčnerezidentski položaj. Ljudje niso neumni, da bodo po 25 ali 30 letih zadrževanja dobička

Dr. Damir Črnc
V novi slovenski vladi bo državni sekretar za nacionalno varnost dr. Damir Črnc, ki je bil tesen sodelavec Janeza Janše, najprej je bil leta 2005 imenovan na mesto direktorja Obveščevalno varnostne službe ministrstva za obrambo (OVVS), v času druge Janševe vlade leta 2012 pa je bil imenovan na mesto direktorja Slovenske obveščevalno-varnostne agencije (SOVA).

postati uspešen politik. Namesto garanja v svojem podjetju si je izbral govorjenje v parlamentu. Njegove politične govore težko poslušam, saj so velikokrat brez vsebine, so populistični. Na

Slovesnost ob priključitvi Primorske domovini

"Upor je odlika primorskega človeka!"

V Komnu je bila v soboto, 15. septembra, osrednja slovesnost ob prazniku

vrnitve Primorske matični domovini. Slavnostni govornik, tržaški pisatelj, alpinist in

časnikar Dušan Jelinčič, je poudaril, da je prav upor tisti, ki odlikuje primorskega človeka od kmečkih puntov dalje in mu je pomagal preživeti. "Ponosni moramo biti na ta boj, ker se je tedaj slovenski na-

rod izoblikoval kot zgodovinska osebnost. Prej smo bili v Evropi malo poznani, preko narodnoosvobodilnega boja pa smo postali mednarodni subjekt, ki si je zgradil trdno identiteto in nato, ko je dozorel čas, svojo državo", je dejal Jelinčič o boju proti fašizmu. Zbrane sta nagovorila tudi nedavni komenski župan Marko Bandelli, ki je postal minister v novi vladi, ter članica občinskega združenja borcev Komen in podpredsednica ZZZB za vrednote NOB Slovenije Ljubica Jelušič. Prireditve se je udeležil celoten slovenski državni vrh, predsednik države Borut Pahor, predsednik vlade Marjan Šarec in predsednik državnega zbora Dejan Židan, ter številni drugi predstavniki političnega in javnega življenja. V Komnu se je na proslavi, ki jo je režirala Neda Rusjan Bric, zbralo več kot 5000 obiskovalcev.

Zaradi vzdrževalnih del

Zapora hitre ceste med Vipavo in Nanosom

Dars je zaradi gradbenih del vzpostavil zaporo hitre ceste med cestninsko postajo Nanos in izvozom Vipava v smeri Ljubljane, po načrtih pa bo trajala do 7. oktobra. Med 7. in 21. oktobrom bo nato sledila še zapora v smeri Nove Gorice. Poleg rušitve in preureditve cestninske postaje Nanos bosta v sklopu gradbenih del obnovljena tudi voziščna konstrukcija hitre ceste Razdrto-Vipava ter razcep Nanos. V času zapore bo obvoz urejen po vzporedni

regionalni cesti, tranzitni tovorni promet pa bodo preusmerili iz Italije prek

Fernetičev na avtocesto A3 in naprej proti primorski avtocesti A1 oziroma obratno. Predvidoma do 21. oktobra bo zaprt tudi krak razcepa Nanos, ki se s primorske avtoceste A1 iz smeri Kopra odcepi proti Novi Gorici. Obvoz bo potekal prek avtocestnega priključka Razdrto na primorski avtocesti. Napovedana zapora je sicer

sprožila nasprotovanje v Občini Vipava, predvsem pa se nad napovedano zaporo pritožujejo prebivalci Podnanosa, ki so imeli pred leti težave zaradi gostega tovornega prometa po magistralni cesti. Po letu 2009, ko so odprli hitro cesto preko Rebernic, se je stanje izboljšalo. Vipavska občina in Dars sta se sicer še pred začetkom gradnje hitre ceste preko Rebernic dogovorila, da bo popravljena močno poškodovana magistralna cesta, ki so jo težki tovornjaki ob gradnji hitre ceste še dodatno poškodovali. Doslej je bil popravljen le manjši del ceste, preostali del pa je plazenje terena pod viaduktom Boršt še dodatno uničilo.

Kratke

Poslovni zajtrk z namenom

Tak je bil naslov lepega srečanja, ki ga je LUNG, Ljudska univerza Nova Gorica, organizirala v sredo, 12. t. m., v jutranjih urah v hotelu Perla.

Direktorica LUNG Nada Uršič Debeljak je pozdravila in povedala, da se nam življenjska doba vedno bolj daljša, zato je pomembno nenehno izobraževanje, nato je o temi Več znanja za prilagajanje na zahtevna dela spregovorila mag. Tanja Vilič Klenovšek, vodja Središča za svetovanje in vrednotenje znanja odraslih iz Androgoškega centra Slovenije. Uspešni direktor novogoriškega podjetja svetovnega slovesa Arctur Tomi Ilijaš je spregovoril o tem, kako pomembno in dobičkonosno je vlaganje v zaposlene, za konec pa je požel med številnimi prisotnimi veliko odobranje s svojim iskričnim nastopom dr. Aleksander Šinigoj, ki je govoril o motivaciji zaposlenih v praksi.

Za učenje je vedno čas, ponavljajo pri LUNG, in res je tako, tudi dejstvo, da bomo delali vse do sedemdesetega leta in še čez, nas sili v tak slog življenja, ki zahteva od nas, da se nenehno izobražujemo! JUP

SNG Nova Gorica / Prva premiera v sezoni 2018/2019

V četrtek, 20. septembra 2018, ob 20. uri bo na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica prva premierna uprizoritev v letošnji gledališki sezoni. V režiji Mihe Goloba bo zaživel Cankarjevo delo Za narodov blagor. Z njim se bodo novogoriški gledališčniki poklonili našemu velikemu pisatelju ob 100-letnici njegove smrti. Cankarjeve like iz te družbenokritične farsične komedije bodo oživi igralci, člani ansambla SNG Nova Gorica, Matija Rupel, Jure Kopušar, Peter Harl, Patrizia Jurinčič Finžgar, Žiga Udir, Ana Facchini, Andrej Zalesjak, Maja Nemeč, Arna Hadžialjevič, Nejc Cijan Garlati, Iztok Mlakar, in gostje Jakob Sfiligoj, Jonathan Černe in Borut Petrovič. / IK

Matijan Drobež

Gorica / Okusi ob meji 2018 Letos bo prisotnih pet celin

Kar 343 stojnic z enogastro-nomsko ponudbo bo zastopalo pet svetovnih celin, razdeljenih na 19 geografskih četrti. 15. Okusi ob meji, največja enogastronomska prireditel v severovzhodni Italiji bo potekala od četrтка, 27. septembra, do nedelje, 30. septembra. Prisotnih bo okrog 50 držav. Pet novosti bo še obogatilo svet okusov ter specialitet, ki jih bo mogoče okušati na cestah in na trgih v starem središču mesta. Prvič se bodo na Okusih ob meji predstavili Avstralija, Nova Zelandija, Kamerun, Maroko in Sirija. Avstralske in novozelandske dobrote, kot so krokodilje, kamelje in kengurujevo meso na žaru oziroma v obliki ražnjic, bo mogoče okusiti v novi četrti skupaj s klasičnimi kamerunskimi jedmi.

s tipičnimi sladicami, bosta obogatila orientalsko četrt. V Salonu okusov bodo nastopili vrhunski kuharski mojstri in vodilni predstavniki s področja enogastronomije in kulture. Organizator letošnjega Salona je Konzorcij Collio. Ulična hrana, kakovost, biotska raznolikost in trajnostni vidiki so teme, ki jih bodo poleg delavnic in kuharskih šovov obravnavali na letošnjem srečanju.

Podjetje Trenitalia bo organiziralo posebne vlake, ki bodo Gorico povezali z Vidmom, Trstom in Pordenonom. Podjetje APT bo zagotovilo dostop do mestnega središča s posebnim avtobusom, ki bo vozil od železniške postaje in parkirišč. Gorica bo s posebnim čezmejnem vlakcem povezana tudi z Novo Gorico.

Vse informacije so na voljo na spletni strani www3.comunegorizia.it in www.gustidifrontiera.it ter na uradni Facebook strani Gusti di Frontiera.

lade, Ernst Knam. Prireditel Okusi ob meji organizira Občina Gorica v sodelovanju z Deželno FJK, Trgovinsko zbornico Julijske krajine, Fundacijo Carigo in s podporo Cassa Rurale FVG. Tudi letos bo na Trgu Sv. Antona Salon okusov, ki bo v Gorico pripeljal vodilne predstavnike s področja enogastronomije in kulture. Organizator letošnjega Salona je Konzorcij Collio. Ulična hrana, kakovost, biotska raznolikost in trajnostni vidiki so teme, ki jih bodo poleg delavnic in kuharskih šovov obravnavali na letošnjem srečanju.

Podjetje Trenitalia bo organiziralo posebne vlake, ki bodo Gorico povezali z Vidmom, Trstom in Pordenonom. Podjetje APT bo zagotovilo dostop do mestnega središča s posebnim avtobusom, ki bo vozil od železniške postaje in parkirišč. Gorica bo s posebnim čezmejnem vlakcem povezana tudi z Novo Gorico.

Vse informacije so na voljo na spletni strani www3.comunegorizia.it in www.gustidifrontiera.it ter na uradni Facebook strani Gusti di Frontiera.

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (8)

Pred kratkim sem govorila z našo drago sosedo Fani o življenju na kmetiji, o njenih spominih na "bndimo" in na vsa kmečka

opravila ter na njeno odraščanje v številni družini - pri Lovrenčkovih v Zaloščah. Gospa pravi, da, čeprav so bili tedaj hudi časi, hvala Bogu, na kmetiji niso bili lačni. Skromno so se zadovoljili s tim, kar jim je zemlja dala, in kar so imeli, so radi delili z drugimi. Tako se je zgodilo, da je leta 1947 pristopil k njihovi mizi "svetniški" duhovnik Ivan Rejec, ki je v Zaloščah živel do smrti leta 1958 in vse do takrat bil deležen gostoljubja Fanine mame Milene in tata Zorka. Preden se je preselil v Zalošče, je v Šebreljah na Tolminkem rojeni gospod Ivan Rejec služboval kot župnik tudi v Svetem Križu na Vipavskem in od leta 1933 v Opatjem Selu. V Svetem Križu so mu leta 2002 postavili doprni kip, saj je tam služboval od leta 1914 do leta 1931, ko so ga fašisti najprej zaprli in nato konfinirali v Montefusco ter kasneje v Avellino. Bil je prvi slovenski duhovnik, ki je doživel internacijo v času fašizma, in to zato, ker je veljal za odličnega organizatorja slovenskega duhovnega in kulturnega dela, moža globoke vere, ki je spoštoval človeka, njegovo drugačnost in pravico do svobode. Gospod Rejec je po upokojitvi živel na svojem domu v Šebreljah, ker pa župnija v Zaloščah ni imela svojega župnika, je po posredovanju dekana g. Godniča iz bližnjega Dornberka prišel v malo, lepo Vipavsko vasio. Začasno se je preselil k sorodnikom, ker pa je bila od tod pot do cerkve sv. Lovrenca prenaporna za starega in bolnega človeka, je raje izbral stanovanje, sobico pri domačinih, ki so živeli bližje cerkvi, obroke pa mu je pripravljala gospa Milena. Fani mi je povedala, da, ko je vstopil v hišo, je vedno veselo pozdravil: "Prišel je deseti brat"! V tistem času so bili namreč pri njih doma v devetih: gospodinja je kuhala zase, za moža, za neno, strica in pet otrok, a vedno je rada rekla, da, "če je za našo družino devet žlic na mizi, se tudi še ena ne bo poznala"! Deseti član Lovrenčkove družine, ki je v Zaloščah našel svoj drugi dom, je že kot katehet imel velik vpliv na dijaško mladino, celo svoje življenje je bil vnet in preudaren vzgojitelj mladih. Ker v svoji sobici ni imel sprejemnice, je k Lovrenčkovih tako prihajalo veliko mladih bogoslovcev, ki so pri gospodu iskali nasvete glede zapletenih narodnih, moralnih in verskih vprašanj. Fani in njena sestra Zora se spominjata, kako rad je učil mlade in otroke, kako je njima in sestram razlagal poezijo, jim pomagal pri pisanju domačih nalog; sestre so se večkrat kregale, katera mu bo nesla perilo ali šla obrisat prah, ki se je nabral na njegovih številnih knjigah. Fanči, tako jo je gospod imenoval, je bila uradna "poštarica", saj je vsak teden nosila na pošto njegova pisma - vsaki sestri je gospod dal primeren vzdevek! Gospod Rejec je našo sosedo učil tudi igranja na harmonij, žal pa ga je potrebovala cerkvena pevovodkinja za domačo rabo in so ga zato morali iz župnikove sobice prenesti na njen dom, mala deklica pa je bila preveč sramežljiva, da bi šla k njej na vaje. Zelo je bila žalostna zaradi tega, gospod Rejec pa jo je potolažil

in ji obljubil, da bo pisal v Šebrelje in vprašal za svoj harmonij, ki pa mu je bil odvzet in "proglasen za narodno lastnino": nikoli ga ni dobil nazaj! Ivan Rejec je bil pokončen in pošten človek, velik primorski duhovnik, pravičen od vseh in radodaren. Vedno zvest Cerкви in slovenskemu narodu je s Kristusovo besedo nagovarjal prav vse, od velikih mislecev in kulturnikov do preprostih slovenskih ljudi. Ti ljudje, ki jih je imel rad, so mu leta 1951, za njegovo zlato mašo, pripravili v Zaloščah velik praznik in ga zelo lepo počastili s slovesnim praznovanjem. Zaloščani so se pri organizaciji praznika zelo potrudili: pokrito kamnito kmečko dvorišče

G. Rejec s Fanijevo družino (na fotografiji ni strica, ker je bil odsoten zaradi službe)

Lovrenčkove domačije so spremenili v lepo okrašeno dvorano. Tla so prekrili z lesenim podom in nanj v obliki podkve razvrstili dolge mize, na katerih je bilo polno dobrot, ki jih je gospod Rejec dobil v dar od svojih hvaležnih faranov iz Zalošč, Svetega Križa, Opatjega Sela, Dornberka in Šebrelj, svojega rojstnega kraja. Zlata maša je bila praznik za vse in gospod Rejec je naročil razdeliti hrano. Pred cerkvijo so mu domačini pripravili čudovit slavalok, vse je bilo praznično odeto, v spominu naše družinske prijateljice, ki je bila takrat še deklica, pa je predvsem ostala tortica v obliki belega jagnjeta, ki je na mizi posebno izstopala: otroci so jo dolgo gledali z očmi, polnimi občudovanja, medtem ko so se jim cedile sline. Ovčka in ostale sladice so ostale na mizi do konca kosila, gospod Rejec pa je nato rekel, naj jih razdelijo med vaskimi otroki, in praznik se je za malčke nadaljeval.

Gospoda Rejca so imeli ljudje radi, bil je veliki narodni buditelj, izjemen katoliški mislec in kulturni delavec, ki mu ni bilo prizaneseno gorje med prvo in drugo svetovno vojno in po njej. Vsi, ki so ga poznali, se ga spominjajo kot zelo preprostega človeka, izredno dobrega srca. V vsakdanjem življenju je skušal skromno živeti, čeprav se je vedno veselil dobrega nedeljskega ali prazničnega kosila, nikakor ni želel bremeniti gospe Milene, ki je že tako imela veliko dela in skrbi s svojo veliko družino, tako si je za večerjo največkrat zaželel zelo priljubljeno, preprosto in hitro pripravljeno jed - "prežganko", ki so jo pri nas večkrat imenovali tudi "župa požgana". Posredujem vam recept, tako kot se ga spominja naša draga družinska prijateljica.

PREŽGANKA

Sestavine:

20 gr masla, 3 žlice kruhovih drobtin, 1 liter vode, sol, 2 jajci.

Priprava:

Na maslu prepražimo drobtine in pri tem stalno mešamo, posebej pa v loncu zavremo vodo. Ko je kruh lepo rumeno obarvan, mu dodamo vrelo vodo in sol. Zmes naj se kuha od 5 do 10 minut. Med tem časom v lončku razžvrkljamo jajci in jih nato vlijemo v juho (tako, kot se po navadi vlijejo vlianci) in pri tem juho mešamo. Pustimo, da se kuha še 2-3 minute.

Prežganka je bila nekoč ena od najpogostejših juh na naših mizah, posebno pri bolj revnih družinah. Različic je bilo veliko, recept se je spreminjal od vasi do vasi. Ponekod so namesto drobtin uporabljali moko ali pa zmes moke in drobtin, nekateri so zraven jedli kruh, drugi so si privoščili, da so v prežganko raztopili žličko ribanega parmezana, gospod Ivan Rejec pa je imel rad prežganko gospe Milene in prepričana sem, da je pred obrokom tudi on vedno rekel: "Bog žegnaj!"

do vasi. Ponekod so namesto drobtin uporabljali moko ali pa zmes moke in drobtin, nekateri so zraven jedli kruh, drugi so si privoščili, da so v prežganko raztopili žličko ribanega parmezana, gospod Ivan Rejec pa je imel rad prežganko gospe Milene in prepričana sem, da je pred obrokom tudi on vedno rekel: "Bog žegnaj!"

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (213)

Navadni rman

Navadni rman, *Achillea millefolium*, cveti po naših travnikih celo poletje. Njegovo ime izvira iz grške mitologije, in sicer Achillea po Ahilu, millefolium pa po njegovi razvejani obliki. Legenda pripoveduje, da je Ahil, ko so vojaki oblegali Trojo, pozdravil veliko ran vojakov z rmanovim sokom, ki ga je stiskal naravnost na njihove rane. Sok deluje antiseptično in učinkovito celi rane.

Tudi kitajska tradicionalna medicina pozna zdravilno moč navadnega rmana, saj sok surove rastline celi rane, deluje protiparazitno, protivnetno in antiseptično.

Jaz najbolj pogosto svetujem rman za krepitev urogenitalnega dela. Ob neredni menstruaciji zelo pomaga ena skodelica rmana zvečer. Pomaga pa tudi ob amenoreji (odsotnosti menstruacije) in ob vaginalnih vnetjih. Če ženska trpi za vaginalno srbečico, je rmanov čaj zelo dober za izplakovanje nožnice. Priprava: zavremo 2 dcl vode in vanjo damo 2 zvrhani žlici zelišča, pustimo vreti 20 minut. S to vodo speremo nožnico zvečer pred spanjem in zjutraj, srbečica bo takoj popustila.

Za pripravo čaja za pitje pa zavremo 2 dcl vode, kropu dodamo pol čajne žličke rmana in pustimo samo 3 minute, precedimo in pijemo. Rmanov čaj odlično pomaga tudi v meni, pa tudi za izplakovanje suhe nožnice. Skratka, rman

nov čaj pomaga ženski tudi, ko želi zanositi. V nosečnosti je pa ta čaj škodljiv, saj spodbuja splav, zato ga ne smemo uživati! Rmanov čaj odpravlja menstrualne bolečine, ureja menstruacijo, krepi maternico in jajčnike. Lahko pa ga pijejo tudi moški, saj krepi prostato. Zato svetujem eno skodelico čaja zvečer pred spanjem za 2 meseca.

Zunanje hemoroide lahko tudi izplakujemo z rmanovim čajem.

Rman deluje tudi protiparazitno, zato pomaga tudi, če ga uporabljamo za izplakovanje srbečega anusa.

Pitje rmanovega čaja pomaga tudi ob vnetju mehurja. Poleg tega, da krepi urogenitalni del, pomaga tudi pri prečiščevanju krvi; če se izboljša kri, se bodo tudi rane lažje celile. Vzamemo svež cvet in liste rmana zdrobimo ali sesekljamo, stisnemo sok in ga pokapamo na rob odprte rane, tako se bo rana lažje celila. Rman pa je predvsem rastlina, ki zdravi ženske organe in krepi žensko telo.

Tudi deklici, ki se razvija v žensko, lahko ponudimo rman pred spanjem ali ob prvi menstruaciji v puberteti. 1x letno, 1 mesečno kuro z rmanom svetujem vsaki ženski, in sicer 1 majhno skodelico vsak večer za 1 mesec. Kateri mesec? Tisti mesec, ko imate rojstni dan, saj ste takrat najbolj občutljive.

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 18. septembra 2018, ob 13. uri

Sinovi virtualnega sveta, ujetega v mrežo sivine

Otroci, oropani smeha

Weissensee, Belo jezero, je cilj, ki ga obožujem. Zaradi barve, zaradi vode, ki je poleti topla kot v Mediteranu, zaradi neizsanjanih gora in steza, ki vodijo do gozdov brez konca. Vsako leto se vsaj enkrat vrnem tja, da zaplavam v modrini, ki sem jo sanjala, ko sem iskala dom in sem si domišljala, da hiše na tej elitni lokaciji niso tako nedostopno drage, kot so v resnici. Naivnosti sledi vedno razočaranje, a kljub temu še vedno rada sedim na belem prodnatem bregu in sanjam o jezeru. Zdaj vem, da tudi tu življenje ni idealno. Pozimi divjajo viharji, vlaga je skozi na udaru, vetroolomi uničujejo gozdove, mesto s trgovinami in raznimi uslugami je daleč... Predvsem pa niti Belo jezero ni tisto, kar skušajo prikazati nam turistom. Iz leta v leto je voda, ki jo na začetku sezone župan pije iz kozarca, da bi dokazal, kako je jezero čisto in okolica neokrnjena, vse bolj onesnažena. Ko gre mimo parnik ali ko zaplavaš, ostajajo na površju pene, ki pričajo, da se kljub strogim zakonom pralni praški iz odtokov iztekajo v čarobno modrino Belega jezera. Vse sanje se prej ali slej končajo, tudi sanje o Belem jezeru. Množični turizem, tam, kjer ni industrije ali intenzivnega kmetijstva, z enako neizprosno stjo uničuje naravno bogastvo. Pa sem vseeno tu, nekega avgustovskega dne, ki naj bi bil jasen in vroč. Voda je mirna, vasi in gozdovi se zrcalijo na modri gladini. Jezero iz primeža hrupnih turistov beži med nedostopne, z mahom porasle skale. Hitim razgrinjati brisače in sem takoj v vodi. Plavanje je del mene, je nuja. Brez vode ne morem, pa naj si bo jezero, morje ali rečni tolmun. Brez vode ni poletja. Neznansko lepo mi je, ko se prepustim modrini, ki se ob bregu spaja z zeleno, gledam gore, za-

mišljam si stokrat prehojene steze, predajam se jezeru, ki izginja v smrečju in belih zalivih. Voda je ravno prav topla, sonce me vabi v objem, le na obzorju grozijo oblaki. Upam, da ne bo spet nevihta, saj je letošnje poletje prekrizalo že vse moje pohodniške načrte. Dežuje praktično vsak popoldan, brez premora. Sonce, žal, kmalu izgine v sivini, nekje daleč pod vrhovi zagrmí. Niti poldan ni. Nevihta je že tu in prve kaplje skalijo negibno gladino jezera. Dežuje in voda se peni kot za stavo. Sanje o Belem jezeru se utapljajo v izpušnih stoterih hotelov, penzionov in manjših počitniških hiš. Preveč nas je. In preveč zahtevamo. Potratni in neusmiljeni požiramo ta svet, ne da bi sploh znali ceniti njegove lepote. Jezero se peni, dežuje nežno in tiho, nebo sivi, le modrina valov se ne pusti skaliti. Čas se vije počasi, z možem se tiščiva pod napuščem lesene strehe starega senika, kamor sva se zatekla z Lučko in Nino. Nenadoma se na travnik pripelje popolnoma premočena družina kolesarjev. Kar veliko jih je, dedek in babica, dva vnuka, pa še mama in tata seveda. Vse naokoli ni nobenega zavetja razen senika, kamor sva se že midva skrila pred ujmo in dedek naju zaprosi, naj družini odstopiva del našega zasilnega zavetja. Kmalu nas je ob lesenem vhodu kar veliko, družina razgrne volneno odejo na zaprašene deske, vsi si sezujejo čevlje, odrasli in otroci se stisnejo pod streho. Midva pa se jima umakneva, tako da jim ni pretesno. Dežuje brez premora, otroke že zebe, midva se stoje stiskava ob steno. Do pogovora nam ni. Njih je veliko in ne potrebujejo naše družbe, midva z možem pa slabo obvladava nemščino in jaz sem še preveč zaspana, da bi se trudila s tujimi besedami.

Otrokoma kmalu postane dolgčas, babica iz nahrbtnika potegne malico. Jabolka, piškoti, čokolada, vsega je na pretek, odeja je polna dobrot, a nihče ne je. Nama seveda ne ponudijo, Nemci so

precej zadržani in samosvoji. Psa sicer cedita sline, a se olikano obvladujeta, kot bi razumela, da družina ni ljubiteljica živali. Hrana ostaja, nekaj drobtinic gre v travo, drugo v nahrbtnik, iz katerega otroka potegneta vsak svoj mobilni telefonček in kmalu sta do ušes zatopljena v računalniške igrice. Nekje na ekranu vrešči in repka stvor roza barve z veliko glavo in povešenimi ušesi, ki naj bi baje predstavljaj psa ali psu sorodno bitje. Fantek, ki pritiska na tipkovnico, se smeji vreščeci podobi, naša Lučka pa strmi v ekran, kot bi v abstrakciji spoznala morje, nato postala jadralka in bosta najbrž za vedno ostala povezana z morjem. "Boris, ti ne veš, kako sem se navezal na laguno in morje", sem začel Borisu, iz čigar domačije je krasen razgled na Tržaški zaliv. "O, vem, vem", je odvrnil Boris in mi povedal, da vsako jutro zgodaj vstaja in se nadiha svežega zraku s pogledom na morje še pred sončnim vzhodom. "Vsak dan pogledam, če si objavil fotografije zarje v laguni", mi pove Boris, nato mu povem, da sem si letos dobesedno rešil poletje s temi svojimi samotnimi in ranimi obiski lagune. "Preveč bolezní smo imeli doma, da bi sploh kam šel, tudi kopal se nisem niti enkrat, a ti povem, Boris, da sem si rešil poletje s tem, da sem vsako jutro vsaj uro pred sončnim vzhodom že bil sam v laguni, kjer sem počakal sončni vzhod". In Boris mi je povedal nekaj najlepšega, kar sem letos izvedel, tu, na obrobju vsega, kjer nama je dano živeti. "Ti ne veš, kako lepo je to, da v Devinu skupina fantičev vsak dan lovi ribe, ma ti ne veš, kako je to lepo! Tam je sin od Marka Tavčarja, sin od Patrika Pahorja in drugi, a ne veš, kako lepo jih je gledati, med seboj govorijo slovensko, vsak dan so tam, pravzaprav sem najbrž vesel zato, ker vidim, da je tisto njihov svet, da so tam doma. Ko sem bil sam majhen, ni bilo tako, nismo hodili lovit rib in tudi nerodno nam je bilo tako javno govoriti slovensko. Ti veš, da se nisimo bali, a sam sem imel v sebi vedno neko zavoro. Ja, vesel sem, da jih vidim vsak dan tam, kako lovijo ribe. Doma so. To je naš svet in ti fantje to vedo", je z navdušenjem govoril Boris. Ko sem sedel v avto, sem pomislil na to, kako sem kot otrok v takrat kristalno čisti reki Vipavi začel loviti najprej majhne menke. Na Vipavskem smo jim rekli m'nki. V Cankarjevem delu sem našel omembo te ribice, sicer pa Slovar slovenskega knjižnega jezika še danes navaja tole: "menžk -nka tudi mžnek -nka -sladkovodna riba z zelo dolgima plavutma pred repno plavutjo: jesti, loviti menke; ščuke in menki -zool. morski menek večja morska riba z veliko, široko glavo in črno obrobjenimi neparnimi plavutmi, Brosme brosmé". Mi smo imeli za menka drugi naglas, danes niti pravilnega naglasa ne potrebuje nihče več, ker

oči se srečajo s pasjimi. Fantek vidi, kako kuža strmi v ekran, in se veselo zasmeji. Zdaj gleda psa, pravega živega psa, ki podobno kot stvor iz videoigrice maha z repom. Nasmehne se, kot bi se menda nasmehnil prijatelju, in z Lučko se dolgo gledata. Vem, da bi šla med otroke, vajena je tega, a babica je stroga in pazi, da se vnuka preveč ne približata psu. Veliko raje ima, da sta ure in ure zatopljena v mo-

bilni telefon. V napravo, ki je sama nikoli ne bi dala v roke petletnemu otroku. Deček še vedno s prsti drsi po ekranu, oči pa ne more odtrgati od Lučke, ki mu sledi pri igri. Virtualna roza žival otroka ne zanima

več. Pred njim je živ pes, prava žival, nepredvidljiva, radovedna, živa, igriva. Vem, da bi se Lučke rad dotaknil in začutil mehko dlake in vlažen smrček na svojih licah. A ne sme. Psi so umazani, travniki so umazani, ne sme z odeje pod dež. In sploh ne ve, kaj pomeni skakati iz luže v lužo. Dedek razume, da je virtualne igrice konec, in iz nahrbtnika potegne posodico z milnico za pihanje mehurčkov. Odpre jo, vzame palčico in nežni, lebdeči mehurčki se počasi spajajo z dežnimi kapljami in izginjajo v modrini jezera. Tako lepi so, da iz nahrbtnika potegnem fotoaparata, Lučka in Nina jih skušata ujeti, dedek pa je že živahno razposajen. Otrok mehurčkov sploh ne opazita, še vedno imata v rokah mobilne telefone. Še vedno sta ujeta v virtualni svet, ki so jim ga starši ponudili v zameno za otroštvo in svobodo. Dež počasi pojenjuje, dedek še vedno piha v milnico, mehurčki mavričnih barv izginjajo nekam v preteklost, otroka pa si zdolgočaseno obuvata čevlje, ki sta si jih morala sezuti, preden sta sedla na odejo. Kako me ima, da bi jima pokazala, kako bosa tekam po mokri travi, kako Lučka prinaša palico, kako lepo je čofotati po lužah. Kako težko je ujeti milne mehurčke in se zazreti v mavrico. Kako neznansko dragocen je svet,

katerega so jima odvzeli. A vem, da bi ne imelo smisla, odrasli bi tega ne razumeli. Odrasli hočejo dandanes za svoje otroke čist, steril, virtualen svet, ujet v mrežo sivine. Brez luž, brez psov, brez travnikov in cvetja, brez otroštva, ki smo ga bili deležni mi. Spominjam se obdobja, ko smo imeli v družini hude probleme in sva z mamo za nekaj časa živeli pri noni v Bazovici. Ničesar nisva imeli. Komaj za hrano. Pa se vendarle spominjam tistih mesecev kot nekaj najlepšega v svojem otroštvu. Imela sem psa, imela sem gmajno, imela sem kraški kal z dečimi ribicami. Imela sem kos lesa, ki mi je bil za konja, in divji kostanj, s katerim sem gradila mesta in ulice. In za zaledeneli okni sem sanjala o topli peči in se grela pod zvezdami. Ničesar nisem pogrešala, ker sploh vedela nisem, da bi lahko karkoli pogrešala. Zdaj je drugače. Otrokom je namenjena najbolj vsiljiva reklama, otroke vzgajajo v male potrošnike in starši jim kupujejo vsega, samo da bi z denarjem nadomestili ukradeni čas in neizrečeno ljubezen. Brez nasmeha, brez svobode in brez tiste brezskrbne preprostosti, ki jo mi še vedno nosimo v srcu, bodo počasi rasli v zveste podpornike te nore, žalostne, nečloveške, virtualne potrošniške družbe.

Suzi Pertot

Pogled na naše košarkarsko gibanje

Na Jadranovi predstavitvi parada košarkarskih legend

O začetku košarkarske sezone pri nas smo že nekaj povedali, pod koše pa se vračamo spričo pravega dogodka, v katerega se je sprevrgla (v pozitivnem smislu) sicer utečena predstavitev Jadranske ekipe v začetku sezone pred tednom

Srbije v Trstu, svojčas kot prvo ime jugoslovanske reprezentance olimpijski, svetovni in evropski prvak, eden najboljših košarkarjev vseh časov. Bogdan Tanjević, nekdanji selektor reprezentanc Jugoslavije, Črne gore, Turčije in Italije, s katero je osvojil evropski

selektor slovenske članske državne izbrane vrste. Bučen aplavz sta požela tudi dekana slovenskih trenerjev Jože Splichal, ki je z Jadranom na prelomu med 70. in 80. leti dosegel celo največ napredovanj, in Peter Brumen, ki je v naši košarkarski srenji itak institucija. Vsi so imeli na račun Jadranske zgodbe laskave besede in priznali so ji široko prepoznavnost. Sicer se je javnosti (prisoten je bil tudi deželni odbornik Fabio Scoccimarro) predstavila nova predsednica Športnega združenja Jadran Ivana Milič, ki je poudarila skrb za podmladek in vodila, kot so navdušenje, sodelovanje in vedrina. Prvič je v vlogi glavnega pokrovitelja Jadranske postave spregovoril podjetnik Franc Digovic, lastnik firme Motomarine, ki predstavlja veliko pridobitev. V ekipo Jadranskih pokroviteljev je vstopil tudi center za dobro počutje Avalon, ki je gostil dogodek. Ob predstavitvi ekipe so posebej uvedli novega centra Aleksandra Medića, ki je kot mladinec nastopil tudi na evropskem prvenstvu Under 17, in dva povratnika – trenerja Bobana Popovića ter igralca Petra Sosića. Prvenstvo državne C lige Gold se bo pričelo v soboto, 29. septembra, ko bo Jadran na Opčinah imel v gosteh Conegliano. Predsednica je izjavila, da je cilj moštva uvrstitve med najboljše štiri ekipe v ligi.

HC

Foto damj@n

dni pri Briškikih. Napovedani so bili igralci, trener, uprava, sponzorji, predstavniki športnih in civilnih oblasti, pojavile pa so se ... legende. Prvi del večera je bil povsem v domeni parade velikanih nekdanjih jugoslovanske in širše svetovne košarke. Nekaj življenjepisov. Dragan Kičanović, danes generalni konzul republike

naslov leta 1999, bil pa je tudi evropski klubski prvak s sarajevsko Bosno in je pri nas poznan predvsem kot trener v Trstu v času Stefanelove epopeje. Ivo Daneu kot igralec kapetan jugoslovanske državne reprezentance, ki je v Ljubljani osvojila svetovni naslov leta 1970. Janez Drvarič, nekdanji Jadranov trener, pa tudi

JURIJ PALJK

OBROBNOSTI

10

"Kako lep je naš svet"! sem pomislil, ko sem konec poletja po naključju, ki jih seveda ni!, a tako se reče, srečal prijatelja Borisa Pernarčiča iz Medjevasi in sva se razgovorila. Veže naju predvsem zemlja, ki jo Boris pozna, saj kmetuje, ima vinograd in oljke, na domačiji pa žena skrbi za kmečki turizem, ko pa imajo osmico doma, pomaga tudi sam. Napisal sem, da naju veže predvsem zemlja, njega Kraševca in mene Vipavca, dva različna moža, ki sta zrasla na zemlji, jaz sem odšel, on je na zemlji ostal. Hvala Bogu, rečem jaz. Ja, hvala Bogu, da ostanejo taki, ki še vedo, kaj zemlja je. Napisati bi moral, da naju veže predvsem dejstvo, da sva se spoznala v jadrlnem klubu Čupa v Sesljanu, kjer sta najina sinova Jan in Luka skupaj najprej spoznala morje, nato postala jadralka in bosta najbrž za vedno ostala povezana z morjem. "Boris, ti ne veš, kako sem se navezal na laguno in morje", sem začel Borisu, iz čigar domačije je krasen razgled na Tržaški zaliv.

"O, vem, vem", je odvrnil Boris in mi povedal, da vsako jutro zgodaj vstaja in se nadiha svežega zraku s pogledom na morje še pred sončnim vzhodom. "Vsak dan pogledam, če si objavil fotografije zarje v laguni", mi pove Boris, nato mu povem, da sem si letos dobesedno rešil poletje s temi svojimi samotnimi in ranimi obiski lagune. "Preveč bolezní smo imeli doma, da bi sploh kam šel, tudi kopal se nisem niti enkrat, a ti povem, Boris, da sem si rešil poletje s tem, da sem vsako jutro vsaj uro pred sončnim vzhodom že bil sam v laguni, kjer sem počakal sončni vzhod". In Boris mi je povedal nekaj najlepšega, kar sem letos izvedel, tu, na obrobju vsega, kjer nama je dano živeti.

"Ti ne veš, kako lepo je to, da v Devinu skupina fantičev vsak dan lovi ribe, ma ti ne veš, kako je to lepo! Tam je sin od Marka Tavčarja, sin od Patrika Pahorja in drugi, a ne veš, kako lepo jih je gledati, med seboj govorijo slovensko, vsak dan so tam, pravzaprav sem najbrž vesel zato, ker vidim, da je tisto njihov svet, da so tam doma. Ko sem bil sam majhen, ni bilo tako, nismo hodili lovit rib in tudi nerodno nam je bilo tako javno govoriti slovensko. Ti veš, da se nisimo bali, a sam sem imel v sebi vedno neko zavoro. Ja, vesel sem, da jih vidim vsak dan tam, kako lovijo ribe. Doma so. To je naš svet in ti fantje to vedo", je z navdušenjem govoril Boris.

Ko sem sedel v avto, sem pomislil na to, kako sem kot otrok v takrat kristalno čisti reki Vipavi začel loviti najprej majhne menke. Na Vipavskem smo jim rekli m'nki. V Cankarjevem delu sem našel omembo te ribice, sicer pa Slovar slovenskega knjižnega jezika še danes navaja tole: "menžk -nka tudi mžnek -nka -sladkovodna riba z zelo dolgima plavutma pred repno plavutjo: jesti, loviti menke; ščuke in menki -zool. morski menek večja morska riba z veliko, široko glavo in črno obrobjenimi neparnimi plavutmi, Brosme brosmé".

Mi smo imeli za menka drugi naglas, danes niti pravilnega naglasa ne potrebuje nihče več, ker

menkov več nihče ne lovi, zanje vedo samo še strokovnjaki, ki pišejo razprave samim sebi, tudi sam ne vem več, ali sploh še so pod prodnim kamenjem v reki Vipavi.

Kot otrok sem se naučil loviti ribe, "na šverc", na črno seveda, žal mi je, da sem jih kasneje lovil predvsem zato, ker so bile dober in pomemben vir prehrane. "Pazi, da te ne ulovijo"! je bilo stalno maminno opozorilo, ko sem šel lovit postrvi, mislila je na čuvaja, ki je bil za nas zloben človek, zato je po navadi eden od nas stal na straži, drugi smo s podvodno masko in z ostjo, "fošino", lovili ribe. In seveda smo se posmehovali ribičem s palico, mi smo namreč opravili hitro, tudi kruto, a neposredno, oni so ure in ure hodili ob reki.

Fantiči, ki lovijo ribe v devinskem portiču, mi kar niso šli iz glave, ko sem v avtu pomislil na sliko majhnih dimenzij v tehniki olja na platno, ki sem jo videl pred več kot tridesetimi leti na neki razstavi v Padovi; bila je delo nekega ruskega slikarja iz tridesetih let minulega stoletja, na njej je bil naslikan fantič na pomolu, ob reki je stal v soncu, bila je slika mojega otroštva. Krasna! S seboj nisem imel dovolj denarja zanjo; ko sem čez mesec dni poklical galerista, če jo ima še, mi je dejal, da jo je prodal dan kasneje, spomnil pa se me je, ker sem več kot uro stal pred njo, začaran in v mislih v otroštvu in ob reki Vipavi.

"Škoda", sem rekel in on je za menoj ponovil: "Škoda, ja"!

Prav zaustavil sem se z avtom ob cesti, da sem poklical Patrika Pahorja, tudi on je iz Medjevasi, borjač njegove domačije je eden najlepših kraških in primorskih borjačev, kar sem jih kdajkoli videl.

"Povej mi vsa imena fantov, ki lovijo ribe v Devinu"! sem bil kratek.

"Ma ne vem vseh, dej, ma kaj te briga"! je začel Patrik, ki tudi ve, kaj je Kras in kaj je zemlja, dom, slovenska beseda.

A mi je pod večer Patrik le poslal imena fantičev, ki so doma v devinskem pristanišču in tam okrog in je morje njihov dom, pomešan seveda s kraško gmajno in slovensko besedo.

Cristian, Samo, Niko, Matej, Saša, Leonardo, Ludovico, to so imena fantov, ki vedo, da je morje njihovo, da je devinsko pristanišče njihov dom, da je morje naše. Od nekdaj.

No, ja, tudi naše, vsaj danes je tako.

Tišina, ki je v laguni pred zarjo, je polna neslutene lepote, nemo govori o svitu, ki naznanja zoro, le-ta je vedno lepša od samega sončnega vzhoda. Vsako jutro, ko prisostvujem temu čudežu rojstva svetlobe, vem, da je imel prav veliki Dostojevski, ko je zapisal: "Lepota bo rešila svet"!

In vsako jutro sem poleti pomislil na fantiče iz Devina in okoliških vasi, ki so ob uri, ko sem sam stal pred zoro v laguni, se spali, a so kasneje vzeli svojo ribiško palico in odšli v devinsko pristanišče lovit ribe, iskati prijateljstvo, se naužit neizrekljive lepote, ki se bo za vedno naselila v njih in jih nikdar v življenju ne bo pustila na cedilu.

Pogovor z licejcem Sasho Trettenerom, stažistom na našem uredništvu

“Ponosen sem, da sem 'klasik'!”

V našem uredništvu smo imeli minuli teden na delovni praksi dijaka, ki obiskuje drugi klasični licej Primoža Trubarja v Gorici. Sasha Trettenero je prišel v naše uredništvo v sklopu tako imenovane izmenjave šola - delo. Že takoj po prihodu s prof. Ivanom Žerjalom je pokazal, da se spozna na računalnike. Ena, dva tri in že si je uredil svoje delovno, z računalnikom opremljeno mizo.

Sasha, povej kaj več o sebi! Rojen si v narodno mešanem zakonu, nobeden od staršev ni Slovenec, pa vendar si se odločil za šolo s slovenskim učnim jezikom. Zakaj?

Jeziki so zame sredstvo, s katerim lahko izražam svojo narodnost. Mojo narodnost “sestavljajo” vsi kraji, ki so vplivali na mojo rast. Italija, Srbija, Slovenija, Kanada in Francija so samo nekateri od teh. Menim, da človeka in narodnost najbolj vežeta jezik in kultura. Zaradi tega so me tudi starši prisilili, da se naučim čim več jezikov, ker z jezikom spoznaš tudi kulturo.

V moji družini je veliko poliglotov. Tako na očetovi kot na materini strani je ogromno nekdanih klasikov, ki se še danes zanimajo za vpliv antike na današnjo družbo (ena moja prababica je bila celo profesorica latinščine in francoščine v Beogradu). Nekateri člani moje družine delajo v tujini in morajo dobro poznati več jezikov, da lahko učinkovito opravljajo svoje delo. Mene pa zanima kultura, ki jo lahko odkrijemo samo z znanjem jezikov. Srbsčina me je naučila veliko o narodu, ki je v večnem vojnem stanju; angleščina mi je pokazala države, v katerih ljudje iz različnih etničnih skupin živijo v popolnem sožitju; grščina in latinščina sta mi usmerili pogled v antično filozofijo in zgodovino...

Šolo s slovenskim učnim jezikom je iz-

brala moja mati in sem ji zato zelo hvaležen. S slovenščino sem spoznal literarne genije, kot sta zame Prešeren in Cankar. Spoznal sem bogato zgodovino Slovenije in mnogo drugega, kar se lahko dobro razume le z znanjem jezika.

Kako se počutiš z vrstniki na klasičnem liceju Primož Trubar v Gorici?

Foto JMP

Najbolj ponosen sem na dejstvo, da lahko samemu sebi pravim “klasik”. Vedno bom vesel, da sem izbral klasični licej, ker že v tem trenutku lahko vidim, kako je le-ta spremenil moj način mišljenja. Hvaležen sem seveda profesorjem, a tudi svojemu razredu. Moj razred je trenutno najmanj številen na vsej šoli. Letos bomo le v štirih. To pomeni, da v razredu prevladuje občutek tovarštva, ki pomaga veliko v trenutkih stiske. Vem, da sošolcem lahko zaupam in da oni lahko zaupajo meni.

Kaj te med predmeti poleg jezikov najbolj zanima?

sem se s Playmobili, ki so nosili rimske oklepe, in gledal filme Indiane Jonesa. Naučil sem se, da je preteklost tako pomembna kot prihodnost, in sem si jo zaželel čim bolj podrobno spoznati. Licej mi je omogočil, da širim svoje znanje zgodovine do nepričakovane mere in da to znanje vežem na sodobna dogajanja.

Tudi filozofija, ki sem jo pred malo časa začel obravnavati, je imela velik vpliv na moje življenje. Redno si ga “kompliram” z metafizičnimi in gnozeološkimi vprašanji, dokler se ne zavem, da ne služijo ničemu, vendar se na tak način vsakekor zabavam.

Si že razmišljal kaj o prihodnosti, študiju?

Vsi smo kot otroci mislili, da bomo, ko bomo odrasli, lahko postali, karkoli si želimo. Samo kasneje se zavedamo, da naše izbire omejuje samo količina truda, ki ga vlagamo v željo. Ko sem spoznal, da sta mi vseh grščina in latinščina, sem se odločil, da bom nadaljeval študij klasičnih jezikov tudi na univerzi. Danes še vedno želim postati arheolog in se zavedam, da se moram čim bolj potruditi, da bom lahko dosegel ta cilj.

Kako pa si se počutil v našem uredništvu?

Ko so mi v šoli sporočili, da ne bom skupaj s prijatelji sodeloval pri projektu izmenjave šola-delo, nisem bil zelo navdušen. Vsekakor ste mi že prvi dan popolnoma spremenili vtis. Ker v uredništvu ni veliko osebj, sem se takoj malo sprostil. Vsi ste mi pomagali, ko je bilo potrebno, in ste na vsa moja vprašanja odgovorili. Naučil sem se, da življenje novinarja ni lahko, ampak je istočasno tudi zelo zabavno. Želim se zahvaliti Danijelu, Majdi, Katji, Ivi in seveda tudi Juriju, ker ste mi omogočili, da sem doživel tako lepo izkušnjo!

Jurij Paljk

Kiparsko ustvarjanje v Jeremitišču

Spet se oglašajo nabrušena dleta

Letošnje kiparsko srečanje, ki ga vsako drugo leto organizira Društvo sKultura 2001 iz Štandreža, se je začelo prve dni septembra. Z razliko od prejšnjih let, ko je več kiparjev delalo istočasno v Jeremitišču, se bodo letos ustvarjalci zvrstili in bodo več časa v Jeremitišču. Društvo se imenuje sKultura 2001, ker je nastalo ob tisočletnici prve pisne omembe Gorice. Takoj je začelo delovati in skrbi, da se vsako drugo leto zbere kar lepa skupina umetnikov, ki obdelujejo les in kamen. Nekateri so ustvarili tudi železne skulpture. Prvi kipar, ki se je letos lotil dela, je Sisto Lombardo, ki se je nekako udomačil v Jeremitišču in rad prihaja, ker se dobro počuti z domačini in drugimi obiskovalci kiparskega srečanja. Nekateri domačini, ki jih Lombardo šaljivo imenuje “garzoni di bottega”, so že prišli v roke dletu in mu pomagali pri zahtevnem obdelovanju lesa. Prvič je prišel iz Bielle, kjer živi, leta 2009. Pohvale javnosti in kritikov ga ženejo k stalnemu izpopolnjevanju. Obiskuje razne tečaje pri priznanih umetnikih in se udeležuje kiparskih srečanj v raznih krajih Italije in tudi na mednarodni ravni.

Za letošnje delo je izbral ogromno deblo cedre, ki je visoko več kot tri metre. Na deblu izklesuje v reliefu

Foto DP

občinski park.

Predsednik društva sKultura 2001 Marjan Breščak nam je povedal, da se bodo v naslednjih dneh zvrstili še drugi ustvarjalci. V Jeremitišču že čaka na obdelavo še en podoben del debela mogočne cedre.

Društvo sKultura sodeluje tudi pri projektu *Zastaviti skupne moči za skupne cilje*, ki ga Krožek Anton Gregorčič uresničuje v spomin na Mirka Špacapana. Ob tej priložnosti bodo na bregu Soče postavili umetniško obeležje v spomin na prerano umrlega Mirka Špacapana, ki je zapustil bogato dediščino na kulturnem, mladinskem, športnem in političnem področju.

DP

Po novi arbitražni aferi

Diplomacija zapiranja vrat

September je očitno prinesel poln zagon nove “sezone” tudi v Sloveniji. Pa ne samo zaradi oblikovanja vlade in afere Črnčec. Še nekaj je bilo takih dogodkov, ki so bili v matici zelo odmevni. Govorimo na primer o škandalu ob poročanju nemškega Spiegla, da so Juncker in drugi evropski komisarji povsem prezrli pravno mnenje svoje pravne službe v zvezi z arbitražo, ki je bila naklonjena Sloveniji. K temu naj bi pripomoglo politično sozvočje med hrvaškim premierom Plenkovićem in predsednikom Evropske komisije Junckerjem.

Po točli zvoniti je prepozno

Nima smisla tukaj jokati in stokati nad zlo usodo. Lahko bi rekli, da je Juncker ravnal krivično. Lahko bi rekli, da se je Evropska unija poživljala na pravni red, ki ga sama zagovarja. No, vse to je bilo pravzaprav slišati iz ust vodilnih slovenskih politikov, ki so seveda zgroženo komentirali dogajanje. Češ, kako da je to mogoče. No, jokanje je povsem odveč. Je predstava za javnost. Resna država bi morala pri teh vprašanjih delovati preventivno, ne pa “a posteriori”. To je samo dokaz njene neučinkovitosti. Preventivno delovanje je t. i. tiha diplomacija. In tukaj, mora biti jasno, ne moremo pričakovati korektnih igr. Hrvati in predvsem njihov premier Plenković so se tega načela držali in dosegli pomemben uspeh za svojo državo. Izšli so kot zmagovalci, kljub temu da je bil štartni položaj precej bolj ugoden za Slovenijo. Takoj po izreku razsodbe lani poleteli se je za njeno

implementacijo zavzel Bruselj, pa tudi Berlin. Zavedati se namreč moramo, da je nerešeno mejno vprašanje dveh članic Evropske unije, pa čeprav majhnih in z manjšo specifično težo, problem za celotno Evropsko unijo. Ni naključje, da bo Bruselj po neprijetni izkušnji s Slovenijo in Hrvaško odslej za vse države zahodnega Balkana, ki bodo želele pristopiti v EU, zahteval, naj najprej razrešijo mejna vprašanja.

Učinkovita obstrukcija

Kaj se je torej zalomilo pri zgodbi o uveljavljanju in implementaciji mejnega vprašanja s Hrvaško? Zelo preprosto ... Plenković je s tiho diplomacijo pridobil Junckerja na svojo stran. Ne, ne gre tukaj za pravne argumente, niti za tolmačenje pomorskega in kopenskega prava. Razvoj zadnjih dogodkov je pokazal, da je šlo za politično vprašanje. Juncker in Plenković sta člana iste evropske politične formacije, Evropske ljudske stranke. To je nedvomno pomagalo pri lobiranju. Ni pa bilo vse v tem. Dovolj je, da pogledamo na odnos, ki ga je Ljubljana vzpostavila s sogovorniki v Bruslju v zadnjih letih. Medtem ko je Plenković na glas napadal Slovenijo in po tiho pletel mrežo v Junckerjevem kabinetu, sta Cerar (zmerno) in Erjavec (agresivno) na glas napadala Hrvaško, pomembnih vezi v Evropi pa očitno jima ni uspelo vzpostaviti. Zadovoljila sta se z ugotovitvijo, da je evropsko pravo na njuni strani in da je zato implementacija edina možna pot. To je seveda amaterska napaka. V trenutku, ko se je Hrvaška odločila, da razsodbe ne bo spoštovala, je

arbitraža postala politično in ne več pravno vprašanje. Samo politični pritisk na Zagreb bi lahko namreč sprožil postopek ratifikacije in implementacije razsodbe. Razlog za zavrnitev razsodbe je sicer Hrvaški dala prav Slovenija s še eno amatersko napako, s prestreženim telefonskim pogovorom med slovenskim arbitrom Sekolcem in funkcionarko na ministrstvu za zunanje zadeve Drenikovo. In to je bil prvi diplomatski amaterizem, ki si ga je privoščila

Miro Cerar

Ljubljana. Sledilo jih je še več. Arbitražno sodišče je sicer potrdilo, da po telefonu ujeta pogovarjanje ne prejudicira razsodbe, a Hrvati so z obema rokama zgrabili priložnost in začeli izvajati obstrukcijo, ki je bila doslej uspešna. Slovenija pa si, z izjemo nekaj prijaznih besed in trepljanj po ramenih, ni zagotovila ničesar.

Logika politične oportuniteti in realne politike je prevladala. In na to bi morali biti v Ljubljani pripravljeni. A niso bili. Na to kažejo tudi izjave vseh

institucionalnih predstavnikov v prvih komentarjih, potem ko je Spiegel objavil novico o spregledanem pravnem mnenju.

Prioritete slovenske diplomacije

Če je imela Slovenija dobro izhodišče s pravnega vidika (to je potrdilo tudi pravno mnenje), pa je bila z diplomatskega vidika v precej slabšem položaju. Pa ne zato, ker bi bil Plenković tako izrazito izstopajoč državnik in diplomat, temveč zato, ker so bili v Sloveniji predvsem v odnosu

slovenska farmacevtska in gradbena podjetja, ki so med pomembnejšimi izvozniki, pa imajo prav v Rusiji svoje pomembno tržišče.

Vse to je seveda pozitivno: dobro je gojiti odnose s trgovskimi partnerji. Problem je, da dosedanja oblast ni gojila odnosov z drugim polom. Z Brusljem in z Washingtonom. Težko bi rekli, da je slovenska vlada imela sploh vzpostavljeno strategijo odnosov z ZDA. Rekli boste, da je Amerika daleč. To ni izgovor, ampak vseeno ... kaj pa

Evropska unija? Z Brusljem je Slovenija že zaradi članstva v EU morala imeti stike. In kaj nam bo na diplomatski ravni ostalo v spominu? Dejstvo, da je pred petimi leti Ljubljana za kandidatko v Evropsko komisijo predlagala Alenko Bratušek, ki ni prestala zaslišanja pred pristojno komisijo. Pa tudi to, da je Slovenija izigrala zavezo do Evropske unije o 50-

odstotni prodaji NLB, ki bi jo morala Cerarjeva vlada izvesti do konca lanskega leta. Dano besedo je požrla tik pred zdajci, slovenska javnost pa je ob grožnjah s sankcijami seveda napadala evrobirokrate in nerazumevajoči Bruselj. Je torej res tako čudno, da je Plenković v lobiranju v Bruslju prehitel Slovenijo in zakoličil svoje zahteve pri najvišjem predstavniku Evropske komisije? Nič nenavadnega, če pa je Sloveniji vseh diplomacija zapiranja vrat ...

kil